

2014

***Aktualizacja strategii
rozwoju powiatu
janowskiego
na lata 2007-2020***

Rozwój i współpraca

Aktualizacja strategii rozwoju powiatu janowskiego na lata 2007-2020 została opracowana przez firmę EuroCompass Sp. z o.o. na podstawie umowy z Powiatem Janowskim z dnia 30.05.2014r.

Autorzy opracowania:
Ryszard Boguszewski

Oprawa graficzna:
Karolina Szelaąg
Ewelina Borowiec

Spis treści

1	Wstęp	3
1.1	Główne przesłanki aktualizacji strategii.....	3
1.2	Przyjęta metodologia oraz proces uspołecznienia prac nad strategią.....	3
1.3	Zasady i zakres aktualizacji strategii	4
1.4	Kontekst dokumentów strategicznych.....	5
2	Podsumowanie efektów wdrażania strategii w latach 2008-2013	7
3	Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu	10
3.1	Lokalizacja, przestrzeń i środowisko	10
3.2	Dostępność komunikacyjna.....	13
3.3	Potencjał demograficzny	15
3.4	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna.....	21
3.5	Edukacja szkolna.....	23
3.6	Poziom zatrudnienia i rynek pracy	30
3.7	Kultura i sport.....	34
3.8	Infrastruktura techniczna	36
3.9	Turystyka.....	38
3.10	Potencjał gospodarczy	47
3.11	Jakość rządzenia w powiecie.....	52
4	Wnioski wynikające z przeprowadzonej diagnozy	59
4.1	Analiza SWOT	59
4.2	Główne wyzwania rozwoju powiatu do 2020 roku	60
5	Wizja i misja	63
5.1	Wizja	63
5.2	Misja.....	63
6	Priorytetowe obszary rozwoju	65
6.1	Zrównoważony rozwój gospodarki powiatu	67
6.2	Wykształcone, aktywne i zintegrowane społeczeństwo	68
6.3	Otwarta i sprawna administracja	70
7	Plan działań operacyjnych	73
8	Ramy instytucjonalne i finansowe wdrażania strategii.....	85
8.1	System instytucjonalny wdrażania strategii	85
8.2	Główne źródła finansowania strategii	86
9	System monitorowania i oceny realizacji strategii	92
10	Załączniki.....	97
10.1	Informacja nt. przeprowadzonego procesu konsultacji społecznych	97

1 Wstęp

Niniejsza strategia rozwoju powiatu janowskiego powstała w wyniku procesu aktualizacji wcześniej obowiązującego dokumentu strategii, podjętego na podstawie uchwały Rady Powiatu w Janowie Lubelskim z dnia 13 sierpnia 2013 roku w sprawie przystąpienia do aktualizacji „Strategii Rozwoju Powiatu Janowskiego na lata 2007-2020”. W uchwale przedstawiono zasady, tryb oraz harmonogram aktualizacji strategii, a także określono model prac nad strategią z zaangażowaniem zewnętrznego wsparcia eksperckiego.

1.1 Główne przesłanki aktualizacji strategii

Główną przesłanką aktualizacji strategii była konieczność przeprowadzenia ewaluacji wdrażania strategii od 2008 roku oraz dokonania stosownych zmian i uzupełnień do treści obowiązującego dokumentu strategii. Istotnym powodem aktualizacji była również konieczność dostosowania zapisów strategii do nowego modelu polityki regionalnej w Polsce, zakładającego m.in. większą koncentrację działań rozwojowych w miejskich obszarach funkcjonalnych jako tzw. biegunów wzrostu; specjalizację regionalnej i lokalnej gospodarki, wieloszczeblowy poziom zarządzania i współdziałania w zakresie realizacji wspólnych projektów. Ważną kwestią było również zapewnienie spójności pomiędzy strategią rozwoju powiatu z dokumentami strategicznymi na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym, w tym w szczególności z celami zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.). Zasadniczym argumentem przemawiającym za aktualizacją strategii rozwoju powiatu była również konieczność dostosowania jej celów i działań do nowej polityki spójności Unii Europejskiej oraz wynikających z tej polityki celów tematycznych wdrażanych za pomocą krajowych i regionalnych programów operacyjnych finansowanych z perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020.

1.2 Przyjęta metodologia oraz proces uspołecznienia prac nad strategią

Przy aktualizacji strategii wykorzystano model ekspercko-partycypacyjny, który pozwolił na szeroki udział władz i społeczności lokalnej w pracach nad strategią, przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych. W ramach przyjętej metodologii prac powołano zespół zadaniowy ds. opracowania strategii składający się m.in. z przedstawicieli Starostwa Powiatowego, jednostek organizacyjnych powiatu, gmin wchodzących w skład powiatu, organizacji pozarządowych, instytucji otoczenia biznesu. Wyłoniono również głównego konsultanta ds. aktualizacji strategii, którego zadaniem było m.in. przedstawienie szczegółowej metodologii opracowania strategii, nadzór nad merytoryczną stroną treści strategii, prowadzenie spotkań informacyjno-konsultacyjnych oraz zredagowanie ostatecznej wersji dokumentu strategii.

W trakcie prac nad aktualizacją strategii zorganizowano trzy spotkania konsultacyjne z udziałem społeczności lokalnej. Pierwsze spotkanie zorganizowane w oparciu o metodę otwartej przestrzeni miało na celu określenie potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej w kontekście podjętych prac nad aktualizacją strategii rozwoju powiatu i gminy Janów Lubelski do roku 2020. W trakcie spotkania uczestnicy mieli szansę zgłoszenia swoich postulatów i propozycji rozwiązań ukierunkowanych na poprawę jakości życia w powiecie i lepsze funkcjonowanie lokalnej administracji. Zgłoszone uwagi i postulaty zostały zebrane w formie raportu z przeprowadzonych konsultacji społecznych i stanowiły punkt wyjścia do dalszych prac nad aktualizacją strategii. Drugie spotkanie było poświęcone omówieniu sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu janowskiego w oparciu o wstępnie opracowaną diagnozę, a także pozwoliło na identyfikację głównych potencjałów i wyzwań rozwoju powiatu do roku 2020. Uczestnicy spotkania mogli wyrazić swoją opinię m.in. w formie wypełnionych ankiet, wyniki których zawarto w załączniku 10.1. Z kolei trzecie spotkanie konsultacyjne posłużyło wypracowaniu struktury celów strategicznych i operacyjnych, a także określeniu systemu wdrażania i finansowania strategii. Oprócz uczestnictwa w zorganizowanych spotkaniach konsultacyjnych społeczność powiatu mogła zgłaszać swoje uwagi drogą elektroniczną za pośrednictwem strony internetowej, na której były udostępniane poszczególne elementy strategii.

1.3 Zasady i zakres aktualizacji strategii

W trakcie procesu aktualizacji strategii i tworzenia dokumentu końcowego starano się przestrzegać zasady:

- **spójności** zaktualizowanej strategii powiatu z dokumentami planistycznymi i operacyjnymi na poziomie krajowym, regionalnym i gminnym;
- **partnerstwa** w procesie planowania poprzez współpracę władz powiatowych z podmiotami reprezentującymi różne środowiska oraz instytucje – zgodnie z ideą wieloszczeblowego zarządzania (*multi-level governance*) oraz oddolnego angażowania partnerów do współpracy i współzrządzenia;
- **wieloletniego planowania** rozwoju powiatu w oparciu o ocenę efektów dotychczas realizowanej strategii z uwzględnieniem zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej oraz przestrzennej powiatu, województwa lubelskiego oraz kraju;
- **elastyczności i przedsiębiorczego odkrywania** – zgodnie z którą pierwotne założenia strategii były korygowane i dostosowywane do potrzeb i postulatów zgłaszanych przez partnerów społecznych i gospodarczych zaangażowanych w proces prac nad strategią i jej późniejszego wdrażania.

Zakres zmian dokonanych w zaktualizowanej wersji strategii wynikał w dużej mierze z konieczności uproszczenia struktury dokumentu oraz dokonania koncentracji działań w obszarach uznanych za priorytetowe dla dalszego rozwoju powiatu. Zmiany były również uwarunkowane koniecznością ujęcia w strategii nowych treści związanych

m.in. z nowymi uwarunkowaniami i wyzwaniem rozwojowym powiatu, ewaluacji dotychczasowych efektów wdrażania strategii, nowych celów i priorytetów rozwoju polityki regionalnej na poziomie unijnym i krajowym, a także nowymi możliwościami wsparcia rozwoju powiatu ze środków nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020.

W porównaniu z poprzednią wersją strategii z roku 2008, zaktualizowany dokument strategii zawiera bardziej doprecyzowaną wizję i misję rozwoju powiatu do roku 2020, koncentruje się na mniejszej liczbie priorytetów (trzech zamiast czterech), a także zawiera bardziej uporządkowaną strukturę celów operacyjnych i kierunków działań, które w połączeniu ze wskazanymi możliwymi źródłami finansowania poszczególnych działań, tworzą podstawy spójnego systemu realizacji strategii. Nieznacznej modyfikacji uległ również system monitorowania i ewaluacji wdrażania strategii, co było spowodowane koniecznością dostosowania i uzupełnienia istniejącego zestawu wskaźników do nowego układu celów operacyjnych oraz dostępnością danych statystycznych na poziomie regionalnym i lokalnym.

1.4 Kontekst dokumentów strategicznych

Cele i priorytety zaktualizowanej strategii wpisują się w szeroki kontekst dokumentów strategicznych wdrażanych na poziomie Unii Europejskiej, kraju i regionu. Na poziomie unijnym strategia nawiązuje do Europy 2020 – Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu. Zaś na poziomie krajowym dokument strategii wpisuje się w obszary strategiczne Strategii Rozwoju Kraju 2020 (Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo), a także powiązana jest z tematyką zawartą w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie oraz w innych zintegrowanych strategiach rozwoju przyjętych przez Radę Ministrów do realizacji do roku 2020¹.

Głównym dokumentem, do którego odnosi się strategia na poziomie regionalnym, jest Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego (SRWL) na lata 2014-2020 (z perspektywą do roku 2030). Strategia wpisuje się w realizację większości celów strategicznych SRWL, w tym w szczególności: Celu 1. Wzmacnianie urbanizacji regionu (m.in. poprzez rozwój ponadlokalnych funkcji Janowa Lubelskiego jako miasta powiatowego); Celu 2. Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich (m.in. poprzez poprawę konkurencyjności i towarowości gospodarstw rolnych na terenie powiatu, rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, wspieranie przedsiębiorczości pozarolniczej na wsi, lepsze wyposażenie obszarów wiejskich w infrastrukturę techniczną); Celu 4. Funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa

¹ Chodzi tu o takie dokumenty jak: Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki "Dynamiczna Polska 2020" ; Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko 2020; Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020; Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020; Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku; Strategia Sprawne Państwo 2020; Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022; Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020

integracja regionu (m.in. poprzez lepszą dostępność komunikacyjną powiatu, włączenie społeczne osób wykluczonych, rozwijanie współpracy powiatu w relacjach wewnętrznych i zewnętrznych, racjonalne wykorzystywanie zasobów przyrodniczych w powiecie).

Strategia rozwoju powiatu janowskiego przyczynia się również do realizacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Lubelskiego do roku 2020. Dotyczy to w szczególności Priorytetu 1. Zwiększenie zdolności podmiotów gospodarczych do tworzenia i absorpcji wiedzy oraz wdrażania innowacji w obszarach inteligentnych specjalizacji regionu (m.in. poprzez działania ukierunkowane na rozwój lokalnej przedsiębiorczości w sektorach biogospodarki) oraz Priorytetu 3. Wzmocnienie innowacyjnego otoczenia dla rozwoju inteligentnych specjalizacji regionu (m.in. poprzez wzmocnienie funkcjonujących w powiecie instytucji otoczenia biznesu oraz poprawę jakości świadczonych przez nie usług).

2 Podsumowanie efektów wdrażania strategii w latach 2008-2013

Poprzednia wersja strategii została przyjęta przez Radę Powiatu w marcu 2008 roku i była podstawą do realizacji szeregu projektów i działań rozwojowych oraz finansowanych zarówno ze środków własnych powiatu, jak i źródeł zewnętrznych głównie ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na lata 2007-2013. Strategia była wdrażana w czterech obszarach strategicznych (priorytetowych), za pomocą 63 działań podporządkowanym 14 celom operacyjnym. System monitorowania i ewaluacji strategii opierał się na zestawie 56 wskaźników przyporządkowanych poszczególnym celom operacyjnym. Przy czym dla wskaźników monitoringowych nie zostały określone ani wartości bazowe (początkowe), ani też wartości docelowe, co bardzo utrudnia ocenę efektów wdrażania strategii przez pryzmat osiągniętych wskaźników. Inną poważną trudnością w ocenie strategii jest jej szerokie podejście w zakresie zakładanych celów strategicznych, które obejmują całą społeczność powiatu i zakładają wdrażanie działań operacyjnych przez szeroką gamę podmiotów i instytucji, niezależnie od ustawowych kompetencji samorządu powiatowego.

Z uwagi na wskazane powyższe trudności celowym było dokonanie oceny efektów wdrażania strategii na dwóch poziomach, tj. poziomie produktowym – pozwalającym na identyfikację kluczowych projektów i zadań inwestycyjnych, jakie udało się zrealizować samorządowi powiatowemu i jednostkom mu podległym oraz na poziomie rezultatów pokazujących w jaki sposób wysiłek całej społeczności powiatu (w tym jednostek samorządowych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych) wpłynął na ogólny rozwój społeczno-gospodarczy powiatu i poprawę jakości życia jego mieszkańców. Ocena efektów wdrażania strategii na poziomie produktów obejmuje głównie te zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia, na realizację których istotny wpływ miał samorząd powiatowy, głównie dzięki udostępnionym środkom finansowym lub zaangażowaniu się w realizację danego projektu instytucji podległej powiatowi. Z kolei ocena efektów wdrażania strategii na poziomie rezultatów jest możliwa głównie przez pryzmat dostępnych danych statystycznych dla powiatu oraz poszczególnych gmin i w dużej mierze jest dokonana na podstawie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu (zaprezentowanej w rozdziale 3).

W latach 2008-2013 możliwości finansowania strategii z budżetu powiatu była dość ograniczona. Z przeprowadzonych analiz wynika, że powiat janowski rocznie przeznaczał średnio około 14% budżetu na zadania inwestycyjne służące realizacji strategii. Łączne wydatki powiatu na realizację strategii w analizowanym okresie wyniosły prawie 76 mln złotych, z czego nieco ponad 50 mln zł było przeznaczone na zadania inwestycyjne (głównie na poprawę infrastruktury drogowej, modernizację szpitala powiatowego, infrastrukturę społeczeństwa informacyjnego), natomiast pozostała kwota (prawie 26 mln zł) była wydatkowana na działania związane

z promocją zatrudnienia i ograniczaniem bezrobocia na lokalnym rynku pracy, pomocą społeczną, edukacją oraz ochroną środowiska. Prawie 80% środków wydatkowanych na realizację strategii pochodziło z programów unijnych, w tym głównie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowiska na lata 2007-2013.

Wśród kluczowych przedsięwzięć inwestycyjnych jakie udało się zrealizować w trakcie wdrażania strategii, należy wymienić przede wszystkim te związane z modernizacją dróg powiatowych. Dzięki zainwestowanym środkom na poziomie 32,2 mln złotych udało się przebudować, rozbudować lub wyremontować 43,16 km dróg powiatowych. Powiat pozyskał także znaczne środki (ponad 13 mln złotych) na modernizację SPZZOZ w Janowie Lubelskim. W ramach trzech zrealizowanych projektów inwestycyjnych udało się m.in. zmodernizować i dostosować do obowiązujących standardów pomieszczenia szpitala oraz zakupić specjalistyczny sprzęt medyczny dla oddziałów szpitalnych, w tym dla szpitalnego oddziału ratunkowego. Projekty dotyczące modernizacji i rozbudowy infrastruktury społecznej były realizowane również w zakresie pomocy społecznej oraz edukacji i sportu. Na rozwój infrastruktury pomocy społecznej przeznaczono ponad 4 mln złotych z przeznaczeniem na modernizację: "BARKA" Dom Pomocy Społecznej im. Jana Pawła II w Janowie Lubelskim, utworzenie i wyposażenie ośrodka edukacyjno-rehabilitacyjnego dla dzieci niepełnosprawnych oraz utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Janowie Lubelskim. Prawie 3 mln złotych zainwestowano na rozbudowę infrastruktury szkolnej i sportowej, w tym wybudowano kompleks boisk sportowych przy Zespole Szkół Zawodowych w Janowie Lubelskim. Warto również odnotować przedsięwzięcia inwestycyjne związane z poprawą funkcjonowania administracji publicznej, co było możliwe dzięki projektom w zakresie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, na które przeznaczono prawie 2 mln złotych, a także projektem informatyzacji administracji publicznej (inwestycje na poziomie 6 mln złotych).

Dodatkowo, oprócz projektów nastawionych na rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, powiat i jego jednostki organizacyjne aktywnie uczestniczyły w realizacji projektów finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. W szczególności dotyczyło to obszaru edukacji ogólnej i zawodowej, w ramach której zrealizowano projekty na kwotę prawie 2 mln złotych, wiązało się to z realizacją programów stypendialnych dla młodzieży uzdolnionej, prowadzeniem zajęć wyrównawczych oraz organizacją kursów specjalistycznych pod potrzeby rynku pracy lub nowych kierunków kształcenia zawodowego. Dużą aktywnością wykazywał się również Powiatowy Urząd Pracy, uczestnicząc w realizacji szeregu programów i projektów, o łącznym budżecie przekraczającym 13 mln złotych. Realizowane projekty dotyczyły zarówno działań nastawionych na podniesienie efektywności funkcjonowania samego urzędu (np. *Aktywny pośrednik pracy*; *Profesjonalny urzędnik*), jak i działań skierowanych do osób bezrobotnych lub zainteresowanych podniesieniem swoich

kompetencji (np. *Mój pierwszy raz*; *Z myślą o was*; *Młodzi zdolni zawodowcy*). W realizacji projektów systemowych uczestniczyło również Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które od 2008 roku uczestniczy w realizacji projektu systemowego pt. *„Integracja i wsparcie osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu powiatu janowskiego poprzez tworzenie nowych form wsparcia indywidualnego i środowiskowego”*. Dzięki 5 edycjom programu realizowanych w latach 2008-2013 udało się objąć różnymi formami integracji społecznej 358 osób, pozyskując na ten cel ponad 2 mln złotych.

W analizowanym okresie, oprócz inwestycji i projektów wdrażanych przez samorząd powiatowy i jego jednostki organizacyjne, na terenie powiatu janowskiego było realizowanych szereg innych kluczowych projektów, które pośrednio przyczyniły się do realizacji celów strategii rozwoju powiatu janowskiego. Projekty te, realizowane przede wszystkim przez samorządy gminne i ich jednostki organizacyjne, były w dużej mierze finansowane ze środków funduszy unijnych w ramach perspektywy 2008-2013. Trudno oszacować ich ogólną wartość, ale biorąc pod uwagę tylko środki zaangażowane przez samorządy gminne na projekty inwestycyjne, których kwota jest dość znaczna (176 mln zł) i ponad trzykrotnie przekroczyła środki inwestycyjne powiatu w analizowanym okresie (49 mln zł).

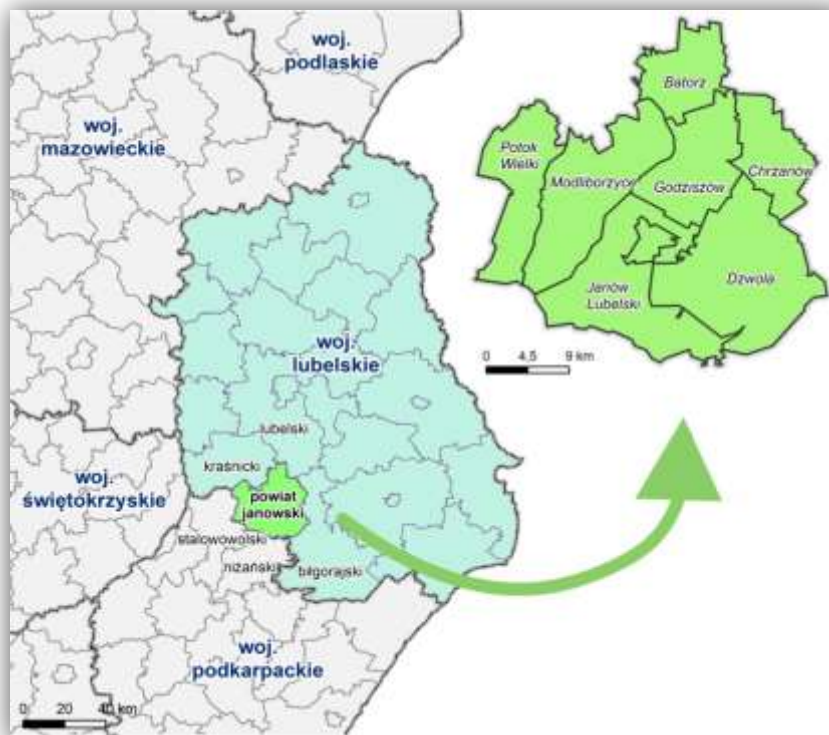
Podsumowując należy stwierdzić, że zrealizowane przez samorząd powiatowy i gminny działania, i przedsięwzięcia (inwestycyjne i nieinwestycyjne) przyczyniły się do częściowego osiągnięcia celów strategii rozwoju powiatu, ukierunkowanych na takie aspekty jak podniesienie jakości kapitału ludzkiego i większą integrację społeczną w powiecie, poprawę warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i rozwoju turystyki czy też lepszą ochronę środowiska naturalnego, dzięki wybudowanej infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej oraz systemowej gospodarce odpadami. Niemniej jednak skala dokonanych zmian, szczególnie w sferze gospodarczej i budowy kapitału ludzkiego i społecznego, jest ciągle zbyt mała by wywołać efekt skali i poprawić w sposób znaczący jakość życia mieszkańców powiatu, która to w zbyt dużym stopniu ograniczana jest przez takie czynniki jak niskie dochody mieszkańców, brak możliwości zatrudnienia na rynku pracy, wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego.

3 Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu

3.1 Lokalizacja, przestrzeń i środowisko

W obecnej formie terytorialnej i ustrojowej Powiat Janowski powołany został 1 stycznia 1999 roku, w granicach podobnych do tych z początku 1975 roku. Zwiększony został jedynie o gminę Batorz. Siedzibą powiatu jest miasto Janów Lubelski.

Mapa 1. Położenie Powiatu Janowskiego

Źródło: opracowanie własne

Powiat Janowski leży w południowo-zachodniej części województwa, granicząc z trzema powiatami w województwie lubelskim: kraśnickim, lubelskim i biłgorajskim oraz dwoma w województwie podkarpackim: nizańskim i stalowowolskim.

Powiat Janowski jest jednym z 24 powiatów (w tym 4 miasta na prawach powiatu) w województwie lubelskim. Pod względem liczby mieszkańców jest to jeden z najmniejszych powiatów w województwie. W skład powiatu wchodzi 7 samorządowych jednostek lokalnych, w tym: 5 gmin wiejskich (Batorz, Chrzanów, Dzwola, Godziszów, Potok Wielki) i dwie gminy miejsko-wiejskie (Janów Lubelski i Modliborzyce). Obszar powiatu zajmuje powierzchnię 875 km².

Tabela 1. Liczba gmin i sołectw Powiatu Janowskiego oraz ich powierzchnia

Gmina	Liczba sołectw	Powierzchnia (km ²)
Batorz	13	71
Chrzanów	8	72
Dzwola	16	199
Godziszów	12	102
Janów Lubelski	11	179
Modliborzyce	24	153
Potok Wielki	17	99
Łącznie	101	875

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powiat położony jest na pograniczu trzech regionów geograficznych. Północna część terytorium znajduje się na Rostoczach Zachodnim, środkowa na Wzniesieniach Urzędowskich, będących częścią Wyżyny Lubelskiej oraz południowa w Kotlinie Sandomierskiej na Równinie Puszczańskej. Przez powiat przepływają dwie główne rzeki: Sanna oraz Bukowa wraz z dopływami Białą i Branwią.

Mapa 2. Obszary prawnie chronione na terenie Powiatu Janowskiego

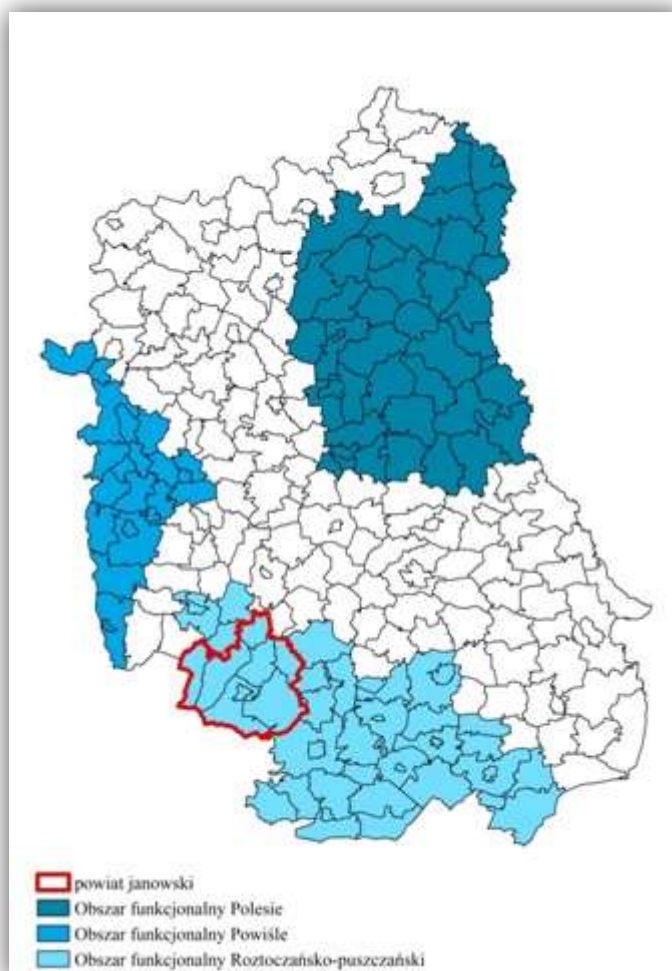
Źródło: opracowanie własne

Prawie 50% powierzchni powiatu stanowią tereny prawnie chronione. W południowej części powiatu znajduje się Park Krajobrazowy „Lasy Janowskie”, który stanowi jeden z największych zwartych kompleksów leśnych w Europie. W granicach powiatu znajduje się również Rostoczański Obszar Chronionego Krajobrazu, pełniący

funkcję otuliny dla dwóch parków krajobrazowych, tj. Puszczy Solskiej i Południowo-Roztoczańskiego Parku Krajobrazowego. Na terenie powiatu znajdują się również cztery rezerваты przyrody (Imielty Ług, Szklarnia, Lasy Janowskie, Kacze Błota) oraz 140 pomników przyrody. Siecią Natura 2000 objęte są Lasy Janowskie – w kategorii Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków oraz Uroczyska Lasów Janowskich – w kategorii Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk.

Bogata różnorodność przyrodnicza i krajobrazowa powiatu, w połączeniu z wysoką lesistością wpływa korzystnie na atrakcyjność turystyczną całego obszaru, stanowiąc istotny czynnik kreowania polityki lokalnej opartej na rozwoju różnych form turystyki. Ze względu na swoje cenne walory przyrodnicze i kulturowe cały obszar powiatu janowskiego wchodzi w skład Roztoczańsko-puszczańskiego obszaru funkcjonalnego – jednego z trzech obszarów wyznaczonych w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do rozwoju różnych form turystyki do roku 2030.

Mapa 3. Powiat Janowski na tle obszarów funkcjonalnych

Źródło: opracowanie własne

3.2 Dostępność komunikacyjna

Powiat Janowski posiada dogodne położenie komunikacyjne. Oś komunikacyjną stanowią dwie drogi krajowe, nr 19 prowadząca z Rzeszowa przez Lublin do Białegostoku oraz nr 74, łącząca Sulejów koło Piotrkowa Trybunalskiego z Kielcami, Zamościem i przejściem granicznym z Ukrainą w Zosinie.

Zgodnie z zapisami krajowej Strategii rozwoju transportu do roku 2020², droga krajowa nr 19, ma zostać dostosowana do parametrów drogi ekspresowej. Droga ta na odcinku Rzeszów-Lublin, znajduje się na liście inwestycji priorytetowych, których realizacja ma się zakończyć do 2020 roku. Stanowi ona jeden z najważniejszych szlaków komunikacyjnych we Wschodniej Polsce. W przyszłości połączy dwie kluczowe autostrady A4 na południu i A2 na północy. Umożliwi to szybkie i dogodne połączenie z innymi częściami kraju.

Mapa 4. Układ komunikacyjny Powiatu Janowskiego

Źródło: opracowanie własne

² Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.), przyjęty przez Radę Ministrów w czerwcu 2013 roku.

Przez wspomnianą drogę krajową nr 74, krzyżującą się z drogą krajową nr 19 w Janowie Lubelskim, Powiat Janowski posiada także dogodne połączenie drogowe z zachodnią częścią Polski oraz z przejściem granicznym z Ukrainą.

Przez terytorium powiatu przebiega także jedna droga wojewódzka nr 857, mająca swój początek w Modliborzycach. Biegnie w kierunku zachodnim przez Gminę Potok Wielki, do granicy z województwem podkarpackim, łącząc się z drogą wojewódzką nr 855 w Zaklikowie.

Podstawowy układ drogowy na terenie powiatu uzupełnia sieć dróg gminnych i powiatowych, rozprawiających ruch do poszczególnych gmin i sołectw. W skład tej sieci wchodzi 270,7 km gminnych dróg utwardzonych oraz 323,049 km dróg powiatowych.

Tabela 2. Wykaz dróg powiatowych Powiatu Janowskiego

Lp.	Numer drogi	Przebieg drogi	Długość ogółem w km
1.	2304L	Stara Wieś – Wojdat – Stawce – Zdziłowice	16,188
2.	2305L	Dębina – Boża Wola – Studzianki – Węglinek – Batorz	6,085
3.	2306L	Boża Wola – Wojdat – Zakrzew – Tarnawa	2,544
4.	2314L	Stawce – Ponikwy – Biskupie	0,494
5.	2718L	Trzydnik – Potoczek	8,806
6.	2731L	Zakrzówek – Majdan Grabina – Studzianki – Stawce	3,555
7.	2736L	Stróża – Blinów I – Samary – Błazek – Batorz	7,103
8.	2740L	Polichna IV – Błazek	2,585
9.	2741L	Polichna II – Wolica II	2,724
10.	2742L	Huta Józefów – Zarajec	0,660
11.	2743L	Polichna – Huta Józefów – Potok Stany	4,598
12.	2744L	Polichna Podlesie – Dąbrowica – Potok Stany	4,734
13.	2800L	Potok Stany – Osinki	3,483
14.	2801L	(Zdziechowice)gr.woj. – Stawki – Potoczek	5,133
15.	2802L	Zarajec – Potok Wielki	7,668
16.	2803L	Stojeszyn I – Zarajec	5,745
17.	2804L	Modliborzyce – Błazek	14,042
18.	2805L	Błazek – Aleksandrówka	2,588
19.	2806L	Wierzchowiska – Piłatka	6,002
20.	2807L	Błazek – Piłatka – dr.pow.1808L	7,480
21.	2808L	Janów Lubelski (ul. Bialska) – Tokary – Huta Turobińska	23,420
22.	2809L	Chrzanów – Otroczy	4,895
23.	2810L	Krzemień – Chrzanów – Goraj	18,541
24.	2811L	Dzwola – Goraj	6,655
25.	2812L	Wolica I – Branew	17,321
26.	2813L	Wólka Ratajska – Godziszów III	5,062
27.	2814L	Potoczek – Bania	7,219
28.	2815L	Modliborzyce – Gwizdów – gr.woj.(Rzeczyca Długa)	20,240
29.	2816L	Łążek Ordynacki – Momoty Dolne	8,141
30.	2817L	(Jarocin)- gr.woj. – Momoty Górne – Władysławów	15,154

31.	2818L	Szklarnia – Momoty Górne	4,945
32.	2819L	Janów Lubelski (ul. Bohaterów Porytowego Wzgórza) – Momoty Górne – gr.woj. (Harasiuki)	13,145
33.	2820L	Szklarnia – Flisy	7,728
34.	2821L	Janów Lubelski (ul. Wojska Polskiego) – Andrzejówka – Biłgoraj (ul. bez nazwy)	17,200
35.	2822L	Zofianka Górna – Zofianka Dolna	3,857
36.	2823L	Krzemień II – Flisy	5,535
37.	2824L	Dzwola – Zdzisławie	7,444
38.	2825L	Dzwola – Kocudza II	5,659
39.	2826L	Dr.kraj.74 – Kocudza – Władysławów	9,205
40.	2827L	Janów Lubelski ul. Księdza Skorupki	1,382
41.	2828L	Janów Lubelski ul. Okopowa	1,062
42.	2829L	Janów Lubelski ul. Prosta	0,453
43.	2830L	Janów Lubelski ul. Sienkiewicza	0,846
44.	2831L	Janów Lubelski ul. Stokowa	0,416
45.	2833L	Janów Lubelski ul. Turystyczna	3,172
46.	2835L	Janów Lubelski ul. Jana Pawła II	0,934
47.	2925L	Korytków Duży - Andrzejówka - Bukowa - Ujście	1,201
Ogółem km			323,049

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Janowie Lubelskim

W latach 2008-2013 łączna wielkość nakładów przeznaczonych na utrzymanie, remonty i przebudowy dróg powiatowych wyniosła 47,4 mln zł (średnio 7,9 mln zł na rok). Pomimo corocznie ponoszonych nakładów stan techniczny wielu dróg będących w utrzymaniu Zarządu Dróg Powiatowych w Janowie Lubelskim oceniany jest jako zły (18,13%) oraz bardzo zły (1,6 %). Głównym problemem jest niska jakość nawierzchni drogowej (pęknięcia, ubytki i koleiny) oraz niewystarczająca szerokość jezdni i poboczy.

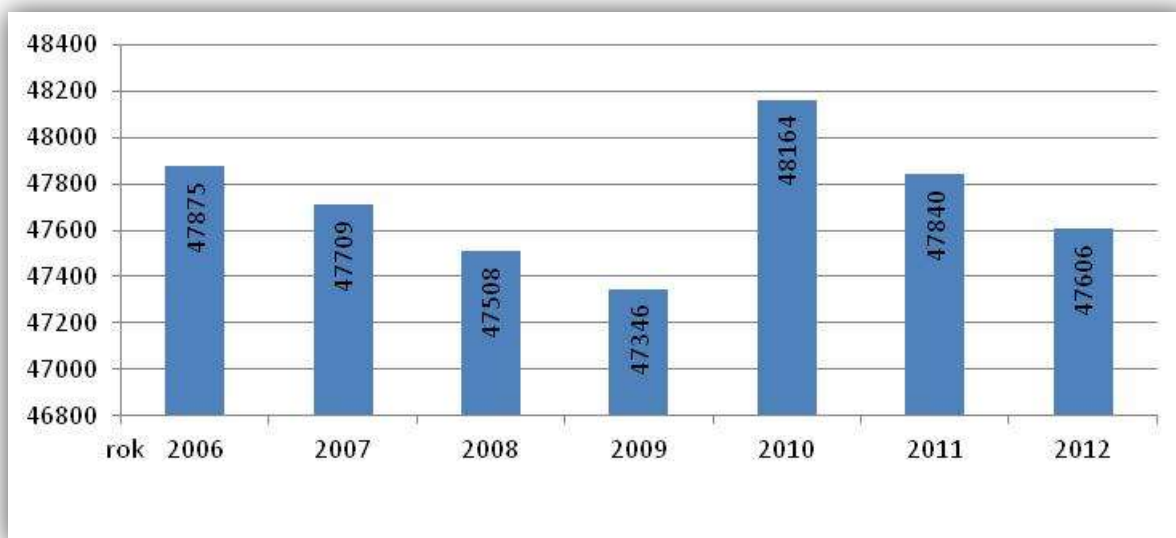
Podstawową przyczyną złego stanu dróg w powiecie są zbyt małe środki na ich utrzymanie. Potrzeby finansowe Zarządu Dróg Powiatowych w Janowie Lubelskim na utrzymanie swoich dróg szacowane są na poziomie około 6 mln zł, tymczasem dostępny budżet nie przekracza 30 proc. rzeczywistych potrzeb. Jest to związane z brakiem efektywnego systemu finansowania dróg powiatowych w Polsce, czego dowodem są duże dysproporcje w utrzymaniu jednego kilometra drogi wojewódzkiej (które w woj. lubelskim wynoszą ok. 100 zł) oraz drogi powiatowej (które niejednokrotnie nie przekraczają 4 złotych).

3.3 Potencjał demograficzny

Pod względem liczby mieszkańców (47 606 osób na koniec 2012 roku) powiat plasuje się na 21 miejscu wśród 24 powiatów województwa lubelskiego. Na przestrzeni ostatnich 7 lat liczba mieszkańców powiatu nieznacznie spadła (o 0,6%) i zgodnie z prognozami demograficznymi liczba ludności w powiecie będzie w dalszym ciągu

spadać, i w roku 2020 osiągnie wartość 45 070 osób (spadek o prawie 6% w stosunku do roku 2012 roku³).

Wykres 1. Liczba ludności w powiecie janowskim w latach 2006-2012

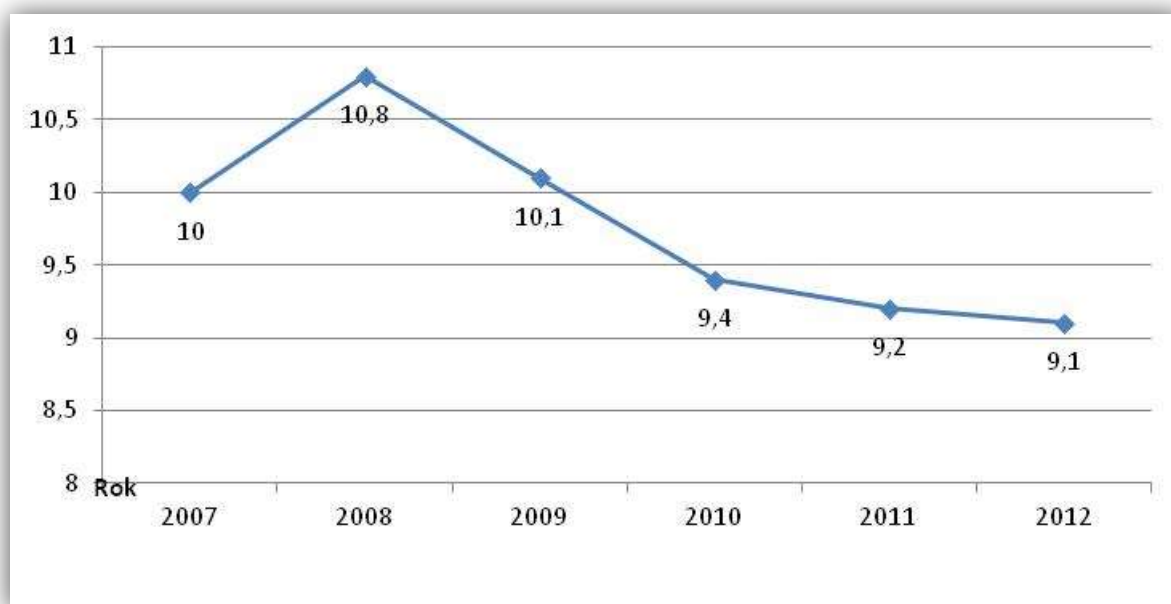

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyczyn spadku liczby ludności powiatu należy upatrywać w pogłębianiu się negatywnych zjawisk demograficznych, w tym tych związanych z: ujemnym przyrostem naturalnym, utrzymujący się od kilku lat wysoki poziom migracji międzyregionalnych i zagranicznych młodych osób, postępującymi procesami starzenia się społeczeństwa i wyludniania się obszarów wiejskich. Poniższej przedstawiono tendencję spadkową urodzeń na terenie powiatu, co ma istotny wpływ na malejącą liczbę ludności w powiecie.

³ Prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035, Główny Urząd Statystyczny w Warszawie

Wykres 2. Współczynnik urodzeń w powiecie janowskim w latach 2007-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2007-2012 liczba urodzeń wahała się nieznacznie. Najwięcej urodzeń odnotowano w 2008 roku - 519 dzieci. Najgorszy pod tym względem był rok 2012, na terenie Powiatu Janowskiego urodziło się 431 dzieci. Jednym z niekorzystnych zjawisk, jakie zachodzą na opisywanym terenie jest przyrost naturalny. W rozpatrywanym okresie ani razu nie zanotowano dodatniego wskaźnika. Liczba zgonów oscylowała pomiędzy 617 w 2009 roku, a 497 w roku 2012, a przyrost naturalny w 2012 roku wynosił -66 osób. Dane związane z przyrostem naturalnym na terenie powiatu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Przyrost naturalny w powiecie janowskim w latach 2007-2012

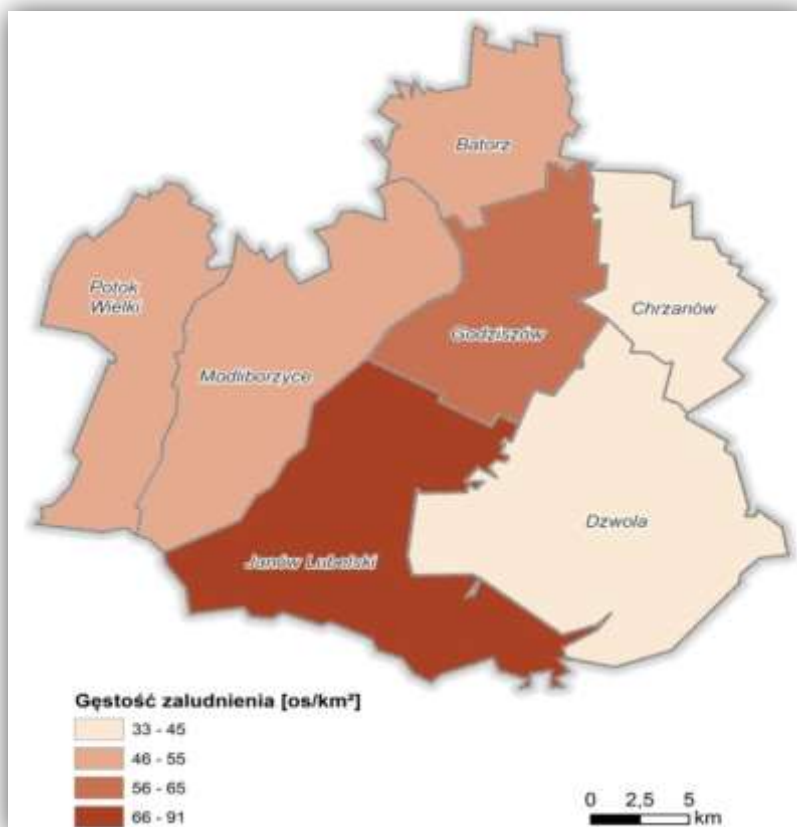
Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Urodzenia żywe	482	519	484	451	440	431
Zgony ogółem	556	577	617	555	545	497
Przyrost naturalny	-74	-58	-133	-104	-105	-66

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie powiatu niekorzystny jest również ruch migracyjny, czego wyrazem jest wyższy odpływ ludności niż jej napływ. Z każdym rokiem zmniejsza się liczba zameldowań. W 2007 roku liczba zameldowań wynosiła 470, podczas gdy w 2012 roku zameldowało się tylko 301 osób. Zła sytuacja spowodowana jest przede wszystkim przyczynami ekonomicznymi, tj. chęcią poprawy warunków bytowych, lepszą dostępnością do pracy w miejskich aglomeracjach oraz emigracją młodych ludzi w celu podjęcia nauki w ośrodkach akademickich znajdujących się poza powiatem.

Obszar powiatu janowskiego charakteryzuje się typową dla terenów wiejskich gęstością zaludnienia, wynoszącą 54 osoby/km². Jest to wartość ponad połowę niższa niż średnia wartość dla kraju, która wynosi 123 os./km² oraz mniejsza od średniej w województwie lubelskim, która kształtuje się na poziomie 86 os./km².

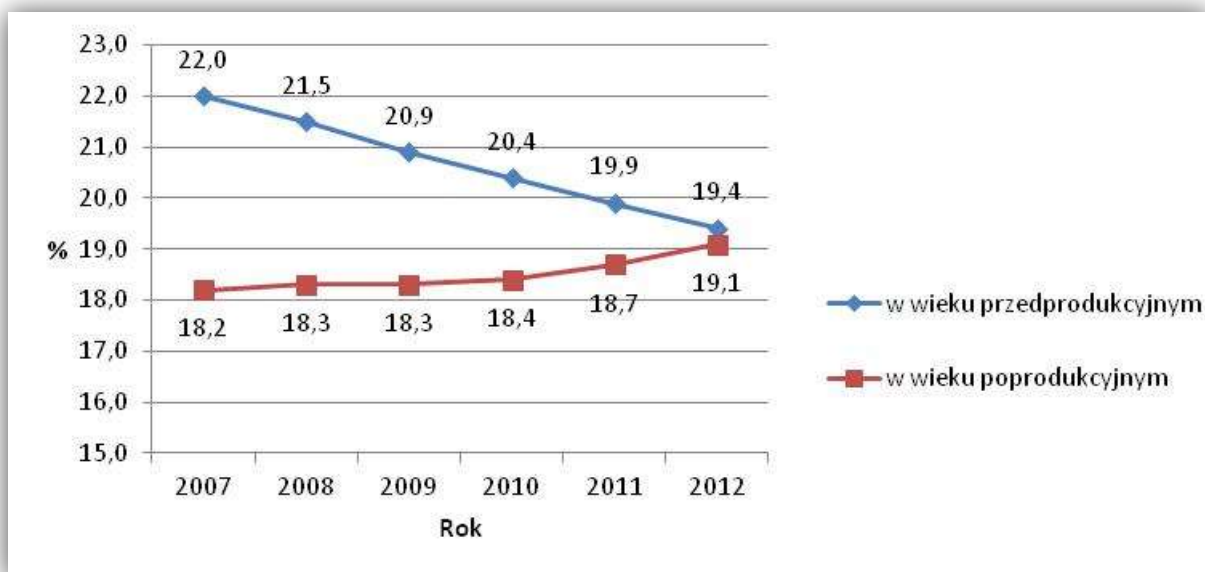
Mapa 5. Gęstość zaludnienia w poszczególnych gminach powiatu janowskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W strukturze wieku populacji powiatu od kilku lat regularnie maleje udział grupy ludności w wieku przedprodukcyjnym, co jest głównie związane z ujemnym przyrostem naturalnym i starzeniem się społeczeństwa. Towarzyszy temu wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym.

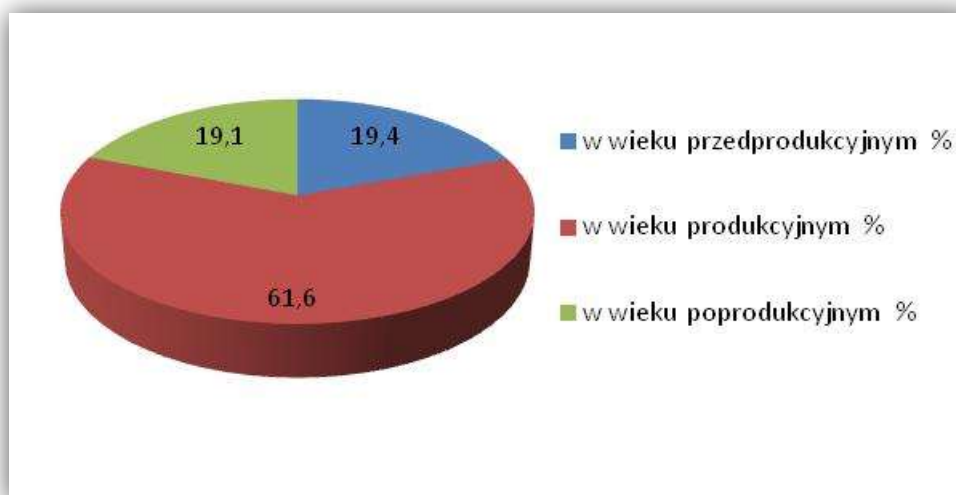
Wykres 3. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W powiecie janowskim w wieku przedprodukcyjnym obecnie znajduje się 19,4% społeczeństwa, w wieku produkcyjnym jest 61,6% mieszkańców, natomiast w wieku poprodukcyjnym jest 19,1% mieszkańców.

Wykres 4. Struktura wiekowa powiatu janowskiego wg grup ekonomicznych w 2012 roku

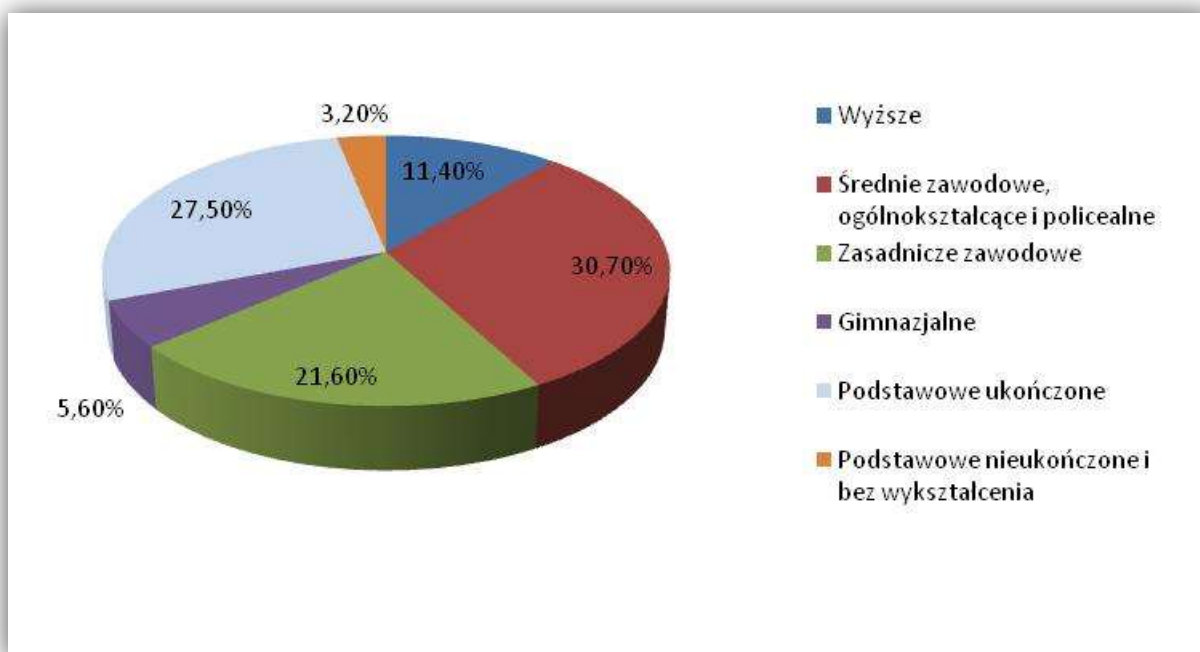
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wraz z prognozowanym spadkiem ogólnej liczby ludności w kolejnych latach następować będzie niekorzystna zmiana struktury wiekowej ludności na terenie powiatu janowskiego, tak jak w większości powiatów województwa lubelskiego. Przewiduje się znaczny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym oraz wzrost

udziału ludności w tym wieku w ogólnej liczbie ludności, co prowadzić będzie do wyższego obciążenia osób pracujących kosztami utrzymania systemów zabezpieczenia społecznego. Zakładając obecne tendencje w roku 2030 należy spodziewać się, że na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadając będzie prawie 50 osób w wieku poprodukcyjnym, gdzie dla porównania w roku 2012 liczba ta wynosiła 31 osób. Konsekwencją tak dużych zmian liczby ludności w wieku emerytalnym będzie konieczność modyfikacji systemu usług medycznych i opieki socjalnej.

W przeciągu ostatnich lat zaobserwowano zjawisko znacznego wzrostu poziomu wykształcenia mieszkańców powiatu, szczególnie w zakresie wykształcenia wyższego. Według wyników spisu ludności z 2011 roku odsetek osób z wykształceniem wyższym wynosił ok. 11,4%. Wśród osób posiadających wykształcenie wyższe dominują kobiety. Stanowią one 62,3% wszystkich mieszkańców posiadających wyższe wykształcenie. Podobna sytuacja występuje, wśród osób posiadających wykształcenie średnie, 63,2% stanowią kobiety, a tylko 36,8% mężczyźni. Wśród osób posiadających wykształcenie zawodowe dominują z kolei mężczyźni (64,2%). Natomiast struktura osób z wykształceniem podstawowym rozkłada się mniej więcej równomiernie - 48,5% mężczyźni, a 51,5% kobiety.

Wykres 5. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu janowskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z prognozą dla powiatu janowskiego liczba ludności będzie sukcesywnie malała. Na podstawie prognozy Głównego Urzędu Statystycznego liczba osób zamieszkująca powiat janowski w 2030 roku wynosić będzie 43 435 osób. Porównując z rokiem 2012 liczba ta zmniejszy się o ponad 4 000 osób, czyli nastąpi spadek o prawie 10%. Oczekiwane niekorzystne trendy demograficzne stanowią istotne wyzwania dla

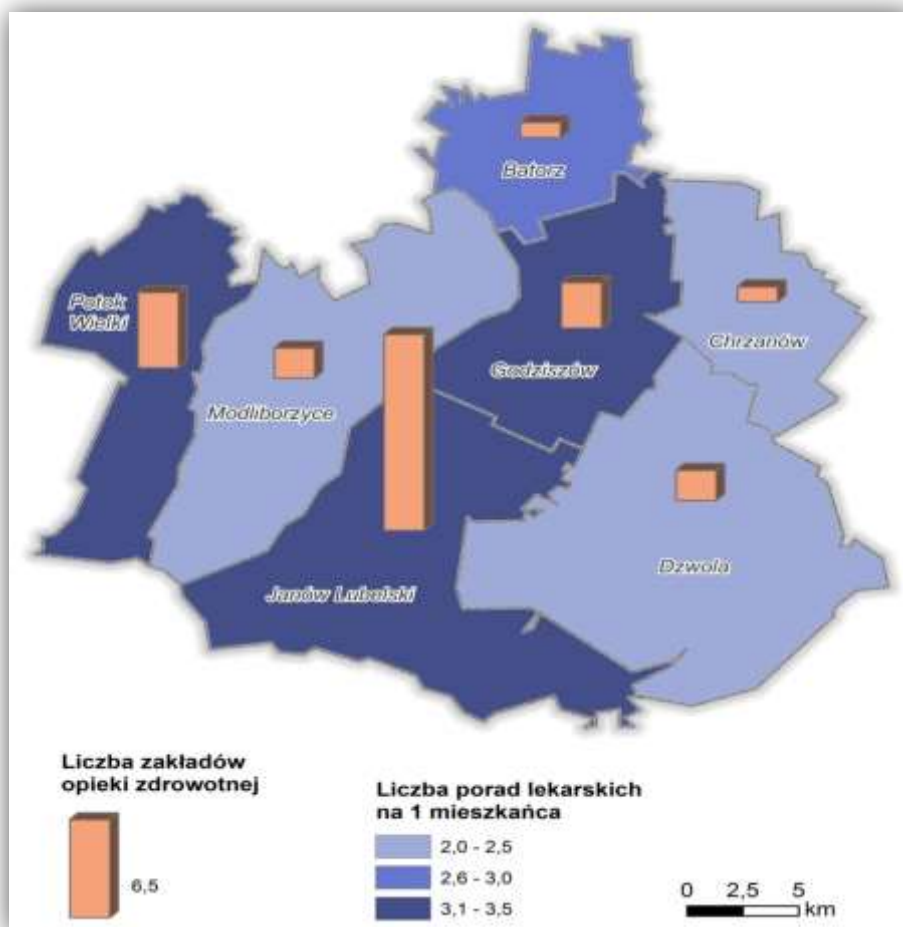
kreowanej obecnej i przyszłej polityki rozwoju Powiatu Janowskiego. Polityka ta powinna brać pod uwagę takie uwarunkowania jak:

- malejące zapotrzebowanie na usługi edukacyjne w zakresie wychowania przedszkolnego oraz kształcenia na poziomie podstawowym i gimnazjalnym,
- konieczność tworzenia nowych miejsc pracy dla wzrastającej liczby osób w wieku produkcyjnym,
- dostosowanie zapotrzebowania na usługi służby zdrowia i pomocy społecznej do wzrastających potrzeb wynikających z procesów starzenia się ludności.

3.4 Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Podstawową opiekę zdrowotną mieszkańcom powiatu zapewnia 27 przychodni, z czego zdecydowaną większość, bo aż 22 to placówki prywatne. Na przestrzeni ostatnich 5 lat liczba zakładów opieki zdrowotnej zwiększyła się o 5 jednostek. Trzon służby zdrowia stanowi Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Janowie Lubelskim, który dysponuje poradniami specjalistycznymi, pracownikami specjalistycznymi oraz zakładami diagnostycznymi. W skład SPZZOZ-u wchodzi 12 oddziałów.

Mapa 6. Struktura zakładów opieki zdrowotnej w Powiecie Janowskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W powiecie janowskim, w 2012 roku funkcjonowało 15 ogólnodostępnych aptek. W 2012 roku udzielono 141 831 porad lekarskich w ramach dostępnej ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. W porównaniu z 2007 rokiem, w którym udzielono 152 438 porad, liczba ta z każdym rokiem systematycznie spada, co może świadczyć o pogarszającym się dostępie do usług ochrony zdrowia.

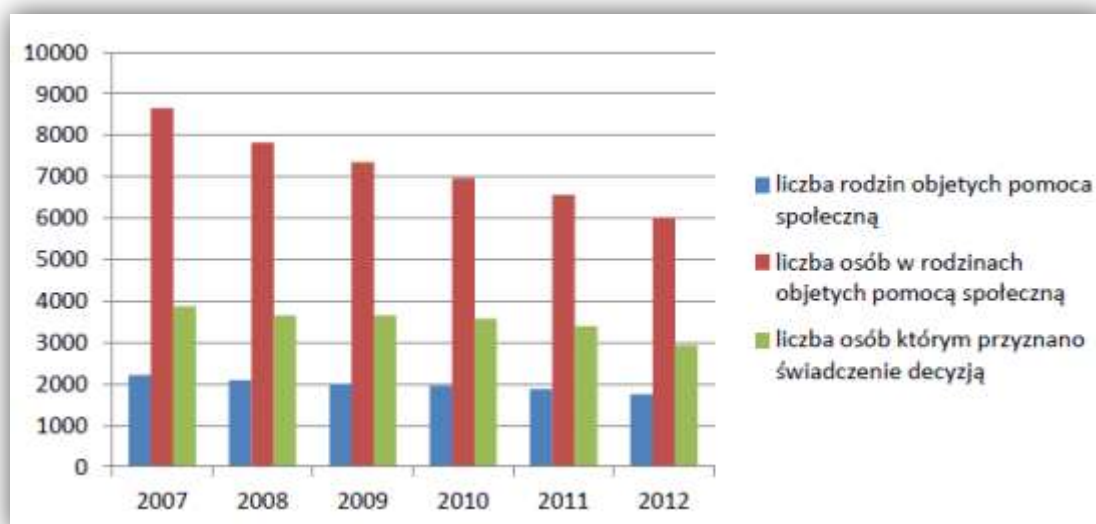
Sprostanie rosnącym potrzebom związanym z procesem starzenia się społeczeństwa stanowi istotne wyzwanie dla funkcjonowania systemu służby zdrowia oraz opieki medycznej i szpitalnej w powiecie. Bez odpowiednich środków zaradczych i rozwiązań systemowych trudne będzie utrzymanie kosztów opieki zdrowotnej na odpowiednim poziomie finansowym. Ważna będzie również edukacja i zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie roli i wpływu profilaktyki na zdrowie społeczeństwa.

Na terenie powiatu janowskiego funkcjonuje 7 ośrodków pomocy społecznej jako jednostki organizacyjne samorządów lokalnych. Jednostki samorządu powiatowego to: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Janowie Lubelskim, „Barka” Dom Pomocy

Społecznej im. Jana Pawła II w Janowie Lubelskim (przeznaczony dla osób: przewlekle somatycznie chorych, w podeszłym wieku, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, przewlekle psychicznie chorych), Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Promyk” w Janowie Lubelskim, Środowiskowy Dom Samopomocy w Janowie Lubelskim (zajmujący się osobami dotkniętymi zaburzeniami psychicznymi oraz niepełnosprawnością intelektualną), Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Janowie Lubelskim oraz Warsztaty Terapii Zajęciowej w Janowie Lubelskim.

Według danych GUS w 2012 roku liczba rodzin korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wynosiła 1733, co stanowiło prawie 14% wszystkich gospodarstw domowych w powiecie. Zauważalny jest spadek udziału osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem. W 2008 roku było to 16,2%, a już w 2012 wskaźnik ten wynosił 12%. Niestety nie przekłada się to na mniejszy poziom wykluczenia społecznego w powiecie, a jest spowodowane wprowadzeniem ostrzejszych kryteriów dochodowych w ubieganiu się o pomoc społeczną.

Wykres 6. Wielkość pomocy społecznej udzielanej w powiecie janowskim

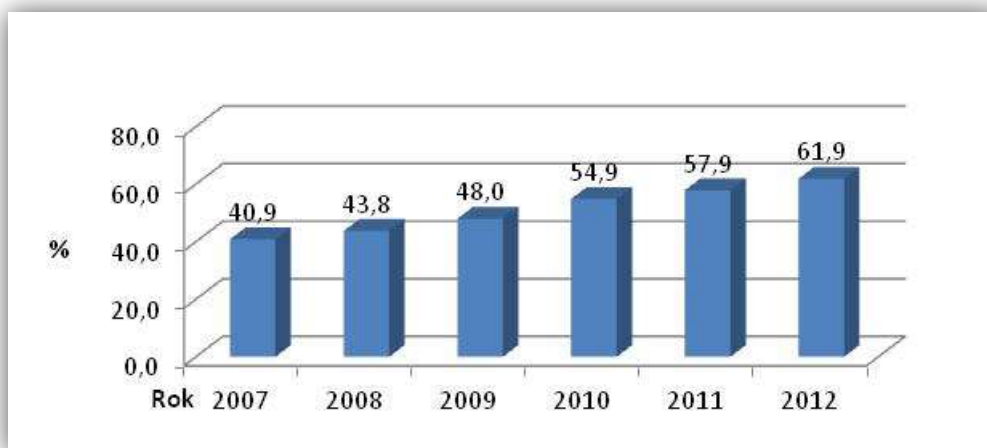
Źródło: Strategia Rozwiązania Problemów Społecznych w Powiecie Janowskim na lata 2014-2020

3.5 Edukacja szkolna

Edukacja jest ważnym wyznacznikiem poziomu rozwoju społeczności lokalnej. Dobrze wykształcone społeczeństwo ma większe możliwości w poruszaniu się na rynku pracy, jest lepiej przygotowane do modyfikowania kariery zawodowej oraz jest lepiej nastawione na edukację ustawiczną. W celu osiągnięcia tych celów na terenie powiatu janowskiego zorganizowano racjonalną sieć szkół, która boryka się z różnego rodzaju problemami – związanymi głównie z efektywnym finansowaniem szkolnictwa i pogarszającą się demografią.

Według danych GUS w 2012 roku w powiecie janowskim funkcjonowało 8 przedszkoli oraz 22 oddziały przedszkolne funkcjonujące przy szkołach podstawowych, do których uczęszczało 1088 dzieci. W 2012 roku liczba dzieci w powiecie janowskim objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku od 3 do 6 lat wyniosła 1 214 dzieci, co stanowi 61,9% dzieci w tym wieku zamieszkujących powiat. Równocześnie obserwuje się znaczny wzrost odsetka dzieci uczęszczających do przedszkoli, o czym świadczy niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach na terenie powiatu.

Wykres 7. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym na terenie powiatu janowskiego

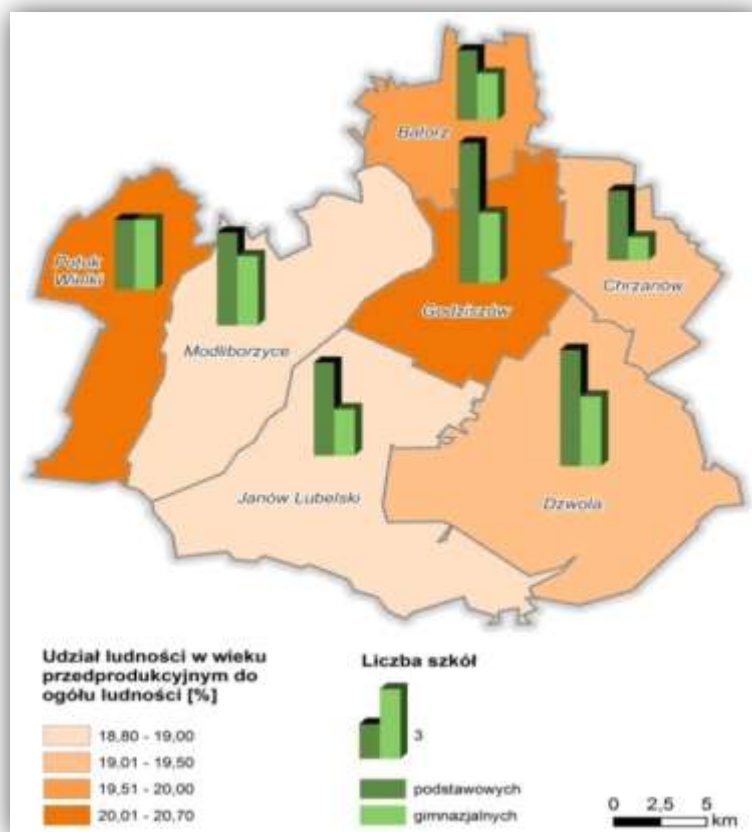

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Planując działania ukierunkowane na upowszechnianie edukacji przedszkolnej należy równolegle zwiększyć liczbę miejsc w placówkach, uwzględniać działania skierowane na przełamywanie barier finansowych oraz społecznych związanych z posyłaniem dzieci do przedszkoli – akcentując przy tym korzyści dla rozwoju dziecka wynikające z objęcia go wychowaniem przedszkolnym.

Sieć szkół istniejąca na terenie Powiatu Janowskiego gwarantuje dobrą dostępność do szkół podstawowych i gimnazjów dzieciom i młodzieży zamieszkałym w obwodach szkół, i w tym zakresie w znacznym stopniu zaspakaja potrzeby mieszkańców. Na terenie powiatu w 2012 roku funkcjonowało 28 szkół podstawowych, do których uczęszczało 2 800 dzieci oraz 17 gimnazjów, w których uczyło się 1 609 uczniów.

Mapa 7. Rozmieszczenie szkół w poszczególnych gminach na terenie powiatu janowskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powiat janowski posiada zróżnicowaną ofertę dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych, w skład których wchodzi: licea ogólnokształcące, technika, zasadnicze szkoły zawodowe, szkoły policealne dla młodzieży i dorosłych oraz technika uzupełniające dla dorosłych. Według stanu na koniec 2013 roku Starostwo Powiatowe w Janowie Lubelskim było organem prowadzącym 14 placówek oświatowych, wykaz których zamieszczono w tabeli poniżej.

Tabela 5. Placówki oświatowe prowadzone przez powiat janowski

Lp.	Nazwa szkoły/zespołu	Adres	Szkoły w składzie zespołu szkół	Organ prowadzący
1.	I Liceum Ogólnokształcące im. Bohaterów Porytowego Wzgórza	ul. Jana Pawła II 1, 23-300 Janów Lubelski	Nie dotyczy	Powiat janowski
2.	Zespół Szkół	ul. Jana Zamoyskiego 68, 23-300 Janów Lubelski	1. II Liceum Ogólnokształcące im. Wincentego Witosa 2. Technikum Zawodowe im. Wincentego Witosa	Powiat janowski
3.	Zespół Szkół Zawodowych	ul. Ogrodowa 20,	1. Zasadnicza Szkoła Zawodowa 2. III Liceum Ogólnokształcące 3. Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych 4. Technikum Budowlane 5. Technikum Ekonomiczne 6. Technikum Handlowe 7. Technikum Mechaniczne	Powiat

		23-300 Janów Lubelski	8. Technikum Przemysłu Drzewnego 9. Technikum Informatyczne 10. Technikum Samochodowe 11. Szkoła Policealna	janowski
4.	Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego	Potoczek 143, 23-313 Potok Wielki	1. Zasadnicza Szkoła Zawodowa 2. Technikum w Potoczku 3. Technikum Uzupełniające w Potoczku 4. Szkoła Policealna w Potoczku	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
5.	Liceum Ogólnokształcące	ul. Ogrodowa 6, 23-310 Modliborzyce	Nie dotyczy	Gmina Modliborzyce
6.	Medyczne Studium Zawodowe im. Stefanii Wołynki	ul. Jana Zamoyskiego 57, 23-300 Janów Lubelski	Nie dotyczy	Marszałek Województwa Lubelskiego
7.	Trzyletnie Zaoczne Liceum Ogólnokształcące Stowarzyszenia „Szansa” w Lublinie	ul. Ogrodowa 6, 23-310 Modliborzyce	Nie dotyczy	Stowarzyszenie „Szansa” – szkoła niepubliczna
8.	Policealne Szkoły Stowarzyszenia „Szansa” w Lublinie	ul. Ogrodowa 6, 23-310 Modliborzyce	Nie dotyczy	Stowarzyszenie „Szansa” – szkoła niepubliczna

Źródło: Sieć szkół ponadgimnazjalnych w powiecie janowskim, Załącznik do uchwały Rady Powiatu Nr XLI/236/13 z 11 grudnia 2013

Na terenie powiatu działają również placówki prowadzone przez jednostki administracji rządowej (Minister Rozwoju Rolnictwa i Rozwoju Wsi), gminnej (gmina Modliborzyce), wojewódzkiej (Medyczne Studium Zawodowe w Janowie Lubelskim) oraz organizacje społeczne (Stowarzyszenie „Szansa”). Ich oferta kształcenia skierowana jest do osób w różnym wieku.

Ofertę szkolnictwa zawodowego na terenie powiatu janowskiego prezentuje Tabela 6. Obrazuje stosunkowo duże zróżnicowanie zawodów, w obrębie których prowadzone jest szkolnictwo zawodowe. Na tle oferowanych zawodów zarysowuje się specyfika lokalnego szkolnictwa zawodowego – odwołująca się do gospodarki leśnej, przemysłu rolno-spożywczego, a także rozwoju turystyki na terenie powiatu. Zakres oferty szkolnictwa zawodowego należy uznać za stosunkowo trafnie dostosowany do potrzeb lokalnej gospodarki.

Wątpliwości może jednak budzić proponowanie zbliżonej oferty edukacyjnej przez różne placówki szkolnictwa zawodowego. Z uwagi na stosunkowo niewielki obszar powiatu i liczbę uczniów szkół ponadgimnazjalnych powielanie oferty edukacyjnej (np. w zawodach związanych z leśnictwem, gastronomią czy też turystyką) może utrudniać efektywny nabór uczniów. Ponadto z punktu widzenia nakładów związanych z zapleczem dydaktycznym oraz kadrą na potrzeby kształcenia praktycznego, nauka podobnych zawodów równoległe w różnych placówkach staje się mniej efektywna.

Tabela 6. Wykaz zawodów oferowanych przez poszczególne szkoły zawodowe w powiecie janowskim

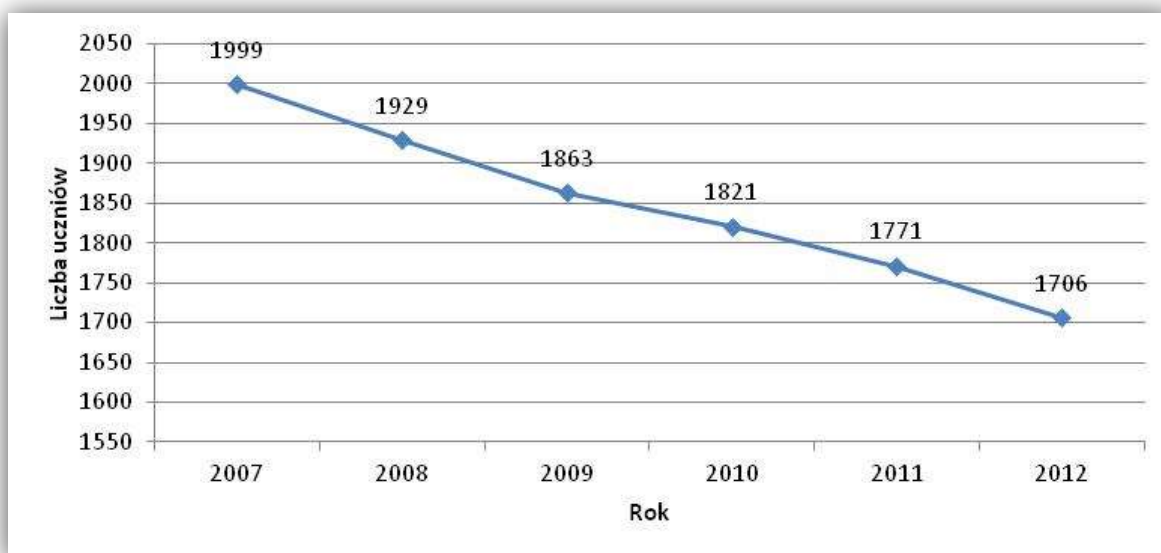
	Zawód	Nazwa placówki						
		Zasadnicza Szkoła Zawodowa / Zespół Szkół Zawodowych w Janowie Lubelskim	Zasadnicza Szkoła Zawodowa / Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Potoczku	Technika w ramach Zespołu Szkół Zawodowych w Janowie Lubelskim	Technikum Zawodowe w Janowie Lubelskim	Technikum w Potoczku	Medyczne Studium Zawodowe im. Stefanii Wołynki w Janowie Lubelskim	Szkoła Policealna w Potoczku
1.	ślusarz	X						
2.	stolarz	X						
3.	mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych		X					
4.	kucharz		X					
5.	technik budownictwa			X				
6.	technik technologii drewna			X				
7.	technik ekonomista			X				
8.	technik informatyk			X				
9.	technik mechanik			X				
10.	technik pojazdów samochodowych			X				
11.	technik żywienia i usług gastronomicznych				X	X		
12.	technik logistyk				X			
13.	technik leśnik				X			
14.	technik hotelarstwa				X			
15.	technik obsługi turystycznej				X			
16.	technik mechanizacji rolnictwa					X		
17.	technik rolnik					X		
18.	technik masażysta						X	
19.	technik farmaceutyczny						X	
20.	terapeuta zajęciowy						X	
21.	technik usług kosmetycznych						X	
22.	opiekunka dziecięca						X	
23.	opiekun medyczny						X	
24.	technik turystyki wiejskiej							X

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie

Cennym uzupełnieniem dla zaprezentowanej powyżej oferty dydaktycznej szkół zawodowych są projekty realizowane przez poszczególne jednostki na rzecz podnoszenia jakości kształcenia zawodowego w powiecie. Na szczególną uwagę zasługują takie projekty jak: „Z myślą o przyszłości”, w ramach którego przeprowadzono kursy specjalistyczne i przygotowujące do egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe; „Blżej rynku pracy”, w ramach którego uruchomiono m.in. nowy kierunek kształcenia – technik informatyk; „Młodzi, zdolni zawodowcy”, w ramach którego doposażono m.in. pracownie szkolne oraz zorganizowano szereg staży dla uczniów w przedsiębiorstwach.

Ostatnie lata to trudny okres w szkolnictwie ponadgimnazjalnym. Niż demograficzny sprawił, że liczba uczniów znacznie się zmniejszyła. W wyniku niekorzystnych zmian demograficznych liczba uczniów kształcących się w szkołach ponadgimnazjalnych w latach 2007-2012 spadła o 14,6%. Zmieniła się także struktura uczniów w poszczególnych typach szkół. Liczba uczniów liceów ogólnokształcących i techników zmniejszyła się odpowiednio o 9,9% i 15,9%, natomiast liczba uczniów w zasadniczych szkołach zawodowych spadła aż o 30%. W związku z prowadzoną likwidacją liceów profilowanych, szkoły te odnotowały drastyczny spadek liczby uczniów w omawianym okresie – o ponad 89%, ze 193 uczniów w 2007 roku do 21 w 2012.

Wykres 8. Liczba uczniów w liceach ogólnokształcących, technikach i zasadniczych szkołach zawodowych w powiecie janowskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie powiatu brakuje szkół wyższych oraz ich filii/oddziałów. Dostęp do szkolnictwa wyższego zapewniają więc głównie najbliższe ośrodki takie jak: Lublin, Kraków czy Rzeszów.

Ważnym zagadnieniem z punktu widzenia wdrażania idei kształcenia ustawicznego jest dostęp do oferty szkoleniowej. Na badanym obszarze funkcjonują zaledwie 2 podmioty zgłoszone do Rejestru Instytucji Szkoleniowych (Rejestr Instytucji Szkoleniowych 2014). Zakres proponowanych przez nie szkoleń należy określić jako bardzo wąski. Poza kursami nauki jazdy oferowane są kursy z zakresu doskonalenia zawodowego mechaników samochodowych, spawalnicze, a także szkolenia menedżerskie oraz pracowników administracyjnych. Zatem dla uzyskania pełnej oferty szkoleniowej mieszkańcy powiatu muszą kierować się do innych ośrodków, co rodzi konieczność dojazdów i zwiększa koszty związane z doszkalaniami.

Wyposażenie szkół w komputery

Porównując i analizując stopień wyposażenia szkół w komputery, najczęściej stosowanym wskaźnikiem jest liczba uczniów w przeliczeniu na jeden komputer szkolny. Pomimo, że od 2007 roku sytuacja wyraźnie się poprawiła, to wyposażenie szkół w komputery jest nadal niezadowalające i w dużej mierze zależy od typu szkoły. W 2007 roku na jeden komputer przypadało 17 uczniów wszystkich szkół, gdzie w porównaniu z 2012 rokiem wskaźnik ten wynosił już 11 uczniów na komputer.

Najgorsza sytuacja jest w technikach, w których na jeden komputer przypada 31 uczniów, a zaledwie 12,5% szkół tego typu wyposażona jest w komputery z dostępem do Internetu, które przeznaczone są do użytku uczniów. Niepokój budzi także wyposażenie w komputery szkoły zawodowe. Stopień komputeryzacji tych szkół wynosi zaledwie 20% (13 uczniów przypada na jeden komputer). Nieco lepiej sytuacja wygląda w liceach ogólnokształcących, które w 75% są skomputeryzowane, a na jeden komputer przypada średnio 10 uczniów. Najlepsza sytuacja pod tym względem jest w zasadniczych szkołach zawodowych i w szkołach policealnych, gdzie na jeden komputer przypada odpowiednio 4 i 5 uczniów. Należy jednak podkreślić, że choć szkoły policealne skomputeryzowane są w 100%, to zasadnicze szkoły zawodowe zaledwie w 50%.

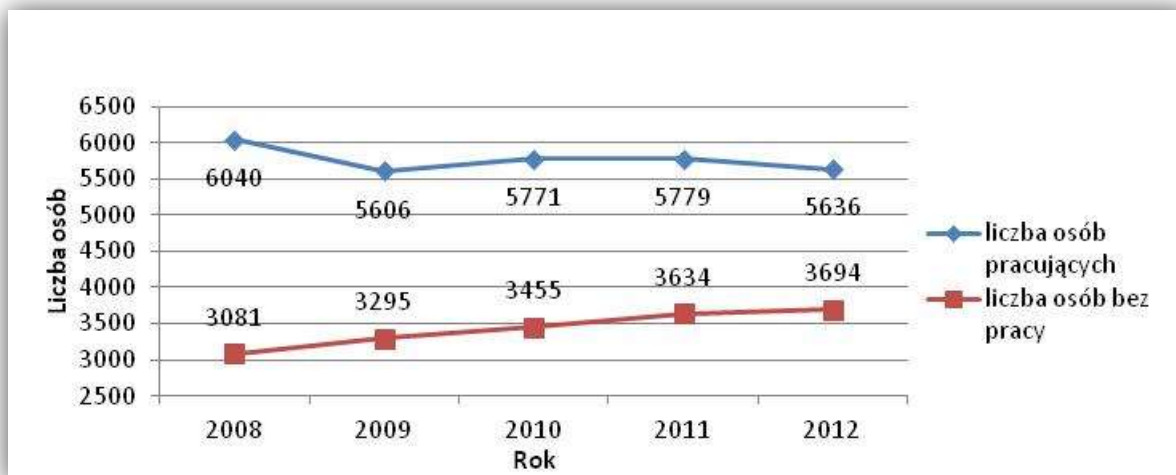
Porównując wskaźnik komputeryzacji w powiecie janowskim z województwem lubelskim oraz całym krajem, wypada on niezbyt korzystnie. Statystyki pokazują, że ciągle istnieje zróżnicowanie regionalne. Udział szkół wyposażonych w komputery przeznaczone dla uczniów oraz wyposażone w dostęp do Internetu w powiecie janowskim wynosi zaledwie 40%. W przypadku województwa lubelskiego udział ten wynosi 62,7%, a w skali kraju wskaźnik równy jest 64,1%.

Przedstawione powyżej dane nie uwzględniają stopnia zużycia sprzętu komputerowego, znajdującego się w szkołach. Według Ministerstwa Edukacji Narodowej sprzęt komputerowy, znajdujący się w szczególności w szkołach średnich, w dużej mierze jest przestarzały, wyeksploatowany i uniemożliwiający korzystanie w wielu programów.

3.6 Poziom zatrudnienia i rynek pracy

Lokalny rynek pracy w dużej mierze kształtowany jest przez liczbę osób pracujących oraz osób pozostających bez pracy. Zasadniczo można zauważyć dwie negatywne tendencje w tym zakresie. W powiecie od 2007 roku wzrasta liczba osób pozostających bez pracy oraz maleje liczba osób pracujących. Sytuację tą przedstawia wykres poniżej.

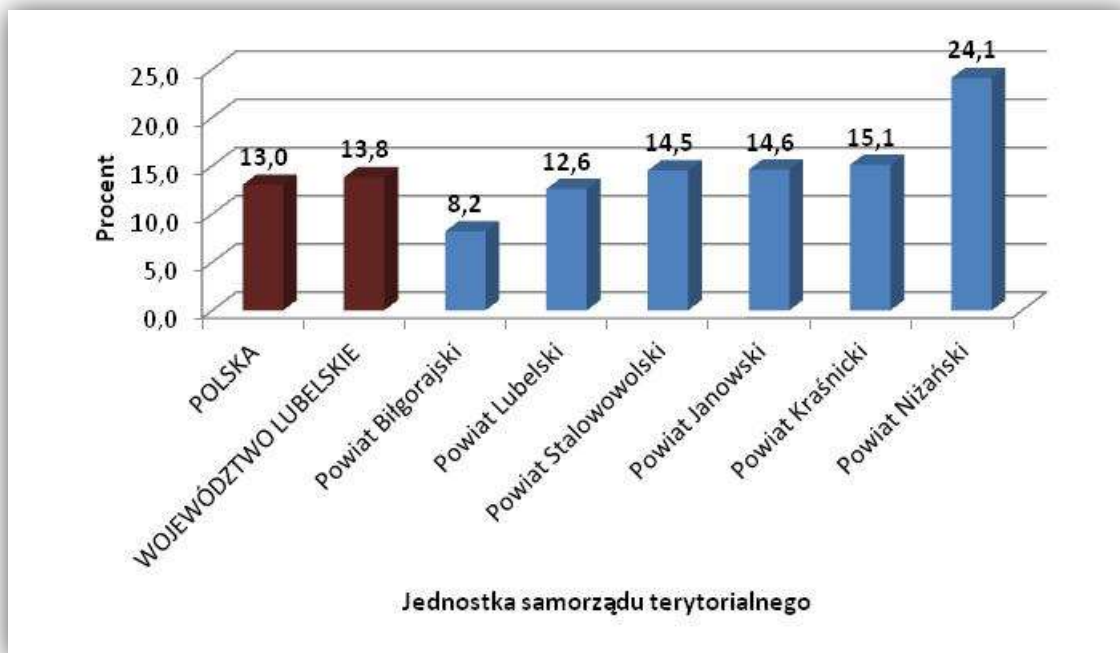
Wykres 9. Struktura osób pracujących i pozostających bez pracy w powiecie janowskim w 2012 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Te niekorzystne zjawiska nie oddają pełnego obrazu lokalnego rynku pracy. Analizując stopę bezrobocia w powiecie janowskim na tle kraju i województwa, można stwierdzić, że jest ona wyższa niż średnia krajowa i średnia dla województwa lubelskiego.

Wykres 10. Porównanie stopy bezrobocia w sąsiednich powiatach, w stosunku do województwa lubelskiego i Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poziom bezrobocia w powiecie janowskim na koniec września 2013 r. wyniósł 14,6%. W porównaniu do bezrobocia zarejestrowanego na terenie kraju (13 %) i województwa lubelskiego (13,8%) wartość bezrobocia na terenie powiatu wypada niekorzystnie. Należy również zaznaczyć, że na tle sąsiadujących powiatów, powiat janowski nie wypada najlepiej, wyprzedzając jedynie powiat kraśnicki i niżański. Najlepsza sytuacja występuje natomiast w powiecie biłgorajskim, gdzie poziom bezrobocia jest znacznie niższy niż średnia krajowa i wynosi 8,2%. Stopa bezrobocia, która na terenie powiatu wynosi 12,6% jest niższa niż średnia krajowa (13,4%). Nieco lepsza sytuacja występuje również w powiecie stalowowolskim, gdzie poziom bezrobocia jest tylko o 0,1% niższy niż w powiecie janowskim.

Biorąc pod uwagę wymiar przestrzenny problemów bezrobocia występujących w poszczególnych gminach powiatu, zdecydowanie najgorsza sytuacja pod względem liczby zarejestrowanych bezrobotnych występuje w gminie Dzwola, w której 14,3% osób pozostaje bez pracy. Zdecydowanie najlepiej pod tym względem wypada gmina Chrzanów, w której zarejestrowanych jest 9,2% bezrobotnych.

Mapa 8. Bezrobocie w gminach Powiatu Janowskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jednym z głównych problemów na rynku pracy w powiecie janowskim jest niska aktywność zawodowa osób do 25 roku życia. Odsetek osób pozostających bez pracy w tym wieku, będący na poziomie 27,9% wszystkich zarejestrowanych na terenie powiatu, jest znacznie wyższy niż w skali całego kraju, który wynosi 19,9%. Korzystniejsza sytuacja niż ta zaobserwowana w powiecie, odnotowana jest również na terenie województwa lubelskiego, gdzie bezrobotna młodzież do 25 roku życia stanowi 22,4%.

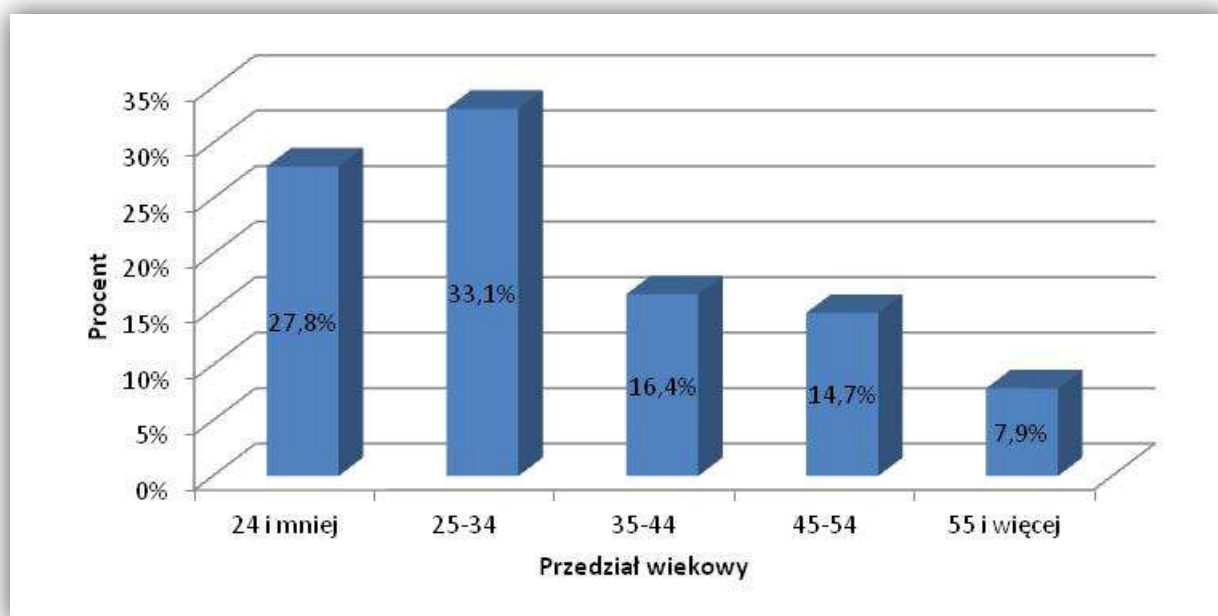
Najliczniejszą grupą wiekową, pozostającą bez pracy w powiecie janowskim są osoby poszukujące pracy w przedziale wiekowym 25-34 lat. Według danych GUS z końca 2012 roku stanowili oni aż 33,1% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. Defaworyzacja osób młodych na rynku pracy jest trendem zauważalnym w skali całego kraju i jednocześnie poważnym problemem społecznym. Wśród przyczyn takiej sytuacji należy wymienić nieodpowiednie przygotowanie młodych ludzi do wejścia na rynek

pracy, który związany jest z niedostosowaniem kierunków i specjalizacji edukacyjnych do potrzeb rynku pracy lub niedostatecznej mobilności młodych osób.

Sytuacja ta nie ulega zmianie pomimo licznych inicjatyw podejmowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Janowie Lubelskim na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i samozatrudnienia wśród ludzi młodych (np. w ramach projektu szkoleniowo-doradczego „Janowski przedsiębiorca” lub systemu dotacji wspierających osoby rozpoczynające działalność gospodarczą).

Najniższa stopa bezrobocia wg poszczególnych grup wiekowych, występuje wśród osób powyżej 55 roku życia (wynosi 7,9%) i jest niższa od wojewódzkiej (10%). Stosunkowo dobrą sytuację odnotowano w grupach wiekowych 35-44 lata oraz 45-54 lata (odpowiednio 16,4% i 14,7%).

Wykres 11. Struktura wieku bezrobotnych osób zarejestrowanych w powiecie janowskim w 2012 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tworzenie nowych miejsc pracy, a także aktywizacja zawodowa osób młodych na lokalnym rynku pracy będą niewątpliwie głównymi wyzwaniami przed jakim stoi obecnie powiat janowski. Jednym z możliwych sposobów trwałego obniżenia poziomu bezrobocia w powiecie powinno być podjęcie działań stymulujących rozwój lokalnej przedsiębiorczości, tworzenie nowych miejsc pracy, a także lepsze wykorzystanie lokalnych zasobów w sferze produkcji i świadczenia usług, również tych związanych z rozwojem turystyki, kultury i sportu.

3.7 Kultura i sport

Na terenie powiatu janowskiego działa kilka ośrodków kultury, które przygotowują i realizują we współpracy z wieloma instytucjami z regionu corocznie kilkadziesiąt imprez z dziedziny teatru, sztuki ludowej, promocji, historii, tańca, plastyki, zdrowego stylu życia itp. Za wyjątkiem gminy Chrzanów, we wszystkich gminach w powiecie janowskim działają gminne ośrodki kultury. Najprężniej działającym jest Janowski Ośrodek Kultury w Janowie Lubelskim, który prowadzi wielokierunkową działalność z zakresu edukacji dzieci i młodzieży oraz aktywizację różnych środowisk. Jest on organizatorem cyklu imprez o zasięgu regionalnym, a nawet ogólnopolskim. Ponadto, w siedzibie JOK-u mieści się kino "Jutrzenka", ze stosunkowo aktualnym repertuarem.

Historię Ziemi Janowskiej można poznać w muzeach. W Janowie Lubelskim w budynkach starego więzienia mieści się Muzeum Regionalne, w którym można obejrzeć stałą ekspozycję, prezentującą włókiennictwo i tkactwo z terenu powiatu. Jest także stała wystawa: „Historia Janowa Lubelskiego w fotografii”. Przy kościele poddominikańskim w Janowie Lubelskim utworzono muzeum sanktuaryjne. Dodatkowo eksponaty z zakresu kultury ludowej można zobaczyć w mniejszych skansenach, zlokalizowanych w powiecie.

W gminie Batorz poza Gminnym Ośrodkiem Kultury istnieje także Muzeum Wiejskie, obrazuje historię, kulturę, tradycję i obyczaje społeczności Batorza i okolic. Ponadto szereg imprez cyklicznych organizuje Ośrodek Kultury w Potoku Wielkim, którego ideą jest promocja gminy oraz lokalnych produktów. Dodatkowo organizowane są różnego rodzaju przeglądy zespołów artystycznych. W gminie Godziszów istnieje Gminne Centrum Kultury i Promocji, gdzie odbywają się zajęcia taneczne, wokalne i recytatorskie, głównie dla najmłodszych mieszkańców gminy. W celu poprawy dostępu do usług kulturalnych i aktywizujących lokalną społeczność odnowiono i wyremontowano gminne ośrodki kultury w Modliborzycach oraz w gminie Dzwola. Gminny Ośrodek Kultury w Modliborzycach mieści się w budynku wyremontowanej, XVIII-wiecznej synagogi, z salą widowiskowo-kinową mogącą pomieścić 120 widzów oraz sceną wyposażoną w nowoczesnym system oświetleniowy i ekran kinowy. GOK prowadzi swoją filię - świetlicę w Wierchowiskach Pierwszych. GOK organizuje liczące się na kulturalnej mapie woj. lubelskiego przeglądy, z których najważniejsze to: Miedzypowiatowy Przegląd Tradycyjnych Kolęd i Pastorałek (od 1998 r.) oraz Wojewódzki Przegląd Muzykujących na Harmonijkach (od 2002 r.).

Teren powiatu charakteryzuje się również aktywną działalnością szeregu stowarzyszeń i fundacji skupiających miłośników regionu. Ich głównym zakresem działalności jest kultywowanie lokalnej tradycji poprzez organizowanie i uczestnictwo w różnego rodzaju festiwalach i wydarzeniach kulturalnych.

Na terenie powiatu janowskiego funkcjonuje 36 klubów sportowych (w tym 31 uczniowskich), które prowadzą różnorodną działalność w wielu sekcjach sportowych, głównie w sekcji piłki nożnej. Wszystkie zrzeszają 751 członków. Do najchętniej uprawianych dyscyplin, oprócz piłki nożnej należą: pływanie, piłka siatkowa, zapasy, koszykówka, lekkoatletyka oraz judo. Ponadto na terenie powiatu odbywają się liczne imprezy sportowe, głównie o zasięgu lokalnym i powiatowym w takich dyscyplinach jak: piłka nożna, zapasy, czy pływanie. W powiecie janowskim znajdują się największe stoki narciarskie Lubelszczyzny, które zlokalizowane są w Batorzu i Chrzanowie.

W szkołach powiatu janowskiego prowadzona jest akcja upowszechniania kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży, poprzez m.in. naukę pływania i sportów zimowych, organizację szkolnych lig i zawodów sportowych oraz zajęć o charakterze rekreacyjno-sportowym. Większość imprez sportowych kierowanych do mieszkańców propaguje zdrowy tryb życia przez rekreację, turystykę i aktywny wypoczynek. Głównymi adresatami są dzieci i młodzież. Jednak zbyt mała oferta skierowana jest do osób dorosłych i starszych.

Otwarta w 2008 roku kryta pływalnia "Otylia" oraz sukcesywnie budowane "Orliki" w poszczególnych gminach (na koniec 2013 roku istniało 5 tego typu boisk) nie zapewniają w pełni zapotrzebowania na sport w powiecie. Dla mieszkańców zauważalny jest brak tzw. "Białego Orlika", który urozmaiciłby zimową ofertę sportową. Coraz większa liczba osób widzi korzyści z czynnego uprawiania sportu, a to z kolei wymaga coraz więcej miejsc przystosowanych do oczekiwań mieszkańców.

Pomimo stopniowej rozbudowy infrastruktury sportowo-rekreacyjnej istnieją również obiekty, które wymagają jak najszybszej modernizacji. Jednym z takich obiektów jest Stadion Miejski w Janowie Lubelskim, który wymaga, jeśli nie gruntownej przebudowy, to przynajmniej częściowego remontu, tak by spełniać najnowsze wymogi licencyjne. Zachodzi konieczność rozbudowy obiektów sportowych, przyległych do placówek oświatowych, gdzie młodzież szkolna odbywa zajęcia z wychowania fizycznego.

Kolejnym bardzo istotnym elementem w zakresie rozwoju sportu i rekreacji na terenie powiatu janowskiego jest brak hali widowiskowo-sportowej. Celem i zamierzeniem budowy tego typu obiektu jest zaoferowanie mieszkańcom powiatu bogatej oferty zajęć sportowych, zgodnej z potrzebami społecznymi, umożliwiającej uprawianie różnych dyscyplin sportowych. Innym aspektem budowy hali widowiskowo-sportowej jest promocja Janowa Lubelskiego i powiatu janowskiego poprzez organizację sportowych imprez ogólnopolskich i międzynarodowych.

3.8 Infrastruktura techniczna

Wodociągi

Sieć wodociągowa w powiecie janowskim jest dość dobrze rozwinięta. Na koniec 2012 r. jej długość wynosiła 428,5 km, a korzystało z niej 35 391 mieszkańców, co stanowi 74,2% ogółu mieszkańców. Wynik jest niższy w porównaniu z danymi dla całego województwa lubelskiego (81,5% korzystających) oraz kraju (87,6% korzystających z wodociągów).

Słabszy rozwój sieci wodociągowej zauważalny jest w gminach Dzwola (44,3% korzystających) i Godziszów (36,1%). Natomiast najwięcej mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej w gminie Janów Lubelski (91,1%) oraz Potok Wielki (84,6%).

Tabela 7. Sieć wodociągowa - stan na koniec 2012 roku

	Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w %
POLSKA	87,6
Województwo Lubelskie	81,5
Powiat Janowski	74,2
Poszczególne gminy powiatu	
Batorz	87,6
Chrzanów	97*
Dzwola	44,3
Godziszów	36,1
Janów Lubelski	91,1
Modliborzyce	82,3
Potok Wielki	84,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

*-Źródło: urząd gminy Chrzanów

Kanalizacja

Znacznie gorsza sytuacja cechuje powiat janowski jeżeli chodzi o rozwój sieci kanalizacyjnej. Na koniec 2012 roku sieć rozdzielcza na terenie powiatu miała długość 54,2 km. Korzystało z niej zaledwie 28,6% mieszkańców, co jest złym wynikiem szczególnie na tle województwa (48,5%). Niskie parametry osiągnięte zarówno przez poszczególne gminy, jak i powiat janowski wskazują na potrzebę wdrożenia kompleksowych rozwiązań w zakresie gospodarki ściekowej.

Tabela 8. Sieć kanalizacyjna - stan na 2012 rok

	Odsetek ludności korzystającej z kanalizacji w %
POLSKA	63,5
Województwo Lubelskie	48,5
Powiat Janowski	28,6
Poszczególne gminy powiatu	
Batorz	0
Chrzanów	0
Dzwola	0
Godziszów	0
Janów Lubelski	75,4
Modliborzyce	17,8
Potok Wielki	0,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gazownictwo

Na koniec 2011 roku w powiecie janowskim z sieci gazowej korzystało zaledwie 9,9% mieszkańców. Wynik ten prezentuje się niekorzystnie na tle województwa i kraju. Porównując sytuację w województwie lubelskim, gdzie 39,4% ludności korzysta z sieci oraz w całym kraju - 52,5% korzystających, można stwierdzić, że powiat janowski pod tym względem wypada bardzo słabo.

Tabela 9. Sieć gazownicza - stan na 2011 rok

	Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowniczej w %
POLSKA	52,5
Województwo Lubelskie	39,4
Powiat Janowski	9,9
Poszczególne gminy powiatu	
Batorz	0
Chrzanów	0
Dzwola	0
Godziszów	0
Janów Lubelski	18,7
Modliborzyce	12,4
Potok Wielki	15,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Termomodernizacja obiektów

W celu poprawy jakości środowiska naturalnego, w szczególności ochrony powietrza poprzez zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą oraz redukcję emisji zanieczyszczeń do atmosfery dokonano szeregu termomodernizacji budynków użyteczności publicznej. Powiat janowski wraz z jednostkami organizacyjnymi mu podległymi, posiada i zarządza 50 budynkami. W ramach poprawy efektywności energetycznej od 1 stycznia 2007 roku termomodernizacji poddano 12 obiektów. Prace związane z termomodernizacją obejmowały m.in. ocieplenie ścian zewnętrznych i wewnętrznych, ocieplenie stropów i stropodachów, wymianę okien i drzwi zewnętrznych, modernizację instalacji ciepłej wody i centralnego ogrzewania, zmianę systemów grzewczych, czy chociażby wymianę części oświetlenia elektrycznego.

Jednym z problemów w budynkach jeszcze nie objętych termomodernizacją jest nieefektywny i przestarzały system grzewczy szkodzący środowisku przyrodniczemu oraz nieefektywna pod kątem energetycznym infrastruktura tych budynków, co wpływa na zwiększoną emisję zanieczyszczeń do atmosfery.

Drogą do poprawy istniejącego stanu jest przeprowadzenie gruntownej termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej. Działanie to bezpośrednio wpłynie na koszty utrzymania obiektów, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz przyczyni się do postrzegania powiatu janowskiego jako miejsca promującego idee niskoemisyjności poprawy efektywności energetycznej.

3.9 Turystyka

Zakres działania powiatu obejmuje również m.in. zadania związane z rozwojem ruchu turystycznego, które zostały zapisane w art. 4 pkt. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. 142, poz. 1592 z późn. zmianami). Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie kultury fizycznej i turystyki.

Szerzej określone zadania z dziedziny turystyki zostały określone w Regulaminie Organizacyjnym Starostwa Powiatowego w Janowie Lubelskim. Zawarte w nim zostały działania mające na celu popularyzację aktywnych form turystyki na terenie powiatu oraz współdziałania w zakresie działalności wydawniczej o tematyce turystycznej.

O atrakcyjności turystycznej danego obszaru decyduje określona jego cecha, która w wymierny sposób przyczynia się do podjęcia decyzji przez turystów o odwiedzeniu tego miejsca. Do tych cech zalicza się m.in. walory krajobrazu naturalnego, klimat, pomniki przyrody czy inne interesujące obiekty turystyczne. O atrakcyjności turystycznej świadczy zarówno siła przyciągania do danego regionu określonego rodzaju turystyki oraz turystów jak i popyt na oferowane usługi.

Na bogate walory turystyczne i wypoczynkowe powiatu janowskiego składają się walory krajobrazowe, wodne, leśne, narciarskie i zabytkowe obiekty sakralne. Wieloaspektowego rozwoju turystyki w powiecie należy upatrywać w rozróżnieniu jej podstawowych form. W tym przypadku są to:

- turystyka aktywna, rekreacyjna i specjalistyczna,
 - piesza,
 - konna,
 - rowerowa,
 - sportów wodnych,
 - zimowa,
- turystyka wypoczynkowa,
- turystyka miejska i kulturowa,
- agroturystyka,
- turystyka biznesowa i konferencyjna.

Do największych zalet turystycznych powiatu janowskiego należy zaliczyć przyrodę, atrakcyjne położenie i malownicze zakątki. Położony na pograniczu trzech regionów geograficznych, tj. Rostoczu Zachodnim, Wzniesieniach Urzędowskich oraz Wyżynie Lubelskiej, powiat ma szczególny charakter na geograficznej mapie Polski. Wyróżnia go duża zmienność rzeźby oraz form ukształtowania terenu, będąca odzwierciedleniem zróżnicowanej budowy geologicznej. Występują tu liczne zrównania wierzchowinowe, krawędzie i formy dolinne, a także sieć wąwozów i jarów. Urozmaicone ukształtowanie powierzchni jest jednym z ważnych walorów turystycznych powiatu.

Najbardziej charakterystyczne dla powiatu janowskiego jest występowanie na tym terenie jednych z największych kompleksów leśnych. Powierzchnia gruntów leśnych na terenie powiatu wynosi 36 102,7 ha i stanowi 40,4% jego powierzchni. Ich szatę roślinną stanowią głównie bory sosnowe i sosnowo-jodłowe, torfowiska, łąki i grądy. Na terenach leśnych swoje siedliska mają liczne gatunki zwierząt i ptaków m.in. jelenie, głuszce, bociany, zimorodki, cietrzewie i bieliki.

Zachodnią częścią jednego z największych zwartych kompleksów leśnych Puszczy Solskiej są Lasy Janowskie. Na ich terenie utworzono Park Krajobrazowy "Lasy Janowskie" o powierzchni 39 150 ha. Zdecydowanie największą część Parku zajmują lasy, które stanowią 80% powierzchni. Pozostałą część stanowią stawy, bagna i torfowiska. Lasy stanowią ostoję zwierzyny i ptactwa. Naturalny zasób borów sosnowych, sosnowo-jodłowych i lasów mieszanych decyduje o niepowtarzalnym charakterze tego miejsca. Ponadto obszar Parku włączony został do europejskiej sieci Natura 2000.

Najcenniejsze miejsca Parku Krajobrazowego "Lasy Janowskie" objęto specjalną ochroną, na terenie którego utworzono 6 rezerwatów przyrody: "Imielity Ług", "Lasy Janowskie", "Szklarnia", "Łęka", "Kacze Błota" oraz "Jastkowice". Charakteryzują się różnorodnymi walorami krajobrazowo-przyrodniczymi. Dodatkowo na obszarze Parku znajduje się 79 pomników przyrody.

Fot. 1 Park Krajobrazowy Lasy Janowskie

Źródło: <http://lasyjanowskie.com/galeria/>

Bogactwo fauny i flory to nie jedyne atrakcje turystyczne powiatu janowskiego. Wśród pięknych krajobrazów można zauważyć wiele zabytków i obiektów sakralnych. Najstarszym i najcenniejszym zabytkiem architektury powiatu jest późnogotycki Kościół parafialny pw. św. Mikołaja w Potoku Wielkim. Równie cennym zabytkiem jest Sanktuarium Matki Bożej Janowskiej w Janowie Lubelskim oraz Kościół pw. Najświętszej Maryi Panny w Otroczu z końca XIX wieku. Warty zwiedzenia jest również neogotycki Kościół Parafialny w Batorzu pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika oraz drewniany Kościół Parafialny pw. św. Wojciecha w Momotach Górnych, który mimo swej niedługiej historii, wpisany został do rejestru zabytków.

W powiecie janowskim znajduje się także wiele interesujących miejsc, w których można poznać regionalną historię i ludowy folklor. Bogata tradycja uprawy gryki czyni powiat jednym z największych producentów tej rośliny w Polsce. Stąd organizowany corocznie festiwal "Gryczaki", promujący region poprzez produkty regionalne, na którym można spróbować lokalnej kuchni.

Doskonałą formą poznania powiatu janowskiego, a także bogactwa jego natury są wycieczki piesze. Gęsta sieć szlaków pieszych została wytyczona tak, aby umożliwić turystom poznanie zarówno zabytków, jak i piękna przyrody. Przez powiat janowski przebiegają następujące szlaki piesze:

- Szlak „Historyczny” – długości 47 km, przecina powiat południkowo i wiedzie przez miejsca ciekawe przyrodniczo i historycznie: Lasy Janowskie ze stawami i wydmyowymi wzgórzami oraz wąwozy Roztocza Gorajskiego;
- Szlak "Centralny" Roztocza – długości ok. 30 km, który przecinając pasmo Roztocza Gorajskiego, umożliwia poznanie jego specyfiki, czyli licznej sieci wąwozów;
- Szlak „Puszczański” – długości ok. 44 km, wiedzie przez centrum Lasów Lipskich, Janowskich, Puszcę Solską i lasy Roztocza; pozwala poznać miejsca i wydarzenia związane z kampanią wrześniową i hitlerowskimi akcjami; prowadzi przez rezerваты Imielty Ług oraz Lasy Janowskie i ostoję konika polskiego w Szklarni.

Liczna sieć dróg o małym natężeniu ruchu, w tym wiele dróg leśnych i polnych, tworzy znakomite warunki do wycieczek rowerowych. Chociaż zachodzi konieczność budowy, modernizacji oraz wytyczenia kolejnych ścieżek rowerowych, w celu zamknięcia całego powiatu okalającym pierścieniem. Dla turystów zostały przygotowane następujące turystyczne szlaki rowerowe:

- szlak glinianych garnków;
- dookoła powiatu janowskiego;
- Centralny Szlak Rowerowy Roztocza;
- trasa edukacyjna Ośrodka Edukacji Ekologicznej;
- pętla janowska;
- pętla modliborska;
- wyprawa do Leśnego Skarbca.

Fot. 2 Lasy Janowskie w okolicach Porytowego Wzgórza

Źródło: <http://www.tactical.pl/forum/index.php?topic=67450.0;topicseen>

Zalew Janowski jest jedną z najważniejszych atrakcji turystycznych powiatu. Sztuczny zbiornik o powierzchni 30 ha jest znakomitym miejscem do wypoczynku i rekreacji. Położony jest na obrzeżach Janowa Lubelskiego, na skraju Lasów Janowskich. Zasilany jest krystalicznie czystą wodą ze stoków janowskich. Piaszczysta plaża i trzy malownicze wyspy gwarantują ciekawe spędzenie wolnego czasu. Wokół zalewu rozmieszczone są ośrodki wypoczynkowe i pole kempingowe. Turyści mają do dyspozycji dwa boiska do plażowej piłki siatkowej, ściankę wspinaczkową oraz wypożyczalnię sprzętu wodnego, w której można wypożyczyć kajaki, łodzie wiosłowe, rowery wodne, atrakcje w postaci łodzi motorowych, nart wodnych, a także desek windsurfingowych.

Fot. 3 Zalew Janowski

Źródło: <http://www.zoom-natury.pl/galeria/>

Nad Zalewem Janowskim znajduje się Park Rekreacji "Zoom Natury", zajmujący powierzchnię prawie 13 ha. Jest to innowacyjny produkt turystyczny, oparty na idei jednoczesnej zabawy z aktywnym poznawaniem przyrody. Park łączy w sobie bogactwo przyrodnicze regionu, ekologię oraz aktywne spędzanie czasu. Do jednej z atrakcji "Zoomu Natury" należy park linowy, zbudowany na drzewach iglastych, na skraju plaży, obok Zalewu. Znajdują tu się cztery trasy o zróżnicowanym stopniu trudności, dostosowane również do najmłodszych.

Fot. 4 Park linowy na terenie "Zoomu Natury"

Źródło: <http://www.zoom-natury.pl/galeria/>

Budowa Parku Rekreacji "Zoom Natury" obejmuje budowę obiektów turystyki edukacyjnej, rekreacyjnej oraz towarzyszącej infrastruktury podstawowej, urządzenie zieleni i małą infrastrukturę. Przedsięwzięcie realizowane jest przez Gminę Janów Lubelski w partnerstwie z Nadleśnictwem Janów Lubelski i Janowskim Ośrodkiem Kultury.

W 2015 roku, w centralnej części parku planowane jest otwarcie głównego obiektu ekspozycyjnego tzw. "Zoom Natury". Prezentowane w nim będą różnego rodzaju informacje przedstawiające naturalne dziedzictwo przyrody regionu. Wszystko to nastąpi za pomocą nowoczesnych środków przekazu, tak aby za pośrednictwem multimediiów, przybliżyć najważniejsze kwestie z zakresu botaniki i zoologii. Specjalnie zaprojektowany dach ekspozycji posłuży jako taras widokowy.

Fot. 5 Wizualizacja "Zoomu Natury"

Źródło: <http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?p=78455736>

Oprócz głównego budynku "Zoomu Natury" powstaną trzy laboratoria tematyczne. Jednym z nich będzie „Laboratorium Awifauny i Troposfery”, które przedstawiać będzie bogactwo awifauny janowskiej, zasady aerodynamiki i niezwykle zjawiska atmosferyczne. Następne „Laboratorium Recyklingu i Energii” przekazywać będzie wiedzę na temat różnych rodzajów, źródeł oraz sposobów wykorzystania energii, a także będzie kształtować pozytywne postawy wobec ekologii i recyklingu. Kolejne laboratorium „Runa Leśnego” uwzględniac będzie w szczególności potrzeby najmłodszych zwiedzających. Budynek wielofunkcyjny o charakterze warsztatowym pełnić będzie funkcję „leśnego przedszkola”. W jego przestrzeni dzieci będą mogły zapoznać się z elementarnymi zasadami funkcjonowania środowiska i edukacji.

Efektywna realizacja strategii marki Zoom Natury pozwoli na przyniesienie wymiernych korzyści lokalnym produktom i przedsiębiorcom. Sukces marki Zoom Natury w naturalny sposób uwarunkuje zwiększenie rozpoznawalności innych produktów - podniesie się także wartość ich marki. Takiego celu upatrują również poszczególne dokumenty wskazujące na metodologię postępowania, która przesądzi o rozwoju gospodarczym i turystycznym Janowa Lubelskiego.

Klimat, potencjał miejsca, odniesienie do potrzeb turystów, pomysł na zawiązanie więzi, kompleksowość dotarcia do zmysłów odbiorcy: kolor, zapach, dźwięk z przyrodą to wszystko stanie się komunikatem strategicznym, do którego odnosić się będzie każdy element Zoom Natury.

Powiat janowski umożliwia także skorzystanie z atrakcji związanych z turystyką konną. Znajdują się tutaj trasy, które mogą być wykorzystywane do rekreacji konnej. W ofercie znajduje się fachowe zaplecze, w tym także kadra instruktorska, jednak nie

zaspokaja ona całkowicie oczekiwań turystów. Interesujące mogą okazać się te zlokalizowane na terenach leśnych. Zlokalizowany na terenie Lasów Janowskich szlak konny "Cwał", poprzez swoje malownicze położenie i bogactwo różnorodnej flory, może przyczynić się do rozwoju tego typu turystyki w powiecie. Konieczne jest jednak dokładne wytyczenie i oznakowanie tras oraz stworzenie odpowiedniej infrastruktury, by w pełni zadowolić turystów. Równie atrakcyjna może okazać się oferta gospodarstw agroturystycznych, która w wielu przypadkach poza noclegiem oferuje przejażdżki konne.

Potencjał agroturystyki w powiecie janowskim jest ogromny, jednak mało wykorzystany. Tworzenie zintegrowanych gospodarstw agroturystycznych uatrakcyjni pobyt turysty w regionie, a także poszerzy ofertę noclegową. W ostatnim okresie w poszczególnych gminach rozwijają się gospodarstwa tego typu, oferujące wyjątkowo atrakcyjny wypoczynek, w scenerii stawów i otaczającej ich puszczy. Na terenie powiatu janowskiego występują ponadto duże skupiska stawów hodowlanych, przyciągające amatorów wędkarstwa. Kompleksy stawowe stanowią urozmaicenie obszarów leśnych – łącznie to ok. 130 śródlęśnych zbiorników wodnych. Są one głównie zlokalizowane na terenie gminy Potok Wielki oraz w okolicy Momot Dolnych, Momot Górnych oraz w gminie Janów Lubelski. Większość stawów jest zarybiona i prowadzi się w nich intensywną hodowlę karpia.

W powiecie janowskim aktywnie spędzać czas można również zimą. Działają tu dwa stoki narciarskie: Narciarski Raj u Rzetelskiego w Chrzanowie IV oraz stok w Batorzu. Obydwa posiadają wypożyczalnie sprzętu narciarskiego i snowboardowego, a także zaplecze gastronomiczne oraz sztuczne naśnieżenie i oświetlenie. Znaleźć można na nich różnej długości trasy, dostosowane do poziomu umiejętności narciarzy i snowboardzistów.

Na terenie powiatu znajduje się także infrastruktura rekreacyjna, która pozwala stworzyć ofertę uzupełniającą dla wszystkich produktów turystycznych proponowanych turystom. Jest ona rozlokowana przede wszystkim w Janowie Lubelskim. Niemniej jednak dostęp do niej nie jest utrudniony. Można wyróżnić między innymi krytą pływalnię "Otylia", która jako nowoczesny obiekt oferuje zainteresowanym szeroką paletę atrakcji. Wanna z hydromasażami, sucha sauna, czy 60 m zjeżdżalnia, to tylko niektóre z oferowanych usług. Pływalnia przystosowana jest także do korzystania przez osoby niepełnosprawne oraz do rozgrywania zawodów sportowych.

Powiat janowski łączy w sobie cztery podstawowe turystyczne wartości dotyczące: edukacji i ekologii, zabawy i rekreacji, aktywnego wypoczynku (turystyki kwalifikowanej), kultury, historii i kuchni janowskiej, pozwalając przy tym kojarzyć region, jako miejsce do atrakcyjnego wypoczynku, skierowanego głównie do najmłodszych – dzieci, młodzieży szkolnej oraz rodzin z dziećmi. Niemniej jednak i na

tym terenie zauważa się wiele problemów związanych z prawidłowym rozwojem turystyki.

Jednym z nich jest brak punktu informacji turystycznej, który jednocześnie byłby centrum promocyjnym i informacyjnym. Dla turysty ważne jest, aby w jednym miejscu znaleźć wyczerpujące i szczegółowe informacje o bazie noclegowej, hotelowej, campingowej i agroturystycznej. Poza funkcją informacyjną powinno to być także miejsce sprzedaży pamiątek oraz promocji regionu, poprzez m.in. publikację różnorodnych wydawnictw związanych z Ziemią Janowską. Ważną regułą przy wyborze gadżetów i publikacji jest konsekwencja. Jeżeli wybiera się linię upominków, to każdy oddzielnie powinien indywidualnie realizować funkcje poznawczo-reklamowe, ale w grupie powinny tworzyć spójny zestaw. Zbyt duża różnorodność gadżetów na początku budowania marki rozproszy komunikat. Ważnym elementem jest również odpowiednie ulokowanie informacji turystycznej.

Kolejny problem to bardzo mała liczba, a w zasadzie brak, firm organizujących turystykę przyjazdową. W zakresie zadań organizatora znajdowałoby się tworzenie ofert i programów turystycznych oraz dokonywanie rezerwacji świadczeń dla turystów przyjeżdżających do powiatu, co mogło by zwiększyć zainteresowanie turystów opisywanym regionem. Brakuje również tzw. sieciowej oferty turystycznej, w której dochodziłoby do wymiany informacji oraz zawiązania współpracy pomiędzy poszczególnymi podmiotami świadczącymi usługi turystyczne. Tylko takie pakietowanie daje szansę na konkutowanie z innymi ośrodkami turystycznymi.

Część już wcześniej wspomnianych obiektów infrastruktury turystycznej, typu szlaki, czy ścieżki, wymagają nowego lub modernizacji starego oznakowania. W celu zrównoważonego rozwoju turystyki rekreacyjno-wypoczynkowej należy także stworzyć oznakowanie kierunkowe, głównie w Janowie i przy ważniejszych drogach, prowadzących do miejsc atrakcyjnych turystycznie. Mieszkańcy oraz turyści wspominają jednocześnie o braku ścieżki spacerowo-rowerowej z prawdziwego zdarzenia, biegnącej dookoła Zalewu.

Do tej pory wiodącymi turystami byli tzw. "turyści weekendowi". Były to osoby przeważnie w młodym i średnim wieku, głównie z województwa lubelskiego oraz podkarpackiego, wypoczywający w powiecie janowskim zwykle w weekendy. Średnia długość ich pobytu wynosiła od 2 do 4 dni. Aby zmienić profil turysty, korzystającego z atrakcji Ziemi Janowskiej nieco dłużej, konieczne jest nowe, szersze wypracowanie innowacyjnych narzędzi promocji zewnętrznej powiatu. Można także skorzystać z innych, dotychczas skutecznych modeli promocji, zaobserwowanych w innych regionach województwa, czy Polski. Należy rozumieć przez to organizację imprez promocyjnych, a także udział w zewnętrznych tego typu wydarzeniach oraz czynne uczestnictwo w targach i wystawach ogólnopolskich, dotyczących turystyki.

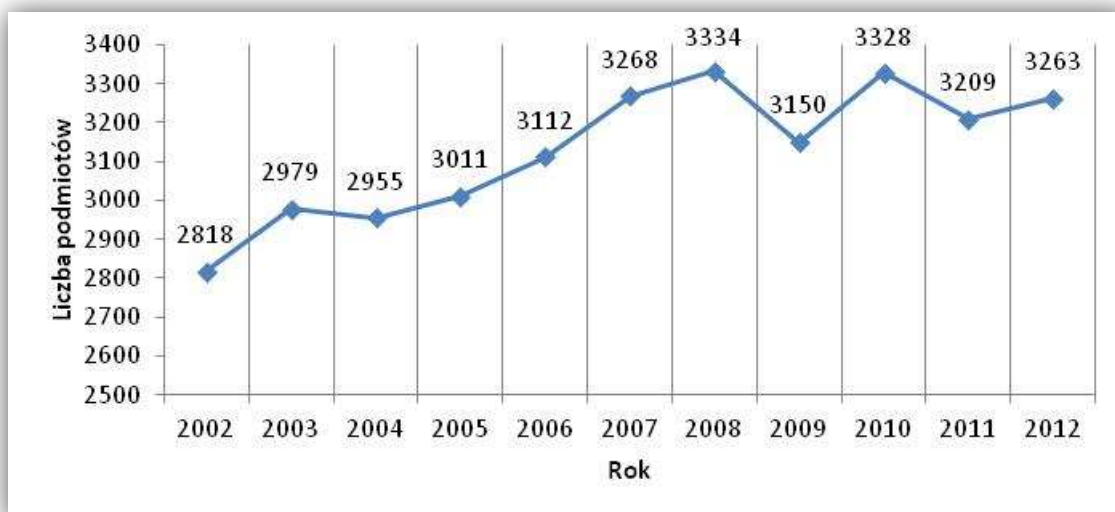
3.10 Potencjał gospodarczy

Gospodarka powiatu janowskiego ma charakter wielofunkcyjny. Opiera się głównie na lokalnych walorach i surowcach, a dominującymi branżami są przemysł drzewny, maszynowy, rolno-spożywczy, a także usługi związane z handlem i turystyką. Niewielkie uprzemysłowienie powiatu oraz zachowanie zasady zrównoważonego rozwoju spowodowały, że obrano dwa kierunki rozwoju gospodarczego. Pierwszy to rozwój turystyki opartej na walorach naturalnych z wzbogaceniem oferty o usługi umożliwiające aktywny wypoczynek, natomiast drugi to rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w branżach produkcyjnych i usługowych.

Od 10 lat można zaobserwować rosnący trend w zakresie liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie powiatu. Liczba ta od 2002 r. systematycznie wzrasta. Pomimo chwilowego załamania trendu, które nastąpiło w 2009 roku, kiedy to po raz pierwszy od 5 lat, liczba podmiotów zmniejszyła się o 184 jednostek w porównaniu do roku poprzedniego, od 2011 roku nastąpił ponowny wzrost rejestrowanych podmiotów gospodarczych i trwa on do chwili obecnej (rok 2013).

Dane GUS z końca grudnia 2012 roku wskazują na liczbę 3 263 podmiotów wpisanych do rejestrów przedsiębiorców, z czego 3 102 były to podmioty z sektora prywatnego. Liczba ta wzrosła o niespełna 16% w porównaniu z 2002 rokiem, kiedy to zarejestrowanych w systemie REGON było 2 818 podmiotów (2 675 w sektorze prywatnym).

Wykres 12. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w powiecie janowskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najwięcej zarejestrowanych podmiotów prowadzi działalność gospodarczą w dziale handel i naprawy pojazdów mechanicznych. Zaś drugą najpopularniejszą branżą jest budownictwo, gdzie zarejestrowanych jest 429 podmiotów. Na kolejnych miejscach plasują się: przetwórstwo przemysłowe, transport i gospodarka magazynowa, opieka zdrowotna, działalność naukowa, rolnictwo oraz pozostała działalność usługowa.

Tabela 10. Struktura podmiotów gospodarczych w powiecie janowskim wg rodzaju ich działalności.

DZIEDZINA	2009	2010	2011	2012
Ogółem	3150	3328	3209	3263
Handel i naprawa pojazdów	1047	1068	1014	1025
Budownictwo	398	452	425	429
Przetwórstwo przemysłowe	335	366	356	356
Pozostała działalność usługowa	163	175	176	176
Transport i gospodarka magazynowa	181	182	170	175
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	147	164	161	170
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	146	160	163	168
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	132	138	152	161

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poziom rozwoju przedsiębiorczości na terenie powiatu janowskiego, mierzony liczbą podmiotów gospodarczych przypadających na 10 tys. mieszkańców, jest o ponad 10% niższy niż średnio w województwie i o ponad 30% niższy niż średnio w kraju. Należy jednak odnotować, że jest on nieco wyższy w porównaniu z sąsiednim powiatem kraśnickim i niżańskim.

Tabela 11. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności

Jednostka administracyjna	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności
POLSKA	1032
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE	767
Powiat Stalowowolski	800
Powiat Lubelski	704
Powiat Biłgorajski	701
Powiat Janowski	687
Powiat Kraśnicki	602
Powiat Niżański	581

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę strukturę wielkościową przedsiębiorstw w powiecie janowskim dominują mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 pracowników, których według danych GUS z końca 2012 roku jest 3 122. Jednak ton lokalnej gospodarce nadają największe janowskie firmy. Na terenie powiatu zarejestrowane są 3 podmioty gospodarcze, zatrudniające powyżej 250 pracowników, a także 20 firm średnich (50-249 pracowników) oraz 118 małych przedsiębiorstw (10-49 zatrudnionych pracowników). Wiele mikro i małych przedsiębiorstw to dostawcy i podwykonawcy, działający dla dużych i średnich podmiotów.

Tabela 12. Podział przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie powiatu janowskiego, sklasyfikowanych ze względu na wielkość.

Kategoria przedsiębiorstwa	Liczba podmiotów
ogółem	3263
mikro	3122
małe	118
średnie	20
duże	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie powiatu janowskiego, wzdłuż drogi krajowej S19, znajduje się Janowska Strefa Inwestycyjna "Borownica". Jest to rozległy obszar zajmujący powierzchnię ok. 200 ha, w tym 18,5 ha to powierzchnia Podstrefy Janów Lubelski Tarnobrzskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Wisłosan. W Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Janów Lubelski tereny te przeznaczone są pod funkcje rozwoju przedsiębiorczości. Oferowane są tu tereny w pełni uzbrojone w sieć wodociągową, kanalizację sanitarną i techniczną, sieć elektryczną i gazową, a w granicach strefy możliwe jest lokowanie zakładów usługowo-produkcyjnych. Dopuszczalne jest również stosowanie funkcji zamiennych i uzupełniających, składowo-magazynowych, nie kolidujących z planowanym zagospodarowaniem.

Analiza potencjalnych możliwości rozwoju Strefy, na podstawie uwarunkowań demograficznych oraz kwalifikacji i struktury osób bezrobotnych, wskazuje docelowe branże rozwojowe. Według założeń, branżami przemysłowymi w dziedzinach produkcji dla JSI "Borownica" powinno być:

- przetwórstwo rolno-spożywcze,
- przemysł maszynowy,
- przemysł drzewny,
- przemysł metalowy,
- przemysł budowlany,
- logistyka,

- przemysł lekki,
- przemysł farmaceutyczny i kosmetyczny.

Dotychczas w Janowskiej Strefie Inwestycyjnej działalność produkcyjną uruchomiły cztery firmy reprezentujące branżę rolno-spożywczą (Wytwórnia Pasz PIAST III Sp. z o.o.; Janex Producent Kasz Sp. z o.o.; VF Concept) oraz drzewną (Fabryka Drzwi Derpal). Dalszy rozwój Strefy i przyciąganie kolejnych inwestorów wymaga szeroko zakrojonej akcji promocyjnej, wspomaganej atrakcyjną ofertą w zakresie zapewnienia wysoko kwalifikowanych kadr oraz poprawą dostępności komunikacyjnej, m.in. poprzez udrożnienie ciągów komunikacyjnych na drogach krajowych nr 19 i 74. Dodatkową zachętą dla inwestorów mogą być ciągle niskie koszty pracy w powiecie janowskim, z przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniem brutto nie przekraczających 3 tys. złotych, przy średniej krajowej wynoszącej powyżej 3,7 tys. złotych.

Jednym z ważnych branż lokalnej gospodarki jest dość dobrze rozwinięty przemysł maszynowy i metalowy. W Janowie Lubelskim znajdują się dwa zakłady przemysłu maszynowego, tj.: Catarpillar Poland i Fortaco JL Sp. z o.o. (dawniej Komasa Sp. z o.o.) produkujące najwyższej jakości urządzenia i maszyny dla branży budowlanej i górniczej. Natomiast w okolicach Janowa Lubelskiego istnieje sieć małych zakładów metalowych, pełniących rolę podwykonawców dla dużych firm maszynowych.

Rozwija się przemysł i usługi budowlane. Działają firmy specjalizujące się w budowie infrastruktury takie jak: Ekomel, Inżbud, Flisbud czy Przedsiębiorstwo Robót Drogowo – Mostowych w Janowie Lubelskim.

Nie można zapomnieć o dużym potencjale przemysłu drzewnego. Z racji istnienia na terenie powiatu dużego kompleksu leśnego „Lasy Janowskie”, branżą mającą długą tradycję w Janowie Lubelskim jest przetwórstwo drzewne. Powiat w 40,4% pokryty jest lasami, będącymi źródłem wysokiej jakości drewna do produkcji mebli i opakowań. Głównym dostawcą drewna jest Nadleśnictwo Janów Lubelski pozyskujące rocznie około 100 tys. m³ materiału. Obszarowo jest to największe nadleśnictwo w Polsce. Posiada zróżnicowaną ofertę, która obejmuje następujące gatunki drewna: sosna, olcha, świerk oraz dąb w różnych wariantach jakościowych. Surowiec ten jest wykorzystywany zarówno przez duże zakłady drzewne, produkujące np. meble, jak i małe lokalne tartaki, rozlokowane na terenie całego powiatu.

Sektor rolny

Rolnictwo w powiecie janowskim w dalszym ciągu pełni istotną rolę w strukturze gospodarczej powiatu. Analiza wyników Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 r., pierwszego spisu realizowanego od czasu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, wskazuje na ogólną liczbę gospodarstw rolnych wynoszącą 8 058.

Rolnictwo na terenie powiatu, jak również województwa charakteryzuje rozdrobnienie gospodarstw rolnych. Przeciętna wielkość gospodarstwa w powiecie wynosi zaledwie 4,87 ha, natomiast ilość gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha stanowi nieco ponad 3% ogółu. Pozytywnym zjawiskiem jest natomiast coraz lepsze wyposażenie w zmechanizowany sprzęt rolniczy: ciągniki, opryskiwacze i kombajny.

Dane GUS Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku wskazują, że użytki rolne w powiecie zajmują 58,3%. Gminami, które wskazują na największy procentowy udział użytków rolnych w strukturze zagospodarowania terenu, są Chrzanów i Batorz gdzie udział użytków rolnych do powierzchni obszaru gminy wynosi odpowiednio 84,2% i 82,2%. Natomiast najmniejszym udziałem gruntów rolnych charakteryzują się gmina Janów Lubelski - 37,1% i gmina Dzwola- 46%. Istotnym faktem dla rozwoju rolnictwa w kontekście rozkwitu szeroko pojętej gospodarki w powiecie janowskim jest występowanie na tym terenie gleb, wskazujących dobre właściwości do produkcji rolniczej. Dlatego produkty wytwarzane przez lokalnych rolników stanowią ważny element w skali produkcji żywności w województwie i kraju.

Tabela 13. Udział gruntów rolnych w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego

Jednostka samorządu terytorialnego	Udział gruntów rolnych w %
POLSKA	57,8
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE	66,4
POWIAT JANOWSKI	58,3
Poszczególne gminy powiatu	
Gmina Batorz	82,2
Gmina Chrzanów	84,2
Gmina Dzwola	46,0
Gmina Godziszów	77,0
Gmina Janów Lubelski	37,1
Gmina Modliborzyce	47,2
Gmina Potok Wielki	64,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najlepsze warunki naturalne sprzyjające rozwojowi gospodarki rolnej w powiecie, występują w gminach Chrzanów, Godziszów i Batorz. Znaczący wpływ na to ma występowaniem na przeważającej części tych gmin gleb III klasy bonitacyjnej. Gleby te charakteryzują się dobrymi właściwościami fizycznymi i chemicznymi, a przy dobrej agrotechnice mogą dawać wysokie plony roślin o dużych wymaganiach glebowych.

Rolniczy charakter powiatu, jako producenta surowców dla przemysłu rolno-spożywczego przypisuje decydującą rolę tej gałęzi przemysłu wśród innych sektorów miejscowej gospodarki. Przetwórstwo rolno-spożywcze bazuje na lokalnej bazie

surowcowej, dzięki czemu wyroby są wysoko cenione nie tylko w kraju, ale także za granicą.

Na rynku regionalnym funkcjonują liczne zakłady związane z produkcją kasz. Spowodowane jest to uprawą gryki, która stanowi znaczną część areału upraw w powiecie janowskim. Jej przerobem zajmuje się wiele lokalnych firm, które swoje produkty dostarczają nie tylko na lokalny rynek, ale także eksportują je poza granice kraju.

W powiecie janowskim swoje zakłady posiadają firmy z branży przetwórstwa mięsnego. Ich konkurencyjność oraz innowacyjne rozwiązania sprawiają, że prowadzą one dystrybucję swoich wyrobów na terenie całego kraju.

Ważną częścią lokalnej gospodarki stanowi także przetwórstwo owocowo-warzywne. Województwo lubelskie, szczególnie jej zachodnia część jest jednym z największych zagłębi owoców miękkich w Polsce, do których także należy powiat janowski. Uprawy malin, truskawek, a także czarnej i czerwonej porzeczki stanowią największą część produkcji owoców w powiecie.

Na terenie powiatu janowskiego zarejestrowanych jest 100 podmiotów gospodarczych z branży przetwórstwa rolno-spożywczego. Ponadto w celu zwiększenia konkurencyjności swoich gospodarstw, rolnicy zrzeszają się w grupy producentów rolnych oraz we wstępnie uznane grupy producentów owoców i warzyw. W rejestrze prowadzonym przez Marszałka Województwa Lubelskiego, w powiecie janowskim widnieje po jednej takiej organizacji.

Wysokiej jakości surowce oraz duże pokłady źródlanej wody stanowią solidną podstawę do dalszego rozwoju przemysłu spożywczego np. produkcji soków, koncentratów czy mieszanek warzywnych i owocowych.

3.11 Jakość rządzenia w powiecie

Zdolność samorządu powiatowego do skutecznego rządzenia i przewyższania problemów rozwojowych stanowi obecnie jedno z głównych wyzwań samorządów lokalnych w Polsce. W niniejszej diagnozie skoncentrowano się na krótkiej analizie czterech najważniejszych czynników decydujących o jakości rządzenia w powiecie, tj.: jakości kadr administracyjnych i stopniu ich wyposażenia w narzędzia informatyczno-komunikacyjne, zdolności inwestycyjnej powiatu i gmin wchodzących w jego skład, zaangażowaniu kapitału społecznego w proces współrządzenia oraz stosowaniu praktyk planowania strategicznego i promowania powiatu na forum krajowym i międzynarodowym.

Administracja i proces jej ucyfrowienia

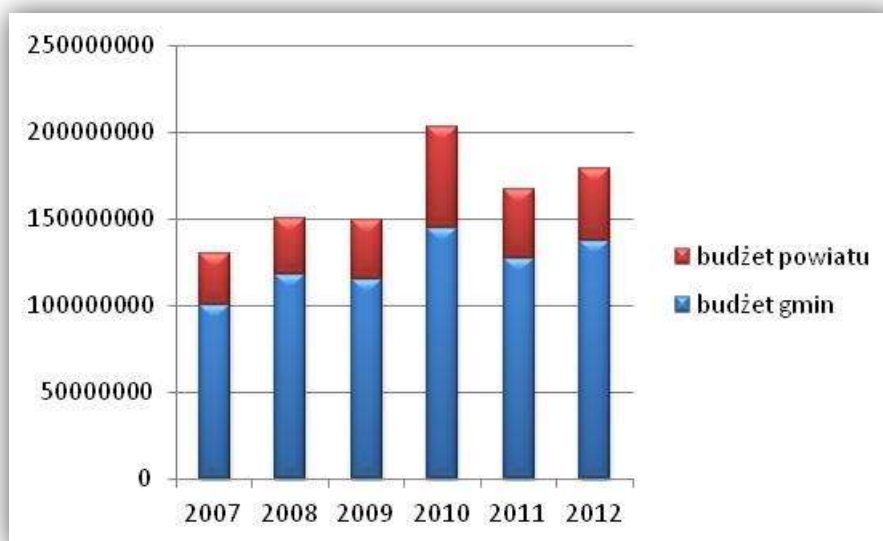
O jakości funkcjonowania administracji lokalnej decydują w dużym stopniu zatrudnieni pracownicy oraz poziom ich wykształcenia i wiedzy. Na koniec grudnia 2013 roku w Starostwie Powiatowym były zatrudnione 63 osoby, z których 66% posiadało wykształcenie wyższe. Wykształceniem średnim legitymowało się prawie 30% pracowników, policealnym - 11% pracowników, zaś zawodowym - 3% zatrudnionych. Warto odnotować również dość dużą aktywność pracowników w zakresie poszerzania wiedzy i podnoszenia swoich kompetencji, m.in. poprzez uczestnictwo w różnego rodzaju kursach i szkoleniach, również tych współfinansowanych ze środków PO Kapitał Ludzki (np. Kompetentny Urzędnik).

Dzięki zrealizowaniu kompleksowego projektu pt. *„Zrównoważony rozwój społeczeństwa informacyjnego powiatu janowskiego”* udało się z informatyzować administrację samorządu powiatowego oraz stworzyć spójny system komunikacji i wymiany informacji drogą elektroniczną. Powiat aktywnie uczestniczy również w realizacji projektu pt. *„Wrota Lubelszczyzny - Informatyzacja Administracji”*, którego celem jest zbudowanie regionalnej platformy komunikacji i wymiany danych pomiędzy trzema poziomami administracji samorządowej. Uzupełnieniem w procesie informatyzacji powiatu jest również wdrażany obecnie projekt mający na celu utworzenie Lokalnego Systemu Informacji Przestrzennej (LSIP), w ramach którego prowadzone są również prace związane z digitalizacją powiatowych zasobów geodezyjnych. Możliwość doposażenia się w niezbędny sprzęt i urządzenia informatyczne miała również Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Janowie Lubelskim, dzięki uczestnictwu w realizacji projektu partnerskiego pt. *„Rozbudowa systemu teleinformatycznego na potrzeby akcji ratowniczo-gaśniczych na terenie powiatów: janowskiego, kraśnickiego i świdnickiego”*, oraz Komenda Powiatowa Policji w Janowie Lubelskim, która z kolei uczestniczyła w realizacji projektu regionalnego pt. *„Lubelskie Bezpieczne”*. Łącznie na projekty informatyczne w powiecie w latach 2008-2013 wydatkowano nieco ponad 10 mln złotych.

Analiza zdolności inwestycyjnej powiatu

Zdolność powiatu do inwestowania uzależniona jest głównie od wielkości dochodów oraz od struktury wydatków w budżecie powiatu oraz poszczególnych gmin. W ciągu ostatnich lat można zaobserwować stały wzrost dochodów powiatu janowskiego i gmin wchodzących w jego skład. W przypadku gmin dochody w latach 2007-2012 wzrosły o 37%, zaś w przypadku powiatu wzrost ten był nieco większy i wyniósł 40%.

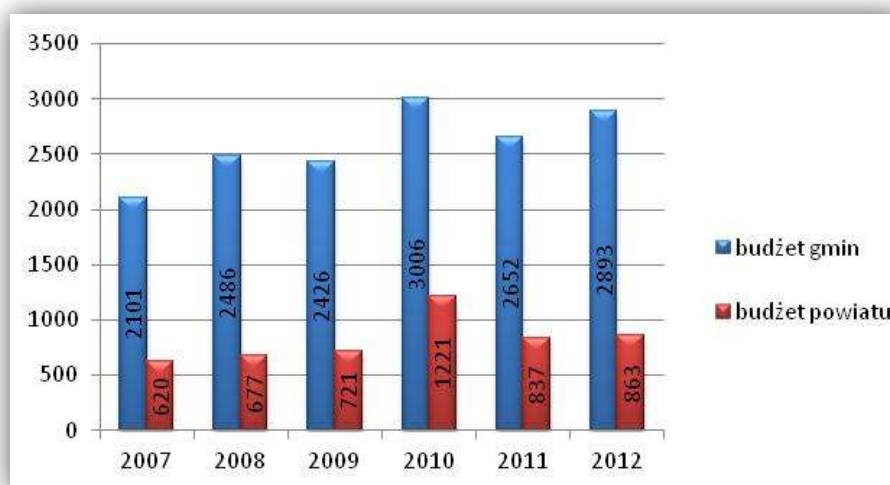
Wykres 13. Dochody budżetów JST w powiecie janowskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pomimo stałego wzrostu dochodów gmin i powiatu, ich wielkość w przeliczeniu na 1 mieszkańca pozostaje na poziomie niższym niż średnio w województwie i kraju. Dochody gmin powiatu janowskiego w przeliczeniu na jednego mieszkańca kształtowały się na koniec 2012 roku na poziomie 2 894 zł i były o 12% niższe niż średnia dla gmin w województwie (3 294 zł) i o 22% niższe w porównaniu ze średnią dla gmin w kraju (3 690 zł). Dochody powiatu janowskiego w przeliczeniu na jednego mieszkańca kształtowały się w roku 2012 na poziomie 863 zł i były tylko o 2% niższe niż średnio w województwie (883 zł) i prawie takie same jak średnio w kraju (868).

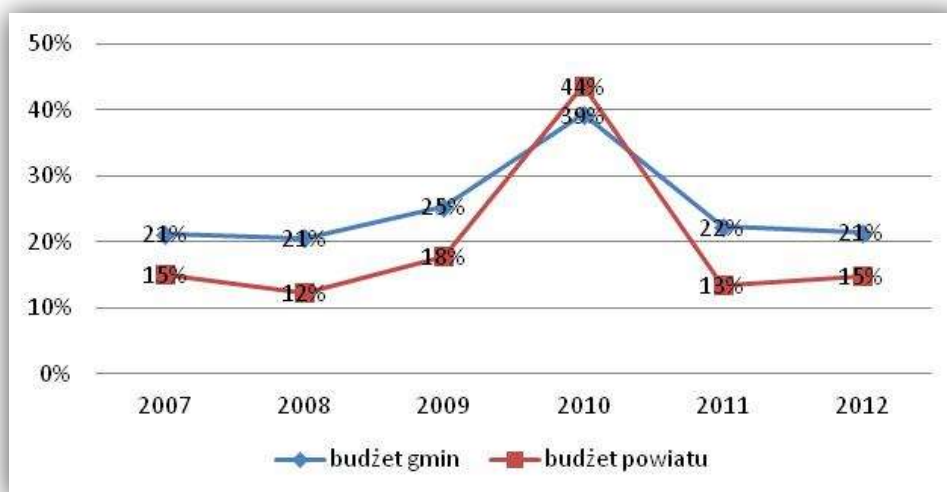
Wykres 14. Dochody budżetów JST w powiecie janowskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W wydatkach gmin i powiatu dominują wydatki bieżące związane z realizacją zadań samorządu, zadań zleconych oraz utrzymaniem administracji. Gminy powiatu janowskiego około 20% wydatków przeznaczają na cele inwestycyjne i jest to nieco więcej niż w powiecie, który na zadania inwestycyjne przeznaczają około 15%.

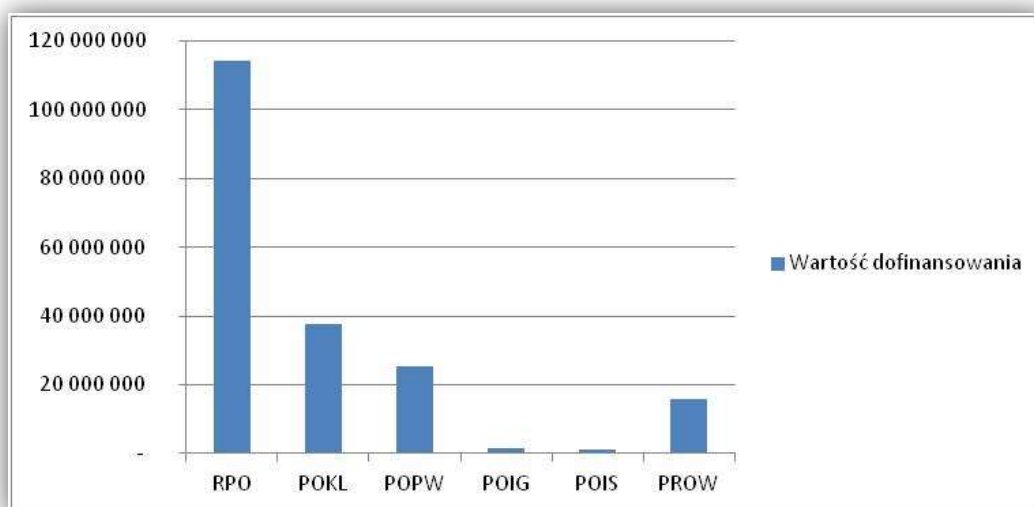
Wykres 15. Udział wydatków inwestycyjnych w budżetach JST powiatu janowskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Oceniając poziom wydatków inwestycyjnych samorządów powiatu janowskiego warto pamiętać o środkach unijnych, które zostały wykorzystane na terenie powiatu w formie realizacji konkretnych projektów. Łączna wartość tych środków pozyskanych z programów operacyjnych perspektywy finansowej 2007-2013 osiągnęła poziom prawie 200 mln złotych i w znaczny sposób przyczyniła się do zwiększenia zdolności inwestycyjnej samorządów i innych podmiotów działających w powiecie. Środki te stanowiły około 70% wszystkich środków inwestycyjnych, jakie były w dyspozycji samorządów (powiatowego i gminnych).

Wykres 16. Wielkość środków unijnych pozyskanych na realizację projektów na terenie powiatu janowskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z SIMIK

Najwięcej środków (58%) zostało pozyskanych z Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO) Województwa Lubelskiego oraz Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (19%). Znaczący udział stanowiły również środki z Programu Operacyjnego Polska Wschodnia (POPW), z którego pozyskano 13% oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW), który stanowił podstawowe źródło finansowania rozwoju obszarów wiejskich. Programy te będą stanowiły również istotne źródło finansowania działań przewidzianych w ramach wdrażania zaktualizowanej strategii w latach 2014-2020.

Poziom rozwoju kapitału społecznego w powiecie

Poziom rozwoju kapitału społecznego i jego zaangażowanie w procesy współrzędzenia jest obecnie jednym z głównych przejawów dobrego rządzenia na poziomie lokalnym. Zwykle kapitał społeczny oceniany jest w takich kategoriach jak: aktywność obywatelska (mierzona między innymi udziałem w wyborach i liczbą działających organizacji społecznych), zaradność mieszkańców (połączona z chęcią współpracy i pomagania innym, np. w ramach pomocy dobrosąsiedzkiej lub wolontariatu), poziom wzajemnego zaufania i bezpieczeństwa mieszkańców (również socjalnego), religijność oraz niski poziom występowania problemów społecznych.

Trudno jest jednoznacznie ocenić poziom rozwoju kapitału społecznego w powiecie janowskim. Wydaje się, że jest on już spory, ale wymaga dalszego uaktywnienia i rozwoju. Za takim stwierdzeniem przemawiają następujące argumenty:

- Stosunkowo duża liczba aktywnie działających organizacji pozarządowych na terenie powiatu (138 organizacji zarejestrowanych w REGON, co daje 29 podmiotów na 10 tys. mieszkańców, przy średniej dla województwa 31 oraz kraju – 30 podmiotów);
- Spore zaangażowanie mieszkańców powiatu w życie społeczno-kulturalne (np. liczba działających zespołów artystycznych, aktywność sportowa, wydawanie gazet lokalnych, itd.);
- Coraz większe angażowania się mieszkańców w sprawy nowatorskie (samozatrudnienie, zakładanie gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych, ekonomia społeczna itd.);
- Stosunkowo wysoki poziom partycypacji w wyborach samorządowych (prawie 55% w ostatnich wyborach do samorządu lokalnego w 2010 roku).

Samorząd powiatowy stara się aktywnie współpracować z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie powiatu, z których wiele działa na rzecz osób niepełnosprawnych (m.in. Stowarzyszenie Przyjaciół Domu Pomocy Społecznej "NASZ DOM" w Janowie Lubelskim). Podstawą do współpracy jest Roczny program współpracy powiatu janowskiego z organizacjami pozarządowymi, w którym określone są m.in. cele i zasady współpracy, formy współpracy, a także priorytetowe zadania publiczne, na realizację których organizacje pozarządowe mogą ubiegać się o środki z budżetu powiatu w ramach tzw. inicjatywy lokalnej. Na realizację programu współpracy z organizacjami pozarządowymi powiat przeznacza rocznie środki na poziomie około 10 tys. złotych.

Praktyka planowania strategicznego w powiecie i promocji

O jakości rządzenia w powiecie decyduje w dużym stopniu praktyka planowania strategicznego i jakość przygotowywanych dokumentów. Powiat janowski posiada większość wymaganych prawem dokumentów strategicznych. Ogólna polityka rozwoju powiatu prowadzona jest w oparciu o strategię opracowaną w 2008 roku, która jest obecnie aktualizowana, zaś zarządzanie środkami finansowymi powiatu odbywa się w oparciu o corocznie uchwalany budżet oraz wieloletnią prognozę finansową z perspektywą do roku 2016. Polityka w zakresie ochrony środowiska została szczegółowo uregulowana w dokumencie pt. *Program ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami na lata 2009-2012 (z perspektywą do roku 2016)*. Kwestie związane z pomocą społeczną zostały ujęte w *Strategii rozwiązywania problemów społecznych powiatu janowskiego na lata 2014-2020*, zaś *Powiatowy program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2012-2016* reguluje sprawy związane z funkcjonowaniem publicznych instytucji zatrudnienia i stosowaniem instrumentów aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych. Z kolei polityka bezpieczeństwa publicznego realizowana jest obecnie w ramach *Powiatowego programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli na lata 2014-2016*.

Z punktu widzenia kompetencji samorządu powiatowego, a także konieczności zbudowania i wdrożenia w przyszłości efektywnego modelu strategicznego zarządzania rozwojem powiatu, należy rozważyć uzupełnienie istniejących planów i programów rozwoju o nowe dokumenty strategiczne, regulujące np. kwestie rozwoju szkolnictwa zawodowego w oparciu o funkcjonującą na terenie powiatu sieć szkół ponadgimnazjalnych; modernizacji dróg powiatowych czy też prowadzenia proaktywnej polityki prorodzinnej. Większa uwaga powinna być również zwrócona na kwestie monitoringu realizowanych dokumentów strategicznych, a także ich ewaluacji z punktu oceny efektywności wdrażanych działań i stosowanych instrumentów.

Działalność promocyjna powiatu prowadzona jest na dość szeroką skalę. Funkcjonuje strona internetowa powiatu, podzielona na cztery wortale poświęcone elektronicznej komunikacji z mieszkańcami, turystyce, kulturze i rekreacji oraz pomocy społecznej i osobom niepełnosprawnym. Promocja prowadzona jest również poprzez wydawanie różnego rodzaju materiałów promocyjnych. W tym zakresie powiat blisko współpracuje z gminami oraz z Lokalną Grupą Działania „Leśny Krąg”. Efektem tej współpracy jest m.in. seria ciekawych publikacji promocyjnych poświęconych atrakcjom turystycznym Ziemi Janowskiej, składająca się z mapy oraz trzyczęściowego przewodnika opisującego zabytki kultury oraz atrakcje przyrodnicze Lasów Janowskich i Rostocza Zachodniego.

Powiat prowadzi współpracę partnerską z sąsiadującymi powiatami województwa lubelskiego i podkarpackiego oraz w ramach organizacji zrzeszających (np. Związek Powiatów Polski). Niestety powiat jest mało aktywny jeśli chodzi o prowadzenie współpracy międzynarodowej, która jak wiadomo może być ważnym instrumentem promowania atrakcji powiatu i przyciągania turystów z zewnątrz. W przyszłych działaniach należy zatem dążyć do zwiększenia aktywności powiatu w zakresie promocji i współpracy międzynarodowej, szczególnie tej w wymiarze transgranicznym z partnerami z Białorusi i Ukrainy, a także w relacjach z powiatami z obszaru Unii Europejskiej.

4 Wnioski wynikające z przeprowadzonej diagnozy

Podsumowaniem dla przedstawionej powyżej diagnozy społeczno-gospodarczej powiatu jest analiza SWOT zawierająca identyfikację silnych i słabych stron wynikających z analizy obecnych uwarunkowań wewnętrznych rozwoju powiatu, a także szans i zagrożeń będących odzwierciedleniem zewnętrznych czynników rozwoju powiatu, jakie mogą pojawić się w przyszłości. W analizie zewnętrznych czynników rozwojowych, szans i zagrożeń, wzięto pod uwagę zapisy europejskich i krajowych dokumentów strategicznych, a także cele i priorytety Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do roku 2030).

4.1 Analiza SWOT

Silne strony	Słabe strony
- Korzystna lokalizacja powiatu na szlaku dwóch dróg krajowych (nr 19 i 74), - Funkcjonowanie Janowskiej Strefy Inwestycyjnej "Borownica", - Lokalne specjalizacje przemysłowe (przemysł drzewny, metalowy i rolno-spożywczy), - Funkcjonowanie na terenie powiatu firm o uznanych markach, budujących pozytywny wizerunek powiatu, - Dobra baza surowcowa do rozwoju biogospodarki jako wiodącej specjalizacji regionu, - Potencjał naturalny Lasów Janowskich do rozwoju różnych form turystyki, - Dobra klasa gleb sprzyjająca rozwojowi rolnictwa w wybranych gminach, - Przyjazny, pomocny samorząd i proinwestycyjna polityka władz lokalnych, - Skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój powiatu i gmin wchodzących w jego skład, - Wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe, stanowiące bodziec sprzyjający rozwojowi turystyki, - Czyste, nieskażone środowisko naturalne, - Rozwijająca się agroturystyka, - Zoom Natury oraz Zalew Janowski jako główne atrakcje przyciągające turystów, - Odpowiadająca potrzebom, zróżnicowana oferta kulturalna (aktywnie działający Dom Kultury, imprezy kulturalne i promocyjne), - Dobrze rozwinięta organizacja i infrastruktura pomocy społecznej.	- Położenie we Wschodniej Polsce, - Słaby stan techniczny dróg gminnych i powiatowych oraz brak transportu kolejowego, - Niewystarczająco rozwinięta sieć ścieżek rowerowych, - Niedostosowany do potrzeb transport publiczny, - Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura komunalna i ochrony środowiska, - Niskie zainteresowanie Janowską Strefą Inwestycyjną, - Niski poziom konkurencyjności i innowacyjności lokalnych przedsiębiorstw, - Wysoka stopa bezrobocia oraz zjawisko ukrytego bezrobocia, - Rozdrobnienie gospodarstw rolnych oraz niska zdolność ekonomiczna małych gospodarstw rolnych, - Słaba współpraca w zakresie kontraktacji i zbytu towarów w rolnictwie, - Niewystarczające wyposażenie w sprzęt specjalistyczny małych gospodarstw rolnych, - Spadek zainteresowania działalnością rolniczą, szczególnie wśród młodych mieszkańców, - Zbyt mała liczba miejsc noclegowych, - Brak zintegrowanego systemu informacji turystycznej, - Niewystarczające wykorzystanie potencjału krajobrazowego powiatu dla rozwoju turystyki i rekreacji, - Emigracja wykształconej młodzieży w celu poszukiwania pracy, - Słaby przepływ informacji pomiędzy organizacjami, mieszkańcami i administracją, - Niewystarczająca ilość mieszkań socjalnych, - Postępujący niż demograficzny oraz starzejące się społeczeństwo, - Niedostosowana baza dydaktyczna szkół ponadgimnazjalnych, - Słabe wyposażenie szkół i zły stan infrastruktury

	sportowej, • Niewystarczająca ilość dobrze przygotowanej kadry inżynierskiej i technicznej, • Brak ośrodka doskonalenia nauczycieli, • Trudność w zdobywaniu doświadczenia na rynku pracy przez ludzi młodych (staże, praktyki, kursy).
--	--

Szanse	Zagrożenia
• Nowa perspektywa funduszy europejskich na lata 2014-2020, • Utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości i powiązanie jego funkcjonowania ze szkolnictwem zawodowym, • Przyciągnięcie do Janowskiej Strefy Inwestycyjnej nowych inwestorów, • Napływ kapitału zewnętrznego, szczególnie dużych inwestorów w sektorze przemysłowym, • Integracja lokalnego biznesu, • Rozwój sieci instytucji otoczenia biznesu, • Rozwój branży przetwórstwa rolno-spożywczego oraz przemysłu drzewnego, • Przebudowa drogi ekspresowej S-19, • Rozbudowa i modernizacja pozostałej infrastruktury drogowej, • Wykorzystanie walorów przyrodniczych do rozwoju turystyki, • Wykorzystanie terenów inwestycyjnych pod turystykę, • Wzrost popytu na usługi turystyczne i wypoczynek, • Rozwój bazy noclegowej oraz gastronomicznej, • Lokalne produkty turystyczne, • Rosnąca świadomość młodzieży w kierunku kształcenia powiązanego z kwalifikacjami zawodowymi, • Poszerzenie oferty edukacyjnej, w szczególności rozwój szkolnictwa zawodowego, • Dostosowanie kierunków kształcenia do rynku pracy, • Dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania w zakresie ochrony środowiska, • Aktywizacja społeczności wiejskich.	• Rosnące koszty prowadzenia działalności gospodarczej, • Słabe zainteresowanie ofertą inwestycyjną powiatu, • Nasilenie negatywnych procesów demograficznych, w tym starzenie się społeczeństwa oraz spadek liczby mieszkańców, • Emigracja młodych i dobrze wykształconych ludzi do większych miast, • Wzrost problemów społecznych wynikający z pogorszenia się sytuacji gospodarczej, • Utrzymujące się bezrobocie, szczególnie wśród ludzi młodych, • Zaprzestanie inwestycji związanej z budową S-19, • Postępująca degradacja infrastruktury drogowej, • Marginalizacja powiatu janowskiego w przestrzeni województwa lubelskiego, • Ryzyko wystąpienia negatywnych efektów presji działalności ludzkiej na środowisko, • Zagrożenie dla rolnictwa indywidualnego ze strony sieciowych producentów żywności.

4.2 Główne wyzwania rozwoju powiatu do 2020 roku

Powiat janowski, podobnie jak wiele innych tego typu jednostek w województwie lubelskim i Polsce, stoi przed kilkoma kluczowymi wyzwaniami warunkującymi jego dalszy rozwój. Wyzwania te mają charakter głównie ekonomiczny, społeczny i techniczno-organizacyjny. Od tego w jakim stopniu powiat poradzi sobie z tymi wyzwaniami zależy jego dalszy rozwój i poprawa pozycji konkurencyjnej na mapie województwa i kraju.

Niewątpliwie głównym wyzwaniem powiatu jest doprowadzenie do lepiej funkcjonującej lokalnej gospodarki, która z jednej strony będzie efektywniej wykorzystywała lokalne zasoby i potencjały (np. w zakresie rolnictwa i turystyki), zaś z drugiej będzie zapewniała więcej trwałych miejsc pracy. By sprostać temu wyzwaniu należy w większym niż dotychczas stopniu zadbać o rozwój lokalnej przedsiębiorczości, poprzez aktywne wspieranie istniejących przedsiębiorstw oraz pomoc w tworzeniu nowych. Bardzo istotnym elementem w rozwoju lokalnej gospodarki powinno być zachęcanie zewnętrznych inwestorów do uruchomienia działalności gospodarczej na terenie powiatu i tworzeniem nowych miejsc pracy. W tym celu powiat powinien opracować wspólnie z samorządami gminnymi kompleksową ofertę inwestycyjną i aktywnie promować ją przy różnych okazjach w kraju i za granicą. Towarzyszyć temu powinna poprawa infrastruktury i warunków inwestowania w powiecie, a także dostosowanie kwalifikacji i umiejętności dostępnych kadr do potrzeb lokalnego rynku pracy.

Wyzwaniem dla lokalnej gospodarki będzie również włączenie jej w regionalny i ponadregionalny system specjalizacji gospodarczych. W przypadku województwa lubelskiego kluczowym będzie włączenie podmiotów z sektora rolno-spożywczego z terenu powiatu w rozwój sektora biogospodarki – wiodącej specjalizacji regionu zakładającej zrównoważony rozwój produkcji rolnej i jej efektywne wykorzystywanie na cele spożywcze, zdrowotne i energetyczne. Natomiast jeśli chodzi o specjalizację ponadregionalną, to szansą dla gospodarki powiatu powinno być włączenie produktów turystyki lokalnej w ponadregionalną sieć obsługi ruchu turystycznego, z wykorzystaniem potencjału Lasów Janowskich oraz istniejącej infrastruktury turystycznej w województwie lubelskim i podkarpackim. Włączenie gospodarki powiatu w nurt specjalizacji gospodarczych będzie wymagało z jednej strony przełamania istotnych barier strukturalnych (np. rozdrobnienie rolnictwa, brak zintegrowanego produktu turystycznego), zaś z drugiej może stanowić istotny impuls w zwiększaniu konkurencyjności lokalnej gospodarki i podmiotów w niej funkcjonujących.

Istotnym wyzwaniem dla dalszego rozwoju powiatu będzie również przezwyciężenie niekorzystnych trendów demograficznych, w tym te związane ze zmniejszającą się liczbą ludności w powiecie oraz szybkim starzeniem się społeczeństwa. Taka sytuacja wpływa niekorzystnie na system edukacji w powiecie, powodując m.in. ograniczanie liczby szkół z powodu mniejszej liczby uczniów, a także wywiera coraz większą presję na systemy opieki zdrowotnej i społecznej, które w większym niż dotychczas stopniu powinny zaspokajać potrzeby osób starszych i samotnych. Wydaje się, że najskuteczniejszym sposobem na ograniczenie depopulacji powiatu powinny być działania prowadzące do stworzenia lepszych możliwości zatrudniania dla osób młodych, a także prowadzenie przez samorządy lokalne (powiatowy i gminne) aktywnej polityki prorodzinnej nakierowanej na promocję i wsparcie modelu rodziny wielodzietnej.

Innym poważnym wyzwaniem w rozwoju powiatu będzie ograniczenie wysokiego poziomu ubóstwa i wynikających z tego licznych zjawisk wykluczenia społecznego. Duży odsetek osób zagrożonych ubóstwem (ponad 25%) wynika z jednej strony ze stosunkowo niskich dochodów jakie mieszkańcy otrzymują z tytułu wynagrodzenia za pracę, zaś z drugiej jest rezultatem trudnej sytuacji na rynku pracy, z wysokim poziomem bezrobocia, w tym również tego ukrytego na wsi. Bez ograniczenia zjawisk wykluczenia społecznego trudno będzie prowadzić stabilną politykę rozwoju i budować kapitał społeczny w powiecie. Kluczem do poradzenia sobie z tym wyzwaniem będzie przede wszystkim zadbanie o gospodarkę z większą liczbą miejsc pracy, a także prowadzenie skutecznych form aktywizacji zawodowej osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym osób bezrobotnych i niepełnosprawnych). Istotnym będzie tutaj stosowanie nowych form zatrudnienia (np. w formie telepracy), a także rozwijanie nowych miejsc pracy w sektorach ekonomii społecznej i usługach związanych z obsługą potrzeb osób starszych.

Oprócz wyzwań o charakterze ekonomicznym i społecznym, powiat i jego społeczność, będą musiały zmierzyć się również z wyzwaniami związanymi z rozwojem nowych technologii i innowacji (w tym organizacyjnych i społecznych) oraz nowych form współzrządzenia i partnerstwa. W przypadku nowych technologii i innowacji kluczowym będzie aktywne zaangażowanie się administracji lokalnej, przedsiębiorstw i mieszkańców w proces realizacji projektów inwestycyjnych i szkoleniowo-doradczych współfinansowanych ze środków funduszy unijnych perspektywy 2014-2020. Tutaj głównymi dziedzinami wiedzy będą technologie i nowe rozwiązania w zakresie komunikacji i rozwoju społeczeństwa cyfrowego, poprawy efektywności energetycznej budynków, produkcji energii ze źródeł odnawialnych, recyklingu odpadów, ekologicznej produkcji i przetwarzania żywności. W przypadku innowacji organizacyjnych i społecznych ważne będzie otwarcie się lokalnej administracji na nowe modele współpracy z mieszkańcami i przedsiębiorstwami (np. w formie partnerstw publiczno-społecznych lub publiczno-prywatnych), a także rozwój szerokiej współpracy sieciowej, obejmującej zarówno administrację samorządową (np. w ramach wieloszczeblowego zarządzania), jak i sektor prywatny (np. klastry, grupy producenckie, spółdzielnie itp.).

Zidentyfikowane powyżej kluczowe wyzwania stały się punktem wyjścia do określenia wizji i celów strategii oraz systemu jej wdrażania za pomocą konkretnych działań operacyjnych. Znalazły również swoje odzwierciedlenie w zaproponowanym systemie monitorowania i ewaluacji efektów wdrażania strategii w oparciu o system mierzalnych wskaźników.

5 Wizja i misja

5.1 Wizja

Wizja rozwoju powiatu stanowi obraz pożądanego stanu, jaki społeczność lokalna chce osiągnąć na koniec wdrażania zaktualizowanej strategii. Odpowiada na pytania: Co chcemy osiągnąć? Jaką sytuację chcemy mieć? Wizja wskazuje zasadniczy kierunek działania, pozwala również wyklarować jasność celów, stojących przed powiatem. Wizja jest wizualizacją przyszłości, która z założenia motywuje jej twórców i adresatów do działań na rzecz jej realizacji.

Wizję rozwoju powiatu janowskiego do roku 2020 sformułowano w następujący sposób:

W roku 2020 powiat janowski będzie obszarem:

- ❖ spójnym terytorialnie, z wiodącą rolą miasta Janowa Lubelskiego jako ponadlokalnego ośrodka wzrostu gospodarczego i kreowania usług dla całego obszaru powiatu;
- ❖ z bardziej rozwiniętą gospodarką lokalną, efektywnie wykorzystującą swoje potencjały rozwoju, szczególnie w zakresie rozwoju ponadlokalnej turystyki i nowoczesnych sektorów biogospodarki;
- ❖ przyjaznym mieszkańcom i inwestorom oraz sprzyjającym aktywizacji zawodowej oraz rozwojowi przedsiębiorczości, kultury i usług rekreacyjno-sportowych;
- ❖ bardziej zintegrowanym społecznie z mniejszym poziomem ubóstwa i wykluczenia społecznego (z wyróżnieniem osób starszych i niepełnosprawnych);
- ❖ bezpiecznym oraz dobrze rządzonym, ze sprawną i otwartą na współpracę i innowacje administracją publiczną.

5.2 Misja

Misja określa wartości, jakimi będzie kierowała się społeczność lokalna w celu zrealizowania zaprojektowanej wizji rozwoju. Misja ukierunkowuje również na działania, które trzeba podjąć aby misja się powiodła, a wizja stała się rzeczywistością. Realizatorem misji jest cała społeczność lokalna, w tym przedstawiciele władz powiatu i urzędnicy, pracownicy placówek i instytucji powiatowych, członkowie organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy, inwestorzy i mieszkańcy powiatu.

Misja powiatu janowskiego została sformułowana w następujący sposób:

„Społeczność powiatu janowskiego buduje swój rozwój w oparciu o przedsiębiorczość, aktywność obywatelską i zaufanie. Misją powiatu janowskiego jest stworzenie lepszych warunków życia mieszkańców poprzez poprawę sytuacji materialnej, podniesienie poziomu oświaty i ochrony zdrowia, a także zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i ograniczanie negatywnych zjawisk wykluczenia społecznego. Wypełniając swoją misję samorząd powiatowy kieruje się zasadami partnerstwa i współpracy, dążąc jednocześnie do zaspokajania potrzeb lokalnej społeczności”

Sformułowana w ten sposób misja powiatu janowskiego zwraca uwagę na wartości, jakimi powinni kierować się jego mieszkańcy oraz władze samorządowe. Kluczowymi wartościami, obok przedsiębiorczości i aktywności obywatelskiej, jest zaufanie społeczne i nastawienie na współpracę. Potrzeba współpracy i podejścia partnerskiego w rozwoju powiatu i wspieraniu inicjatyw społeczności lokalnej wynika nie tylko z konieczności sprostania wyzwaniom, przed którymi stoi obecnie powiat, ale jest również nieodłącznym elementem budowy zaufania i kapitału społecznego w powiecie.

6 Priorytetowe obszary rozwoju

Wizja rozwoju powiatu będzie możliwa do zrealizowania poprzez podjęcie szeregu działań operacyjnych w priorytetowych obszarach rozwoju. Obszary te wynikają z jednej strony ze zidentyfikowanych uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych rozwoju powiatu, zaś z drugiej są odpowiedzią na główne wyzwania, przed którymi stoi powiat i jego społeczność lokalna do 2020 roku. Przyjęte obszary rozwoju wpisują się również w cele tematyczne polityki spójności Unii Europejskiej oraz priorytety polityki rozwoju regionalnego realizowane na poziomie krajowym i wojewódzkim. Dzięki temu obszary te będą mogły być w dużej mierze rozwijane i finansowane ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w ramach realizowanych programów operacyjnych perspektywy finansowej 2014-2020.

CELE STRATEGICZNE / PRIORYTETY ROZWOJU

Priorytet 1.
Zrównoważony rozwój
gospodarki powiatu

Priorytet 2.
Wykształcone, aktywne
i zintegrowane
społeczeństwo

Priorytet 3.
Otwarta i sprawna
administracja

CELE OPERACYJNE

1.1. Rozbudowa infrastruktury
technicznej poprawiającej
konkurencyjność
i niskoemisyjność lokalnej
gospodarki

2.1. Poprawa jakości kształcenia
w zakresie edukacji ogólnej
i zawodowej

3.1. Skuteczne planowanie
i zarządzanie strategiczne
w powiecie

1.2. Administracja i instytucje
otoczenia biznesu aktywnie
wspierające lokalną
gospodarkę i przedsiębiorczość

2.2. Promocja wśród
mieszkańców idei kształcenia
przez całe życie oraz
kształtowanie właściwych
postaw społecznych

3.2. Cyfryzacja administracji
publicznej i rozwój e-usług dla
społeczeństwa

1.3. Poprawa zdolności
inwestycyjnej przedsiębiorstw
w zakresie wdrażania innowacji
i tworzenia nowych miejsc
pracy

2.3. Zwiększenie uczestnictwa
mieszkańców w korzystaniu
z usług kultury, sportu
i rekreacji

3.3. Marketing i promocja
gospodarcza powiatu

1.4. Rozwój bazy produkcyjnej
i przetwórczej w rozwijanych
sektorach biogospodarki

2.4. Poprawa dostępu
mieszkańców do usług ochrony
zdrowia i profilaktyki
zdrowotnej (z uwzględnieniem
zmian demograficznych)

3.4. Otwartość powiatu na
innowacje i współpracę siecią

1.5. Promocja zatrudnienia oraz
rozwój lokalnego rynku pracy

2.5. Integracja społeczna oraz
proaktywna polityka
prorodzinna

3.5. Wysoki poziom
bezpieczeństwa publicznego
w powiecie

1.6. Rozwój zintegrowanych
form turystyki w oparciu
o lokalne walory i istniejącą
infrastrukturę turystyczną

6.1 Zrównoważony rozwój gospodarki powiatu

Pomimo znaczącego postępu, jaki dokonał się na przestrzeni ostatnich lat w zakresie wzmocnienia podstaw lokalnej gospodarki, generalnie poziom rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu janowskiego pozostaje nadal na stosunkowo niskim poziomie. Przejawem tego są m.in. niskie dochody mieszkańców uzyskiwane z tytułu wynagrodzenia za pracę (o 12% niższe niż średnio w regionie i o 16% w porównaniu ze średnią krajową) oraz niskie dochody własne budżetu powiatu uzyskiwane z tytułu udziału w dochodach z podatku od osób fizycznych i prawnych. Słabość lokalnej gospodarki przekłada się również na zbyt małą liczbę miejsc pracy w powiecie, co ma istotny wpływ na niskie wskaźniki zatrudnienia w powiecie (120 pracujących na 1000 ludności) oraz wysoką stopę bezrobocia rejestrowanego (o 5 punktów procentowych wyższego niż średnia w regionie).

Przyczyn słabego funkcjonowania lokalnej gospodarki należy upatrywać głównie w jej niekorzystnej strukturze, ze zbyt małym udziałem przemysłu w tworzeniu wartości dodanej oraz dominującą rolą mało efektywnego sektora rolnego i leśnego. Nie bez znaczenia jest również niski wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości, który jest o 10% niższy w stosunku do średniej w regionie i ponad 30% w stosunku do średniej w kraju, a także ogólnie niska zdolność lokalnych przedsiębiorstw do inwestowania i rozwoju, czego wyrazem są ponad dwukrotnie niższe w porównaniu ze średnią w województwie nakłady inwestycyjne przypadające na jedno przedsiębiorstwo (12 tys. zł wobec 26 tys. w regionie). Do tego dochodzi ciągle niska atrakcyjność inwestycyjna i turystyczna powiatu ze zbyt małą liczbą inwestycji zewnętrznych oraz turystów korzystających z rozwijanej infrastruktury noclegowo-gastronomicznej.

Wydaje się, że kluczem do poprawy funkcjonowania lokalnej gospodarki będzie kontynuacja dotychczasowych działań w kierunku zwiększania jej konkurencyjności i efektywności (również energetycznej). Powinno to się odbywać m.in. poprzez dalszy rozwój infrastruktury technicznej (drogowej, telekomunikacyjnej, energetycznej, wodno-ściekowej), a także poprawę efektywności wykorzystania istniejących zasobów i potencjałów powiatu w zakresie produkcji rolnej, leśnej i rybackiej, m.in. poprzez rozwój sektorów biogospodarki oraz turystyki, m.in. poprzez stworzenie i rozwój zintegrowanego produktu turystycznego obejmującego cały powiat. Ważnym elementem zapewnienia zrównoważonego rozwoju powiatu janowskiego będzie rozwój nowych przedsiębiorstw (szczególnie w nowych obszarach), a także wzmocnienie istniejących, m.in. poprzez zapewnienie im lepszego dostępu do usług informacyjno-szkoleniowych, a także kapitału zewnętrznego w formie dotacji bezzwrotnych i zwrotnych.

Poniżej zaprezentowano cele operacyjne, w ramach których będą podejmowane określone działania przyczyniające się do osiągnięcia zakładanych efektów wdrażania strategii w ramach niniejszego obszaru priorytetowego rozwoju.

Cel 1.1. Rozbudowa infrastruktury technicznej poprawiającej konkurencyjność i niskoemisyjność lokalnej gospodarki

Cel 1.2. Administracja i instytucje otoczenia biznesu aktywnie wspierające lokalną gospodarkę i przedsiębiorczość

Cel 1.3. Poprawa zdolności inwestycyjnej przedsiębiorstw w zakresie wdrażania innowacji i tworzenia nowych miejsc pracy

Cel 1.4. Rozwój bazy produkcyjnej i przetwórczej w rozwijanych sektorach biogospodarki

Cel 1.5. Promocja zatrudnienia oraz rozwój lokalnego rynku pracy

Cel 1.6. Rozwój zintegrowanych form turystyki w oparciu o lokalne walory i istniejącą infrastrukturę turystyczną

Stopień osiągnięcia zakładanych celów w ramach niniejszego obszaru priorytetowego będzie weryfikowany m.in. za pomocą następujących wskaźników:

- Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto osiągnięte w gospodarce powiatu;
- Udział dochodów własnych powiatu w dochodach ogółem powiatu;
- Pracujący na 1000 ludności.

6.2 Wykształcone, aktywne i zintegrowane społeczeństwo

Na przestrzeni ostatnich lat ogólny poziom wykształcenia mieszkańców powiatu uległ nieznacznej poprawie. W porównaniu z rokiem 2002 zwiększył się udział osób z wykształceniem wyższym (o 1,5 punktu procentowego), a także nastąpiło zmniejszenie odsetka osób legitymujących się wykształceniem podstawowym (z 40% w roku 2002 do 27,6% w 2011). Jednak w porównaniu ze średnimi wskaźnikami w kraju i regionu, poziom wykształcenia powiatu (szczególnie na obszarach wiejskich) jest niski i wymaga dalszych działań wspierających.

Niekorzystna sytuacja występuje również jeśli chodzi o jakość kształcenia zawodowego w powiecie, czego przejawem jest niedostosowanie kwalifikacji absolwentów szkół zawodowych do lokalnego rynku pracy, a także występujące niedobory kadr i trudności pracodawców w rekrutacji wysokokwalifikowanych pracowników. Sytuacji tej nie poprawia słaby rozwinięty system kształcenia ustawicznego i ogólnie niskie zainteresowanie mieszkańców powiatu możliwościami w zakresie dokończania się lub przekwalifikowywania się na inne profesje. Dlatego też należy podjąć działania, nakierowane na poprawę jakości kształcenia zawodowego

w szkołach ponadgimnazjalnych, z jednoczesnym zwiększaniem świadomości mieszkańców w zakresie uczenia się przez całe życie i korzystania z nowych form i treści kształcenia ustawicznego w powiecie.

O jakości kapitału ludzkiego i społecznego w powiecie świadczy również skłonność mieszkańców do zrzeszania się, a także ich uczestnictwo w życiu kulturalnym i społecznym powiatu. Aktywność obywatelska mieszkańców mierzona liczbą działających organizacji pozarządowych (44), jest w powiecie nieco niższa niż średnio w regionie i kraju. Niekorzystnie przedstawia się również poziom uczestnictwa mieszkańców w korzystaniu z usług i dóbr kultury, sportu i rekreacji. O ile sytuacja dla gminy Janów Lubelskiej wygląda dość korzystnie, to w odniesieniu do pozostałych gmin powiatu wskaźniki uczestnictwa mieszkańców w kulturze i sporcie są poniżej średnich wartości w regionie i kraju. Z jednej strony jest to skutkiem występujących barier w dostępie mieszkańców do usług i dóbr kultury, zaś z drugiej może wynikać to z braku zintegrowanej oferty kulturalnej do mieszkańców powiatu, aktywnie zachęcającej społeczność lokalną do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

Ważnym elementem budowania kapitału społecznego w powiecie będzie dalsze zwiększanie dostępu mieszkańców do infrastruktury i usług w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej. Generalnie dostęp mieszkańców do usług w zakresie ogólnej opieki lekarskiej jest dobry, natomiast w większym stopniu należy zadbać o lepszą dostępność do usług specjalistycznych, szczególnie w zakresie schorzeń urazowo-ortopedycznych oraz chorób psychicznych i geriatrycznych związanych z procesem starzenia się społeczeństwa.

Powiat dysponuje również dość dobrą infrastrukturą jeśli chodzi o zapewnienie mieszkańcom właściwej pomocy społecznej. We wszystkich gminach działają ośrodki pomocy społecznej, zaś na poziomie powiatu polityka pomocy społecznej realizowana jest przy pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz innych jednostek działających w Janowie Lubelskim, w tym „Barka” Domu Pomocy Społecznej im. Jana Pawła II, Środowiskowego Domu Samopomocy czy też Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Promyk”. Zważywszy jednak na duże obciążenie powiatu wydatkami w zakresie pomocy społecznej (ponad 20%), wydaje się, że kluczem do poprawy sytuacji w tym zakresie powinien być rozwój różnych form aktywizacji społecznej i zawodowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym osób niepełnosprawnych). Szczególna rola w tym zakresie powinna przypaść Powiatowemu Urzędowi Pracy, zajmującemu się na co dzień aktywizacją lub reorientacją zawodową osób bezrobotnych, a także organizacjom pozarządowym zajmującym się ekonomią i przedsiębiorczością społeczną.

Rozwojowi efektywnych form integracji społecznej powinna towarzyszyć aktywna polityka prorodzinna powiatu, ukierunkowana na zwiększanie świadomości mieszkańców nt. znaczenia małżeństwa i rodziny jako podstawy rozwój społeczeństwa

oraz tworzenie korzystnych warunków (w tym mieszkaniowych) dla rozwoju rodziny i wychowywania dzieci. Prowadzenie aktywnej polityki prorodzinnej w połączeniu z poprawą ogólnych warunków życia i pracy w powiecie (szczególnie dla osób młodych) powinno przyczynić się do ograniczenia negatywnych zjawisk związanych z ujemnym przyrostem naturalnym i emigracją ludzi młodych poza teren powiatu.

Poniżej zaprezentowano cele operacyjne, w ramach których będą podejmowane określone działania przyczyniające się do osiągnięcia zakładanych efektów wdrażania strategii w ramach niniejszego obszaru priorytetowego rozwoju.

Cel 2.1. Poprawa jakości kształcenia w zakresie edukacji ogólnej i zawodowej

Cel 2.2. Promocja wśród mieszkańców idei kształcenia przez całe życie oraz kształtowanie właściwych postaw społecznych

Cel 2.3. Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w korzystaniu z usług kultury, sportu i rekreacji

Cel 2.4. Poprawa dostępu mieszkańców do usług ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej (z uwzględnieniem zmian demograficznych)

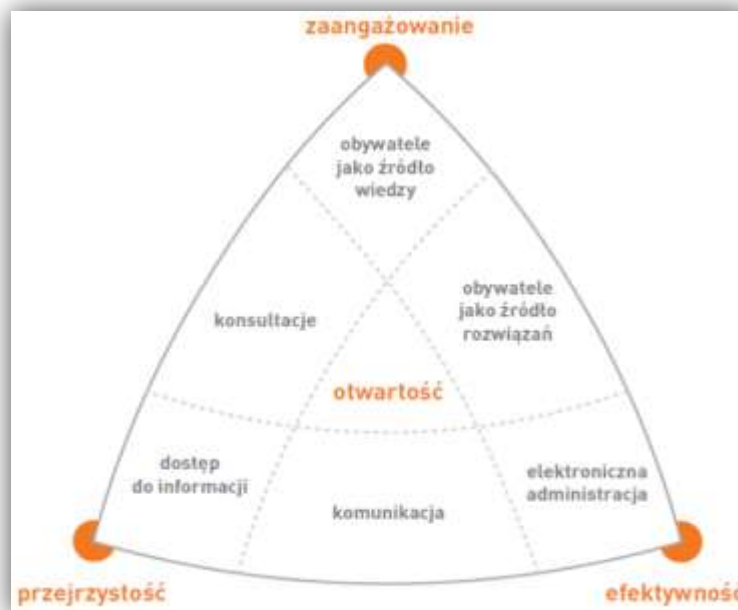
Cel 2.5. Integracja społeczna oraz proaktywna polityka prorodzinna

Stopień osiągnięcia zakładanych celów w ramach niniejszego obszaru priorytetowego będzie weryfikowany m.in. za pomocą następujących wskaźników:

- Odsetek osób legitymujących się wykształceniem wyższym w powiecie;
- Liczba organizacji pozarządowych przypadających na 10 tys. mieszkańców;
- Odsetek ludności powiatu zagrożonej ubóstwem.

6.3 Otwarta i sprawna administracja

O sukcesie wdrażanej strategii będzie między innymi decydowała otwartość administracji publicznej na innowacje i nowe modele współpracy z mieszkańcami i przedsiębiorstwami, a także rozwój szerokiej współpracy z samorządami gminnymi w ramach wspólnie realizowanych przedsięwzięć i inwestycji. Idea otwartej i sprawnej administracji powinna być rozwijana w trzech wymiarach prowadzących do większej efektywności, przejrzystości i zaangażowania władz oraz obywateli w realizację wspólnych zadań.

Źródło: Strategia Sprawne Państwo 2020

Nieodzownym elementem tworzenia sprawnej administracji będą działania usprawniające procesy planowania i zarządzania strategicznego w powiecie. Oprócz wypracowania docelowego modelu strategicznego zarządzania rozwojem powiatu, opartego, m.in. na okresowej ewaluacji efektów wdrażanych strategii i programów/planów rozwoju, kluczowym będzie również stworzenie efektywnego systemu zarządzania satysfakcją klienta, a także uruchomienie obiektywnego systemu monitorowania dostępności i jakości usług publicznych w powiecie. Większość tworzonych rozwiązań systemowych powinna być realizowana w ramach rozpoczętego procesu cyfryzacji administracji publicznej i rozwoju e-usług dla społeczeństwa. W szczególności powinna być zapewniona kontynuacja działań w zakresie dalszej rozbudowy powiatowego systemu informacji przestrzennej jako elementu składowego Regionalnej Infrastruktury Informacji Przestrzennej oraz rozwoju e-usług w ramach zintegrowanych systemów na poziomie województwa (Wrota Lubelszczyzny) oraz kraju (e-PUAP).

Miarą sprawności administracji publicznej będzie również jej zdolność do stworzenia efektywnego systemu informacji i promocji gospodarczej powiatu, przyczyniającego się w dłuższej perspektywie do napływu większej liczby inwestorów i turystów do powiatu. Przy czym nie chodzi tylko o system udostępniający określone informacje nt. gospodarki, kultury czy turystyki powiatu, ale o cały zestaw działań i przedsięwzięć marketingowych podporządkowanych osiągnięciu zakładanych celów promocyjnych powiatu. Działania te powinny być realizowane w bliskiej współpracy z samorządami gminnymi i wojewódzkim, a także powinny wykorzystywać kanały

promocji dostępne w ramach prowadzonej przez powiat współpracy w wymiarze krajowym i międzynarodowym.

Ważnym kierunkiem działań poprawiającym sprawność administracji będzie również dążenie do zapewnienia wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego w powiecie, szczególnie w zakresie ograniczenia przestępczości wobec obywateli, poprawy bezpieczeństwa na drogach oraz zapewnienia właściwej ochrony życia i zdrowia ludzi oraz środowiska naturalnego, w tym poprzez właściwą ochronę przeciwpożarową oraz zapobieganie nadzwyczajnym klęskom żywiołowym. W tym celu wymagana jest bliska współpraca administracji lokalnej (powiatowej i gminnej) z powiatowymi służbami, inspekcjami i strażami, a także instytucjami i organizacjami społecznymi (np. Bezpieczny Powiat Janowski). Współpraca powinna być prowadzona w oparciu o wdrażane wspólnie programy (np. Powiatowy program zapobiegania przestępczości oraz ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli) lub w ramach realizacji wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych (np. w zakresie informatyzacji systemów zarządzania, doposażenia służb w niezbędny sprzęt i urządzenia).

Poniżej zaprezentowano cele operacyjne, w ramach których będą podejmowane określone działania przyczyniające się do osiągnięcia zakładanych efektów wdrażania strategii w ramach niniejszego priorytetowego obszaru rozwoju.

Cel 3.1. Skuteczne planowanie i zarządzanie strategiczne w powiecie

Cel 3.2. Cyfryzacja administracji publicznej i rozwój e-usług dla społeczeństwa

Cel 3.3. Marketing i promocja gospodarcza powiatu

Cel 3.4. Otwartość powiatu na innowacje i współpracę sieciową

Cel 3.5. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego w powiecie

Stopień osiągnięcia zakładanych celów w ramach niniejszego obszaru priorytetowego będzie weryfikowany m.in. za pomocą następujących wskaźników:

- Odsetek osób deklarujących zaufanie do urzędników administracji publicznej;
- Dochody powiatu i gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca;
- Liczba uchylonych lub zaskarżonych aktów prawnych przez organ nadzorczy (tj. Wojewodę Lubelskiego).

7 Plan działań operacyjnych

Plan działań operacyjnych zawiera zestawienie kierunków działań, jakie będą podejmowane w celu osiągnięcia zakładanych celów operacyjnych strategii. Plan określa również rolę samorządu powiatowego w realizacji zaplanowanych zadań, jak i możliwe źródła finansowania działań ze środków zewnętrznych (krajowych i regionalnych). Zaprezentowany katalog działań nie ma charakteru zamkniętego i będzie mógł być uzupełniany o nowe elementy w zależności od potrzeb powiatu i możliwości finansowych, szczegółowo określonych w wieloletniej prognozie finansowej powiatu.

Cel operacyjny 1.1. Rozbudowa infrastruktury technicznej poprawiającej konkurencyjność i niskoemisyjność lokalnej gospodarki

Kierunki działań operacyjnych	Rola i zadania powiatu w realizacji zaplanowanych działań	Możliwości finansowania działań ze źródeł zewnętrznych
Przebudowa lub modernizacja dróg krajowych (S19, S74) poprawiających zewnętrzną dostępność komunikacyjną powiatu	Lobbowanie i współpraca z Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad w zakresie prowadzonych inwestycji na drogach krajowych	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020: Oś Priorytetowa IV. Zwiększenie dostępności do transportowej sieci europejskiej
Opracowane strategii rozwoju infrastruktury komunikacyjnej powiatu zawierającej priorytetowe inwestycje z punktu widzenia poprawy dostępności komunikacyjnej oraz bezpieczeństwa na drogach	Opracowanie strategii w bliskiej współpracy z gminami (obejmującej również uporządkowanie zmiany kategorii dróg powiatowych)	Środki własne powiatu
Przebudowa lub modernizacja dróg powiatowych i gminnych wraz z towarzyszącą infrastrukturą (chodniki, oświetlenie) poprawiających dostępność komunikacyjną, bezpieczeństwo oraz mobilność mieszkańców i turystów na terenie powiatu	Realizacja inwestycji na drogach powiatowych / współpraca z gminami w zakresie modernizacji dróg powiatowych i gminnych	(I) Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 8. Mobilność regionalna i ekologiczny transport; (II) Narodowy program przebudowy dróg lokalnych "Bezpieczeństwo – Dostępność – Rozwój"; (III) Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020: Działanie 6.5. Inwestycje w środki trwałe (scalanie gruntów)
Kompleksowe wyposażenie powiatowych służb drogowych w niezbędny sprzęt do utrzymania dróg wraz z całym pasem drogowym. Modernizacja obiektów budowlanych związanych ze statutową działalnością Zarządu Dróg Powiatowych	Realizacja zadań inwestycyjnych przez Zarząd Dróg Powiatowych w oparciu o przeprowadzoną analizę potrzeb	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 8. Mobilność regionalna i ekologiczny transport
Budowa, rozbudowa lub przebudowa sieci dostępowej do Internetu o przepustowości co najmniej 30Mb/s na obszarach o najmniejszej dostępności do Internetu gospodarstw domowych i instytucji publicznych	Współpraca z przedsiębiorstwami telekomunikacyjnymi lub gminami w zakresie realizacji inwestycji liniowych poprawiających dostęp do infrastruktury szybkiego Internetu	Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020: Oś Priorytetowa I. Powszechny dostęp do szybkiego Internetu
Budowa lub modernizacja wybranych elementów sieci elektroenergetycznej umożliwiającej przyłączenia nowych instalacji wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych	Lobbowanie i współpraca z PGE Dystrybucja S.A. Rzeszów (Rejon Janów Lubelski) w zakresie zwiększenia możliwości przyłączeniowych dla producentów energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii	(I) Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 4. Energia przyjazna środowisku; (II) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko: Oś Priorytetowa I. Zmniejszenie emisyjności gospodarki
Wyposażenie istniejących i nowych terenów inwestycyjnych w podstawową infrastrukturę (drogową, energetyczną, wodno-kanalizacyjną, teleinformatyczną) oraz infrastrukturę kubaturową umożliwiającą szybkie uruchomienie przez inwestorów działalności gospodarczej	Bliska współpraca z gminami w zakresie realizowanych przez nie inwestycji	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 3. Konkurencyjność przedsiębiorstw

Rozbudowa systemów zaopatrzenia ludności w wodę i oczyszczania ścieków	Współpraca z samorządami gminnymi w zakresie realizowanych inwestycji wodno-ściekowych	(I) Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 6. Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów; (II) Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020: Poddziałanie: Podstawowe usługi dla ludności
Rozwój kompleksowego systemu zagospodarowywania odpadów komunalnych i niebezpiecznych na terenie powiatu	Współpraca z samorządami gminnymi oraz podmiotami zajmującymi się zbiorczą i utylizacją odpadów komunalnych i niebezpiecznych	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 6. Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów
Rozbudowa infrastruktury prowadzącej do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych na terenie powiatu (wymiana źródeł ciepła na bardziej ekologiczne, instalacje energetyki odnawialnej, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i spółdzielni mieszkaniowych)	Realizacja własnych zadań inwestycyjnych oraz współpraca z samorządami gminnymi	(I) Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 4. Energia przyjazna środowisku; (II) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko: Oś Priorytetowa I. Zmniejszenie emisyjności gospodarki

Indykacyjny wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów i przedsięwzięć inwestycyjnych:

- Przebudowa odcinków drogi powiatowej nr 2801L Zdziechowice – Potoczek.
- Przebudowa odcinków drogi powiatowej nr 2744L Polichna Podlesie – Dąbrowica – Potok Stany.
- Przebudowa odcinków drogi powiatowej nr 2743L Polichna – Huta Józefów – Potok Stany.
- Przebudowa odcinków drogi powiatowej nr 2802L Zarajec – Potok Wielki.
- Przebudowa odcinków drogi powiatowej nr 2718L Trzydnik – Potoczek.
- Przebudowa odcinków drogi powiatowej nr 2742L Huta Józefów – Zarajec.
- Przebudowa odcinków drogi powiatowej nr 2812L Wolica Pierwsza – Branew.
- Przebudowa odcinków drogi powiatowej nr 2304L Stara Wieś – Wojdat – Stawce – Zdziłowice.
- Przebudowa odcinków drogi powiatowej nr 2808L Janów Lubelski (ul. Bialska) – Tokary – Huta Turobińska.
- Przebudowa odcinków drogi powiatowej nr 2809L Chrzanów – Otroc.
- Przebudowa odcinków drogi powiatowej nr 2810L Krzemień – Chrzanów – Goraj.
- Przebudowa odcinków drogi powiatowej nr 2823L Krzemień Drugi – Flisy.
- Przebudowa odcinków drogi powiatowej nr 2811L Dzwola – Goraj.
- Przebudowa odcinków drogi powiatowej nr 2804L Modliborzyce – Błazek.
- Przebudowa odcinków drogi powiatowej nr 2803L Stojeszyn Pierwszy – Zarajec.
- Przebudowa odcinków drogi powiatowej nr 2819L Janów Lubelski – Momoty górne – gr. woj.
- Przebudowa odcinków drogi powiatowej nr 2818L Szklarnia – Momoty Górne.
- Przebudowa odcinków drogi powiatowej nr 2833L Janów Lubelski ul. Turystyczna.
- Przebudowa odcinków drogi powiatowej nr 2821L Janów Lubelski ul. Wojska Polskiego.

- Modernizacja budynków i zakup wyposażenia dla osób niepełnosprawnych w "BARKA" Dom Pomocy Społecznej im. Jana Pawła II w Janowie Lubelskim.
- Termomodernizacja budynków jednostek organizacyjnych Powiatu Janowskiego i rewitalizacja terenów wokół tych budynków.

Cel operacyjny 1.2. Administracja i instytucje otoczenia biznesu aktywnie wspierające lokalną gospodarkę i przedsiębiorczość

Kierunki działań operacyjnych	Rola i zadania powiatu w realizacji zaplanowanych działań	Możliwości finansowania działań ze źródeł zewnętrznych
Utworzenie Rady ds. Rozwoju Przedsiębiorczości w powiecie	Opracowanie formuły i zasad funkcjonowania Rady, organizacja cyklicznych spotkań we współpracy z gminami itp.	Środki własne powiatu
Zorganizowanie stałego punktu informacyjno-konsultacyjnego dla przedsiębiorstw zainteresowanych uzyskaniem kompleksowej informacji nt. dostępnych środków z UE na rozwój przedsiębiorczości w powiecie	Utworzenie punktu w strukturach organizacyjnych Urzędu Miasta lub powiatu w bliskiej współpracy z instytucjami otoczenia biznesu (np. Lubelska Fundacja Rozwoju, Ośrodek Doradztwa Rolniczego)	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 3. Konkurencyjność przedsiębiorstw
Profesjonalizacja usług instytucji otoczenia biznesu działających na terenie powiatu w kierunku ich lepszego dostosowania do potrzeb i oczekiwań przedsiębiorców (usługi w sieci KSU/KSI, uczestnictwo w Rejestrze Usług Rozwojowych, współpraca z rozwijającym w regionie system brokerów innowacji)	Uruchomienie wspólnie z IOB corocznego systemu monitorowania potrzeb informacyjnych i szkoleniowo-doradczych kluczowych przedsiębiorstw w powiecie	(I) Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 1. Badania i innowacje; Oś Priorytetowa 3. Konkurencyjność przedsiębiorstw; (II) Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020: Oś priorytetowa I. Innowacyjna Polska Wschodnia
Aktywne zachęcanie przedsiębiorstw do uczestnictwa w projektach szkoleniowo-doradczych w ramach dostępnego systemu wsparcia rozwoju kompetencji/kwalifikacji pracowników przedsiębiorstw oraz kadr zarządzających zgodnie z ich diagnozowanymi potrzebami	Współdziałanie z lokalnymi instytucjami otoczenia biznesu oraz firmami funkcjonującymi w Rejestrze Usług Rozwojowych (RUR)	(I) Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 10. Adaptacyjność przedsiębiorstw oraz pracowników do zmian; (II) Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020: Oś Priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

Cel operacyjny 1.3. Poprawa zdolności inwestycyjnej przedsiębiorstw w zakresie wdrażania innowacji i tworzenia nowych miejsc pracy

Kierunki działań operacyjnych	Rola i zadania powiatu w realizacji zaplanowanych działań	Możliwości finansowania działań ze źródeł zewnętrznych
Rozwój bazy produkcyjnej i usługowej przedsiębiorstw poprzez ich lepszy dostęp do kapitału inwestycyjnego w postaci instrumentów bezzwrotnych (dotacji) i zwrotnych (preferencyjnych pożyczek)	Aktywne informowanie i zachęcanie przedsiębiorstw do korzystania z różnych instrumentów finansowania infrastruktury produkcyjnej i usługowej	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 3. Konkurencyjność przedsiębiorstw
Poprawa efektywności energetycznej funkcjonujących przedsiębiorstw m.in. poprzez modernizację infrastruktury związanej z ogrzewaniem / chłodzeniem budynków, oświetleniem lub wykorzystaniem energii z odnawialnych źródeł energii	Aktywne informowanie i zachęcanie zainteresowanych podmiotów do korzystania z dostępnych instrumentów finansowania poprawy efektywności energetycznej przedsiębiorstw	(I) Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 5. Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna; (II) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko: Oś Priorytetowa I. Zmniejszenie emisyjności gospodarki

Rozwój rynków zbytu przedsiębiorstw poprzez ich aktywniejszy udział w targach, wystawach i misjach gospodarczych (krajowych i zagranicznych)	Aktywne informowanie i zachęcanie przedsiębiorstw do udziału w wyjazdach zagranicznych, współpraca z instytucjami otoczenia biznesu w zakresie organizowania wspólnych wyjazdów	(I) Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 3. Konkurencyjność przedsiębiorstw; (II) Program Operacyjny Polska Wschodnia: Oś Priorytetowa II. Przedsiębiorcza Polska Wschodnia
Zwiększenie aktywności innowacyjnej kluczowych przedsiębiorstw w powiecie poprzez zachęcanie ich do angażowania się w prace badawczo-rozwojowe w oparciu o własne zaplecze B+R lub korzystanie z zewnętrznych usług (uczelni wyższych, jednostek naukowych itp.)	Bliska współpraca z IOB w zakresie aktywnego informowania i zachęcania przedsiębiorstw do korzystania z różnych instrumentów finansowania działalności badawczo-rozwojowej, obejmujące fazę badań (zakup aparatury, sfinansowanie badań) oraz fazę wdrożenia (zakup linii produkcyjnej, maszyn i urządzeń)	(I) Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 1. Badania i innowacje; (II) Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020: Oś priorytetowa I. Innowacyjna Polska Wschodnia
Rozwój współpracy sieciowej przedsiębiorstw, w tym w formie branżowych klastrów (obróbki metali, usług budowlanych, przetwórstwa rolno-spożywczego, produkcji mebli)	Współpraca z IOB w zakresie aktywnego informowania i zachęcania przedsiębiorców do uczestniczenia w lokalnych i ponadlokalnych sieciach współpracy, organizowanie spotkań, pokazywanie dobrych praktyk i korzyści wynikających ze współpracy sieciowej itp.	(I) Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 3. Konkurencyjność przedsiębiorstw; (II) Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020: Oś Priorytetowa II. Przedsiębiorcza Polska Wschodnia; (III) Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020: Działanie 6.10. Tworzenie grup i organizacji producenckich

Cel operacyjny 1.4. Rozwój bazy produkcyjnej i przetwórczej w rozwijanych sektorach biogospodarki

Kierunki działań operacyjnych	Rola i zadania powiatu w realizacji zaplanowanych działań	Możliwości finansowania działań ze źródeł zewnętrznych
Poprawa zagospodarowania terenów rolnych i leśnych poprzez scalenia i system zalesień	Realizacja zadań statutowych samorządu powiatowego w zakresie scaleń i zalesiania gruntów wyłączonych z produkcji rolnej	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020: Poddziałanie 6.5.3. Scalanie gruntów; Poddziałanie 6.9.1. Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych
Wspieranie modernizacji gospodarstw rolnych w kierunku zwiększenia ich towarowości i konkurencyjności na rynku	Bliska współpraca z instytucjami zajmującymi się wsparciem finansowym dla rolników z terenu powiatu, w tym oddziałem terenowym ARiMR	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020: Poddziałanie 6.5.1. Modernizacja gospodarstw rolnych; Poddziałanie 6.7.1. Premie dla młodych rolników
Rozwój gospodarstw ekologicznych na terenie powiatu	Bliska współpraca z organizacjami zajmującymi się wsparciem doradczym w zakresie rolnictwa ekologicznego (np. ODR) oraz finansowym (ARiMR)	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020: Działanie 6.12. Rolnictwo ekologiczne
Wspieranie rozwoju organizacji i grup producentów rolnych oraz właścicieli lasów	Bliska współpraca z instytucjami zajmującymi się wsparciem finansowym dla rolników z terenu powiatu, w tym z oddziałem terenowym ARiMR	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020: Poddziałanie 6.10.1. Tworzenie grup i organizacji producentów w sektorze rolnym i leśnym
Rozwój firm usługowych działających w otoczeniu rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego	Aktywne wsparcie potencjalnych przedsiębiorców poprzez udzielanie odpowiedniej informacji oraz pomoc w procesie inwestycyjnym	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020: Działanie 6.7. Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej (rozwój usług rolniczych, premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej)
Rozwój firm z branży przetwórstwa rolno-spożywczego wykorzystującego lokalne zasoby produkcji rolnej, rybnej i leśnej	Aktywne wsparcie potencjalnych przedsiębiorców poprzez udzielanie odpowiedniej informacji oraz pomoc w procesie inwestycyjnym	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020: Działanie 6.5. Inwestycje w środki trwałe (przetwórstwo i marketing produktów rolnych)
Promocja szkoleń zawodowych i nabywania umiejętności przez rolników oraz właścicieli lasów w zakresie prowadzonej produkcji, ochrony środowiska oraz marketingu swoich produktów i usług	Współpraca z Zespołem Doradztwa Rolniczego w Janowie Lubelskim w zakresie organizacji wspólnych szkoleń oraz systemu doradztwa	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020: Działanie 6.2. Transfer wiedzy i działalność informacyjna; Działanie 6.3. Usługi doradcze

Utworzenie wzorcowego centrum demonstracyjnego w zakresie rozwoju biogospodarki opartej na produkcji rolnej i leśnej i jej efektywnym przetwarzaniu na cele spożywcze, lecznicze i energetyczne	Zadanie możliwe do zrealizowania przy bliskiej współpracy samorządów lokalnych z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Końskowoli oraz środowiskiem naukowym (IUNG, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie)	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020: Działanie 6.3. Transfer wiedzy i działalność informacyjna
---	---	--

Cel operacyjny 1.5. Promocja zatrudnienia oraz rozwój lokalnego rynku pracy

Kierunki działań operacyjnych	Rola i zadania powiatu w realizacji zaplanowanych działań	Możliwości finansowania działań ze źródeł zewnętrznych
Realizacja działań wynikających z wdrażanego Powiatowego programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2012-2016	Wdrażanie programu za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy w ramach 9 przyjętych kierunków działań	Budżet państwa oraz samorządów lokalnych (gmin i powiatu), Europejski Fundusz Społeczny w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 oraz 2014-2020
Aktywizacja oraz reorientacja zawodowa osób pozostających bez pracy, szczególnie osób młodych i osób długotrwale bezrobotnych z całym pakietem instrumentów (staże, szkolenia zawodowe, bony szkoleniowe, stażowe i zatrudnieniowe, granty na zagospodarowanie poza miejscem zamieszkania itp.)	Bliska współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy oraz innymi instytucjami rynku pracy w zakresie realizacji wspólnych projektów nastawionych na aktywizację zawodową osób bezrobotnych	(I) Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 9. Rynek pracy; (II) Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020: Oś Priorytetowa I. Osoby młode na rynku pracy
Kompleksowe wsparcie osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej w postaci systemu szkoleń, doradztwa, mentoringu oraz finansowania kosztów prowadzenia działalności w początkowym okresie (w tym ZUS, koszty księgowości, wynajmu pomieszczeń itp.)	Bliska współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy oraz innymi instytucjami w zakresie promocji programów i inicjatyw nastawionych na zwiększenie samozatrudnienia mieszkańców	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 9. Rynek pracy
Uruchomienie lokalnego inkubatora przedsiębiorczości oferującego specjalistyczne usługi w zakresie rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej	Współpraca z gminami Janów Lubelski i Modliborzyce w zakresie uruchomienia i prowadzenia inkubatora przedsiębiorczości	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 3. Konkurencyjność przedsiębiorstw
Inkubowanie innowacyjnych pomysłów biznesowych w ramach funkcjonujących platform startowych (od innowacyjnego pomysłu do założenia start up-u)	Platformy startowe będą tworzone na bazie regionalnych i lokalnych ośrodków innowacji funkcjonujących w systemie instytucji otoczenia biznesu	Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020: Oś Priorytetowa II. Przedsiębiorcza Polska Wschodnia
Rozwój przedsiębiorstw społecznych, obejmujące m.in. fazę przygotowawczą (szkolenia i doradztwo) oraz fazę inkubacji (koszty założenia przedsiębiorstwa, mentoring) oraz fazę rozwoju (finansowanie miejsc pracy)	Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami otoczenia biznesu w zakresie stworzenia pilotażowych przedsiębiorstw (w tym spółdzielni socjalnych)	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 3. Konkurencyjność przedsiębiorstw; Oś priorytetowa 11. Włączenie społeczne
Rozwój firm w branży energetyki odnawialnej (firmy produkujące urządzenia do wytwarzania energii z OZE, firmy budowlane zajmujące się instalacjami OZE, firmy produkujące energię z OZE, w tym w ramach mikroinstalacji i energetyki prosumenckiej)	Wspieranie potencjalnych przedsiębiorców w zakresie udzielania odpowiedniej informacji oraz pomoc w procesie inwestycyjnym	(I) Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 4. Energia przyjazna środowisku; (II) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko: Oś Priorytetowa I. Zmniejszenie emisyjności gospodarki

Cel operacyjny 1.6. Rozwój zintegrowanych form turystyki w oparciu o lokalne walory i istniejącą infrastrukturę turystyczną

Kierunki działań operacyjnych	Rola i zadania powiatu w realizacji zaplanowanych działań	Możliwości finansowania działań ze źródeł zewnętrznych
Opracowanie koncepcji rozwoju zintegrowanego produktu turystycznego obejmującego cały obszar powiatu i jego atrakcje turystyczne	Bliska współpraca powiatu z gminami. Punktem wyjścia do opracowania koncepcji powinna być Strategia Marki Janów Lubelski oraz pakiet usług, jaki będzie rozwijany w oparciu o infrastrukturę ZOOM-u NATURY	Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020: Oś Priorytetowa II. Przedsiębiorcza Polska Wschodnia
Zbudowanie wspólnej struktury instytucjonalnej do świadczenia określonych usług w ramach rozwijanego produktu turystycznego	Bliska współpraca powiatu z gminami i instytucjami zajmującymi się turystyką nad stworzeniem wspólnej struktury (np. klastrowej) podmiotów uczestniczących w obsłudze zintegrowanego pakietu usług	(I) Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020: Oś Priorytetowa II. Przedsiębiorcza Polska Wschodnia; (II) Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 3. Konkurencyjność przedsiębiorstw
Opracowanie i wdrożenie kompleksowego programu szkolenia kadr turystycznych i monitorowania standardów jakości świadczonych usług	Opracowany program szkoleń powinien być częścią rozwoju struktury klastrowej wspólnego produktu turystycznego Ziemi Janowskiej	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 10. Adaptacyjność przedsiębiorstw oraz pracowników do zmian
Renowacja i rewitalizacja na cele turystyczne obiektów dziedzictwa kulturowego wpisanych do rejestru zabytków	Współpraca z gminami i innymi podmiotami (np. kościołami) w zakresie przygotowania i realizacji wspólnych inwestycji	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 7. Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego
Odnowianie lub poprawa stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym zabytkowych, służących zachowaniu dziedzictwa kulturowego i rozwoju turystyki na obszarach wiejskich	Współpraca powiatu z gminami w zakresie przygotowania i realizacji inwestycji w obiektach, których właścicielem jest gmina	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020: Działanie 6.8. Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich
Rozbudowa małej infrastruktury turystycznej służącej udostępnianiu na cele turystyczne obszarów cennych przyrodniczo (ścieżki ekologiczne, ekomuzea, ogrody botaniczne i zoologiczne itp.)	Bliska współpraca z Nadleśnictwem w Janowie Lubelskim oraz instytucjami zajmującymi się ochroną środowiska (parki krajobrazowe, ośrodki edukacji ekologicznej itp.)	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 7. Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego
Prowadzenie skutecznych działań promocyjnych zachęcających turystów do korzystania z pakietu usług oferowanych w ramach wspólnego produktu turystycznego obejmującego cały powiat	Działania powinny być prowadzone przez lidera klastra jak i jego poszczególnych uczestników	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 7. Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego

Cel operacyjny 2.1. Poprawa jakości kształcenia w zakresie edukacji ogólnej i zawodowej

Kierunki działań operacyjnych	Rola i zadania powiatu w realizacji zaplanowanych działań	Możliwości finansowania działań ze źródeł zewnętrznych
Opracowanie kompleksowego programu rozwoju szkolnictwa zawodowego na terenie powiatu w oparciu o sieć szkół ponadgimnazjalnych mających siedzibę na terenie powiatu	Opracowanie programu w bliskiej współpracy z innymi organami prowadzącymi szkoły (gminy, MRiRW, Marszałek Województwa Lubelskiego itp.)	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020: Oś Priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji
Modernizacja i dostosowanie istniejącej infrastruktury szkolnictwa zawodowego na terenie powiatu do potrzeb praktycznego kształcenia umożliwiającego nabywanie przez absolwentów umiejętności zorientowanych na potrzeby rynku pracy	Współpraca powiatowego z samorządem powiatowym z podległymi jednostkami kształcenia w zakresie kształtowania odpowiedniej oferty edukacyjnej szkolnictwa zawodowego i dostosowania jej do potrzeb lokalnego rynku pracy	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 13. Infrastruktura społeczna

Rozwój w ramach kształcenia ogólnego i zawodowego kluczowych kompetencji wśród uczniów (np. w zakresie informatyki, matematyki i nauk przyrodniczych) oraz tzw. kompetencji społecznych (kreatywność i logiczne myślenie, innowacyjność, praca zespołowa)	Bliska współpraca w zakresie podnoszenia jakości kształcenia z gminami oraz własnymi jednostkami organizacyjnymi zajmującymi się edukacją na poziomie podstawowym i ponadgimnazjalnym	Regionalny Województwa Lubelskiego Oś Priorytetowa i kompetencje	Program Lubelskiego 12. Edukacja, umiejętności	Operacyjny 2014-2020: umiejętności
Działania inicjujące i wspierające współpracę szkół i placówek kształcenia zawodowego z pracodawcami (wspólne przygotowywanie programów nauczania, organizacja zajęć, praktyk i staży zawodowych w przedsiębiorstwach itp.)	Współdziałanie z powiatowymi placówkami kształcenia zawodowego w zakresie angażowania pracodawców w procesy kształcenia zawodowego na terenie gminy	Regionalny Województwa Lubelskiego Oś Priorytetowa i kompetencje	Program Lubelskiego 12. Edukacja, umiejętności	Operacyjny 2014-2020: umiejętności
Rozwijanie indywidualnych umiejętności uczniów, szczególnie uczniów uzdolnionych oraz uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i predyspozycjach sportowych (m.in. poprzez aktywne uczestnictwo w dostępnych programach pomocy stypendialnej)	Działania realizowane przez własne jednostki organizacyjne oraz we współpracy z jednostkami podległymi samorządowi gminnemu zajmującymi się szkolnictwem na poziomie podstawowym i gimnazjalnym	Regionalny Województwa Lubelskiego Oś Priorytetowa i kompetencje	Program Lubelskiego 12. Edukacja, umiejętności	Operacyjny 2014-2020: umiejętności
Rozwój na poziomie powiatu spójnego systemu doradztwa edukacyjno-zawodowego oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla młodzieży szkolnej	Działania realizowane przez własne jednostki organizacyjne oraz we współpracy z jednostkami podległymi samorządom gminnym	Regionalny Województwa Lubelskiego Oś Priorytetowa i kompetencje	Program Lubelskiego 12. Edukacja, umiejętności	Operacyjny 2014-2020: umiejętności

Cel operacyjny 2.2 Promocja wśród mieszkańców idei kształcenia przez całe życie oraz kształtowanie właściwych postaw społecznych

Kierunki działań operacyjnych	Rola i zadania powiatu w realizacji zaplanowanych działań	Możliwości finansowania działań ze źródeł zewnętrznych		
Działania wspierające osoby dorosłe chcące nabyć lub dostosować swoje kompetencje i kwalifikacje do potrzeb rynku pracy w ramach edukacji formalnej i pozaformalnej	Współpraca z placówkami kształcenia ustawicznego i praktycznego w zakresie zachęcania osób dorosłych do podnoszenia swoich kompetencji i umiejętności	Regionalny Województwa Lubelskiego Oś Priorytetowa i kompetencje	Program Lubelskiego 12. Edukacja, umiejętności	Operacyjny 2014-2020: umiejętności
Kształtowanie wśród mieszkańców powiatu postaw przedsiębiorczych i proinnowacyjnych	Bliska współpraca powiatu z instytucjami otoczenia biznesu oraz organizacjami pozarządowymi	Regionalny Województwa Lubelskiego Oś Priorytetowa przedsiębiorstw	Program Lubelskiego 3. Konkurencyjność	Operacyjny 2014-2020: umiejętności
Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie ochrony środowiska, oszczędności energii, ekologicznego transportu, rozwoju budownictwa pasywnego, racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych itp.	Realizacja projektów partnerskich we współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się kwestiami ekologii i ochrony środowiska	(I) Regionalny Województwa Lubelskiego Oś Priorytetowa 5. Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna; (II) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko: Oś Priorytetowa II. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu	Program Lubelskiego 5. Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna;	Operacyjny 2014-2020: umiejętności
Zwiększanie świadomości i wiedzy mieszkańców w zakresie ekologii, ładu przestrzennego i estetyki miejsca zamieszkania	Bliska współpraca z gminami i organizacjami pozarządowymi	Regionalny Województwa Lubelskiego Oś Priorytetowa	Program Lubelskiego 7. Ochrona kulturowego i naturalnego	Operacyjny 2014-2020: umiejętności
Rozwój idei społeczeństwa obywatelskiego poprzez bliską współpracę powiatu z organizacjami pozarządowymi	Realizacja wspólnych zadań i projektów publiczno-społecznych w ramach rocznych programów współpracy powiatu janowskiego z organizacjami pozarządowymi	Środki własne powiatu oraz środki z programów operacyjnych UE		

Cel operacyjny 2.3. Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w korzystaniu z usług kultury, sportu i rekreacji

Kierunki działań operacyjnych	Rola i zadania powiatu w realizacji zaplanowanych działań	Możliwości finansowania działań ze źródeł zewnętrznych		
Opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu informacji o kulturze oraz dostępie do jej dóbr i usług	System powinien być elementem składowym szerszego systemu informowania i promowania turystyki w powiecie	Regionalny Województwa Oś Priorytetowa	Program Lubelskiego 7. Ochrona	Operacyjny 2014-2020: dziedzictwa
Remonty i przebudowa wybranych instytucji kultury wraz z zakupem trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej na terenie powiatu	Realizacja powiatowych projektów lub współpraca z innymi instytucjami kultury realizującymi swoje projekty na terenie powiatu	Regionalny Województwa Oś Priorytetowa	Program Lubelskiego 7. Ochrona	Operacyjny 2014-2020: dziedzictwa
Modernizacja oraz doposażenie obiektów pełniących funkcje kulturalne na obszarach wiejskich	Współpraca z gminami lub innymi instytucjami partnerskimi (np. OSP) w zakresie realizacji projektów inwestycyjnych	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020: Poddziałanie: Odnowa miejscowości na obszarach wiejskich		
Konserwacja oraz zabezpieczenie przed zniszczeniem ruchomych obiektów dziedzictwa kulturowego	Realizacja własnych projektów lub współpraca z innymi instytucjami kultury realizującymi projekty na terenie powiatu	Regionalny Województwa Oś Priorytetowa	Program Lubelskiego 7. Ochrona	Operacyjny 2014-2020: dziedzictwa
Budowa lub przebudowa niezbędnej infrastruktury poprawiającej dostępność usług kultury dla osób niepełnosprawnych	Realizacja własnych projektów powiatowych oraz współpraca z innymi instytucjami kultury realizującymi swoje projekty na terenie powiatu	Regionalny Województwa Oś Priorytetowa	Program Lubelskiego 7. Ochrona	Operacyjny 2014-2020: dziedzictwa
Organizacja imprez i wydarzeń kulturalnych w pełni wykorzystujących lokalne dziedzictwo kulturowe, tradycję i infrastrukturę kultury	Realizacja własnych projektów oraz współpraca z innymi instytucjami kultury realizującymi swoje projekty na terenie powiatu	Roczne programy finansowania kultury realizowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego		

Indykatorywny wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów i przedsięwzięć inwestycyjnych:

- Zagospodarowanie dotychczasowego gruntu rolnego "BARKA" Dom Pomocy Społecznej im. Jana Pawła II na ogólnodostępny dla Mieszkańców Domu teren rekreacyjny.

Cel operacyjny 2.4. Poprawa dostępu mieszkańców do usług ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej(z uwzględnieniem zmian demograficznych)

Kierunki działań operacyjnych	Rola i zadania powiatu w realizacji zaplanowanych działań	Możliwości finansowania działań ze źródeł zewnętrznych		
Opracowanie programu profilaktyki zdrowotnej dla mieszkańców powiatu, obejmującego m.in. ocenę potrzeb zdrowotnych oraz plan działań w zakresie profilaktyki, edukacji i promocji zdrowia	Opracowanie programu w bliskiej współpracy z publicznymi i niepublicznymi zakładami opieki zdrowotnej działającymi na terenie powiatu	Norweski Mechanizm Finansowy 2009-2014: Działanie PL13. Ograniczanie społecznych nierówności w zdrowiu		
Modernizacja infrastruktury leczniczej SPZZOZ w Janowie Lubelskim poprawiającej dostępność mieszkańców gminy do specjalistycznych usług zdrowotnych, szczególnie w zakresie schorzeń urazowo-ortopedycznych oraz chorób psychicznych	Współpraca samorządu powiatowego z dyrektorem szpitala w zakresie pozyskania niezbędnych środków inwestycyjnych na rozwój szpitala	Regionalny Województwa Oś Priorytetowa	Program Lubelskiego 13. Infrastruktura społeczna	Operacyjny 2014-2020:

Uczestnictwo powiatu w realizacji krajowych i regionalnych programów profilaktycznych dotyczących chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu i gminy (choroby nowotworowe, choroby układu krążenia)	Współdziałanie z publicznymi i niepublicznymi zakładami opieki zdrowotnej w zakresie objęcia programami jak największej liczby mieszkańców powiatu	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 13. Infrastruktura społeczna
Dostosowanie infrastruktury ochrony zdrowia do zmieniających się trendów demograficznych (wzrost liczby osób starszych i niesamodzielnych)	Opracowanie planu współpracy z podmiotami ochrony zdrowia w celu poszerzenia oferty zdrowotnej w kierunku oddziałów geriatrycznych zakładów opiekuńczo-leczniczych i opiekuńczo-pielęgniacych oraz hospicjum	Norweski Mechanizm Finansowy 2009-2014: Działanie PL07. Poprawa i lepsze dostosowanie ochrony zdrowia do trendów demograficzno-epidemiologicznych
Rozwój systemu ratownictwa medycznego i modernizacja szpitalnych oddziałów ratowniczych (stworzenie lądowiska dla pogotowia ratunkowego)	Współpraca samorządu powiatowego z dyrekcją szpitala w zakresie pozyskania niezbędnych środków inwestycyjnych na rozwój SOR i budowę lądowiska	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 13. Infrastruktura społeczna

Indykatorywny wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów i przedsięwzięć inwestycyjnych:

- "Dostosowanie i modernizacja szpitala do RMZ (roboty remontowo-budowlane, zakup wyposażenia i sprzętu medycznego).
- Modernizacja systemów energetycznych z wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych (kolektory społeczne, pompy ciepła, panele fotowoltaiczne).
- Modernizacja SOR oraz budowa lądowiska dla śmigłowców SOR.
- Modernizacja szpitalnego ujęcia wody (opracowanie dokumentacji).
- Termomodernizacja budynków szpitala SPZZOZ w Janowie Lubelskim.
- Modernizacja układu transportowo-komunikacyjnego na terenie szpitala.

Cel operacyjny 2.5. Integracja społeczna oraz proaktywna polityka prorodzinna

Kierunki działań operacyjnych	Rola i zadania powiatu w realizacji zaplanowanych działań	Możliwości finansowania działań ze źródeł zewnętrznych
Realizacja działań wynikających z wdrażanej Strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie janowskim na lata 2014-2020	Realizacja działań przy pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w dwóch obszarach priorytetowych, tj. pomocy społecznej i pieczy zastępczej oraz aktywizacji osób niepełnosprawnych	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Europejski Fundusz Społeczny w ramach perspektywy finansowej 2014-2020, środki własne powiatu i gmin partnerskich
Realizacja kompleksowych programów na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową	Realizacja zadań własnych w ramach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz zadań wspólnych w ramach współpracy z gminami i organizacjami pozarządowymi	(I) Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 11. Włączenie społeczne; (II) Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020: Oś Priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji
Rozwój instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych form wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych (w tym placówek wsparcia dziennego oraz środowiskowego)	Realizacja zadań własnych w ramach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz gminnych ośrodków pomocy społecznej, a także poprzez bliską współpracę z innymi instytucjami i placówkami podlegającymi samorządowi powiatowemu	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 11. Włączenie społeczne; Oś Priorytetowa 13. Infrastruktura społeczna

Budowa partnerstw publiczno-społecznych na rzecz rozwoju ekonomii społecznej i partycypacji społecznej mieszkańców	Współpraca z podmiotami zainteresowanymi rozwojem na terenie powiatu różnych form ekonomii społecznej	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 11. Włączenie społeczne
Realizacja działań na rzecz reintegracji i rehabilitacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych	Współpraca partnerska z podmiotami o charakterze reintegracyjnym (zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej, centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej)	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 11. Włączenie społeczne
Wpieranie nowatorskich inicjatyw na rzecz e-integracji i budowania kapitału społecznego z wykorzystaniem technologii cyfrowych	Współpraca z organizacjami i instytucjami zajmującymi się integracją społeczną z wykorzystaniem narzędzi informacyjno-komunikacyjnych	Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020: Oś Priorytetowa III. Cyfrowa aktywizacja społeczeństwa
Podjęmowanie działań na rzecz wzrostu społecznej świadomości mieszkańców powiatu na temat roli i znaczenia trwałego małżeństwa i rodziny jako podstawy rozwoju społeczeństwa	Opracowanie i wdrożenie programu polityki prorodzinnej w powiecie janowskim	Środki własne powiatu
Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju rodziny, w tym powołanie Rady ds. Rodziny, wprowadzenie Powiatowej Karty Rodziny	Opracowanie i wdrożenie programu polityki prorodzinnej w powiecie janowskim	Środki własne powiatu
Kreowanie właściwej polityki mieszkaniowej w powiecie zachęcającej ludzi do osiedlania się na terenie powiatu	Bliska współpraca z gminami w zakresie wsparcia budowy mieszkań wielorodzinnych	Środki własne powiatu
Stworzenie systemu pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w złej sytuacji materialnej i życiowej (przy współrealizacji założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie janowskim na lata 2014-2020)	Wsparcie materialne, emocjonalne, instrumentalne oraz informacyjne prowadzone przez jednostki zajmujące się pomocą społeczną w powiecie	Środki własne powiatu

Cel operacyjny 3.1. Skuteczne planowanie i zarządzanie strategiczne w powiecie

Kierunki działań operacyjnych	Rola i zadania powiatu w realizacji zaplanowanych działań	Możliwości finansowania działań ze źródeł zewnętrznych
Wypracowanie i wdrożenie docelowego modelu strategicznego zarządzania rozwojem powiatu, m.in. w oparciu o monitoring wdrażanych dokumentów o charakterze strategicznym (strategii, planów i programów)	Wdrażany model powinien m.in. zawierać zestaw narzędzi analitycznych do monitorowania rozwoju powiatu w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020: Oś Priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji
Rozwój praktyki wieloletniego planowania finansowego oraz planowania w układzie zadaniowym pozwalającym jednocześnie na ocenę skuteczności ponoszonych wydatków (budżet zadaniowy informujący o efektywności)	Kontynuacja i rozwój dotychczas stosowanego podejścia, wykorzystującego doświadczenia innych samorządów	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020: Oś Priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji
Rozwój w powiecie systemu zarządzania satysfakcją klienta (opracowanie standardów oraz narzędzi do monitorowania)	Udział w realizacji programów krajowych, dzięki którym będzie możliwość stworzenia i wdrożenia optymalnego dla powiatu modelu	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020: Oś Priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji
Uruchomienie systemu monitorowania dostępności i efektywności (jakości) usług publicznych w powiecie	Uczestnictwo w realizacji programów krajowych, w ramach których będzie możliwość wypracowania najlepszych standardów i rozwiązań	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020: Oś Priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

Cel operacyjny 3.2. Cyfryzacja administracji publicznej i rozwój e-usług dla społeczeństwa

Kierunki działań operacyjnych	Rola i zadania powiatu w realizacji zaplanowanych działań	Możliwości finansowania działań ze źródeł zewnętrznych
Organizowanie kampanii edukacyjno-informacyjnych na rzecz zwiększenia znaczenia e-umiejętności oraz upowszechniania korzyści z wykorzystywania technologii cyfrowych przez społeczność lokalną powiatu	Działanie realizowane w ramach szerszej współpracy z administracją rządową i samorządową	Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020: Oś Priorytetowa III. Cyfrowa aktywizacja społeczeństwa
Rozwój elektronicznej administracji i usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną	Realizacja własnych projektów inwestycyjnych oraz we współpracy z samorządami gminnymi	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 2. Cyfrowe lubelskie
Tworzenie i rozwój cyfrowych zasobów powiatu m.in. w zakresie mienia i nieruchomości, geodezji i kartografii, kultury, edukacji, turystyki, ochrony zdrowia itp.	Realizacja projektu partnerskiego we współpracy z innymi samorządami i instytucjami w powiecie	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 2. Cyfrowe lubelskie
Wykorzystanie lokalnych centrów aktywności do działań w zakresie e-edukacji i podnoszenia kompetencji cyfrowych mieszkańców	Realizacja projektów parasolowych obejmujących kilka gmin z udziałem organizacji pozarządowych zajmujących się integracją społeczną i kształceniem ustawicznym z wykorzystaniem narzędzi informacyjno-komunikacyjnych	Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020: Oś Priorytetowa III. Cyfrowa aktywizacja społeczeństwa

Cel operacyjny 3.3. Marketing i promocja gospodarcza powiatu

Kierunki działań operacyjnych	Rola i zadania powiatu w realizacji zaplanowanych działań	Możliwości finansowania działań ze źródeł zewnętrznych
Prowadzenie aktywnych działań marketingowych mających na celu kreowanie dobrego wizerunku powiatu jako atrakcyjnego miejsca dla inwestorów i turystów	Opracowanie strategii działań marketingowych i jej konsekwentne wdrażanie	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 3. Konkurencyjność przedsiębiorstw
Promocja gospodarcza przygotowanych terenów inwestycyjnych w powiecie w kraju i za granicą	Przygotowanie zbiorczej oferty terenów inwestycyjnych poszczególnych gmin i ich promocja	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 3. Konkurencyjność przedsiębiorstw
Rozwój i wdrożenie kompleksowego systemu informacji i promocji turystycznej i kulturalnej obejmującej cały powiat	System powinien być mocno powiązany z podobnymi działaniami podejmowanymi na poziomie województwa i regionów Polski Wschodniej	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 7. Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego
Promocja gospodarcza i turystyczna powiatu w ramach prowadzonej przez powiat współpracy ponadlokalnej (krajowej i międzynarodowej)	Realizacja projektów sieciowych z innymi jednostkami w kraju i za granicą	Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej 2014-2020 (Program Region Morza Bałtyckiego; Program dla Europy Środkowej, Interreg Europa; Program Współpracy Transgranicznej Polska Białoruś Ukraina)

Cel operacyjny 3.4. Otwartość powiatu na innowacje i współpracę sieciową

Kierunki działań operacyjnych	Rola i zadania powiatu w realizacji zaplanowanych działań	Możliwości finansowania działań ze źródeł zewnętrznych
Opracowanie i wdrożenie efektywnego modelu zarządzania kompetencjami kadr, uwzględniającego bieżące monitorowanie luk kompetencyjnych i potrzeb szkoleniowych pracowników samorządu powiatowego	Wykorzystanie w pracach nad systemem dotychczasowych rozwiązań w zakresie podnoszenia kompetencji kadr	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020: Oś Priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji
Zwiększenie aktywności powiatu w zakresie realizacji projektów partnerskich w wymiarze krajowym i międzynarodowym pozwalających na pozyskiwanie nowej wiedzy i umiejętności, a także testowanie nowych rozwiązań	Realizacja ponadlokalnych projektów partnerskich powinna odbywać się zarówno z własnej inicjatywy powiatu (np. w zakresie rozwoju turystyki), jak również poprzez udział powiatu w projektach zarządzanych przez podmioty zewnętrzne	(I) Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020: Oś Priorytetowa III. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa (II) Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej 2014-2020 (Program Region Morza Bałtyckiego; Program dla Europy Środkowej, Interreg Europa; Program Współpracy Transgranicznej Polska Białoruś Ukraina)
Wzmocnienie bazy wiedzy i potencjału kadrowego powiatu w zakresie realizacji projektów w formule partnerstwa publiczno-prywatnego oraz innowacyjnych rozwiązań w zakresie stosowania prawa zamówień publicznych	Udział pracowników powiatu w organizowanych szkoleniach, seminariach oraz platformach współpracy i wymiany wiedzy	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020: Oś Priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji
Wzmocnienie zdolności analitycznych służb powiatowych w zakresie informacji przestrzennej, m.in. poprzez dostęp do nowoczesnych narzędzi w zakresie analizy, przetwarzania, interpretacji i prezentacji danych przestrzennych	Udział powiatu w tworzeniu krajowej, regionalnej i powiatowej infrastruktury informacji przestrzennej, w ramach której będzie możliwy dostęp do aktualnych baz danych i aplikacji umożliwiających prace z danymi przestrzennymi	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020: Oś Priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

Cel operacyjny 3.5. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego w powiecie

Kierunki działań operacyjnych	Rola i zadania powiatu w realizacji zaplanowanych działań	Możliwości finansowania działań ze źródeł zewnętrznych
Realizacja działań wynikających z wdrażania Powiatowego programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli na lata 2014-2016	Bliska współpraca powiatu z podmiotami wdrażającymi program w zakresie realizacji zaplanowanych zadań	Budżet własny samorządu powiatowego oraz jednostek uczestniczących w realizacji programu
Poprawa systemu komunikacyjnego służb wchodzących w zakres powiatowego systemu zarządzania kryzysowego	Działaniami będzie m.in. rozwój systemu powiadamiania mieszkańców oraz budowa cyfrowego systemu dyspozytorskiego dla PSP, OSP, szpitala i policji	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 2. Cyfrowe lubelskie
Doposażenie ochotniczych straży pożarnych działających na terenie powiatu w specjalistyczny sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych oraz usuwania skutków zagrożeń naturalnych i katastrof	Zakup sprzętu dla wybranych OSP (funkcjonujących w systemie KSRG i będących poza nim) dla wybranych na we współpracy z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Janowie Lubelskim	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014-2020: Oś Priorytetowa 6. Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów

8 Ramy instytucjonalne i finansowe wdrażania strategii

8.1 System instytucjonalny wdrażania strategii

Główną instytucją odpowiedzialną za wdrożenie strategii jest Zarząd Powiatu Janowskiego wraz z podległym mu Starostwem Powiatowym. Zarząd odpowiada za ogólną koordynację procesu wdrażania i monitorowania strategii. W szczególności odpowiedzialny jest za przygotowanie i wdrożenie projektów wynikających z planu działań operacyjnych.

Instytucjami wspomagającymi Starostwo Powiatowe w procesie wdrażania strategii są:

- Rada Powiatu;
- Jednostki organizacyjne podległe samorządowi powiatu, w tym: Zarząd Dróg Powiatowych, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie itp.;
- Placówki szkolno-wychowawcze;
- Instytucje kultury (muzea, domy kultury, biblioteki);
- Ośrodki sportu i rekreacji;
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej;
- Komenda Powiatowa Policji;
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna;
- Powiatowy Inspektorat Weterynaryjny;
- Inne.

Instytucjami partnerskimi, zarządzającymi określonymi instrumentami i programami, w ramach których będą finansowane niektóre działania wynikające ze strategii, będą:

- Urząd Marszałkowski wraz z instytucjami zaangażowanymi w zarządzanie i wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego 2014-2020 oraz wybranych działań w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020);
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (jako instytucja zaangażowana we wdrażanie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020);
- Agencje rozwoju regionalnego oraz wspierania przedsiębiorczości (np. Lubelska Fundacja Rozwoju, Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości itp.);
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (jako instytucja pośrednicząca w wydatkowaniu środków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020);
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;

- Inne.

Do ważnych pomiotów, które w istotny sposób będą przyczyniać się do realizacji celów strategii, należy również zaliczyć podmioty realizujące poszczególne projekty, jak i beneficjentów końcowych objętych wsparciem i działaniami projektowymi, w tym przede wszystkim:

- gminy wchodzące w skład powiatu (szczególnie w zakresie realizacji projektów z zakresu infrastruktury drogowej i wodno-kanalizacyjnej);
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (w zakresie przebudowy dróg krajowych S19 i S74);
- przedsiębiorcy i ich organizacje zrzeszające;
- instytucje otoczenia biznesu (w tym Izba Rolnicza, Ośrodek Doradztwa Rolniczego);
- rolnicy i ich zrzeszenia (spółdzielnie i grupy producenckie);
- organizacje pozarządowe, w tym Lokalna Grupa Działania „Leśny Krąg”;
- osoby podnoszące swoje kwalifikacje zawodowe;
- bezrobotni i osoby wykluczone.

Dzięki tak szerokiemu spektrum instytucji i podmiotów zaangażowanych bezpośrednio bądź pośrednio w realizację strategii, jej cele i działania będą możliwe do osiągnięcia w założonej perspektywie czasowej.

8.2 Główne źródła finansowania strategii

Głównymi źródłami finansowania strategii w okresie jej realizacji będą:

- środki budżetu powiatu oraz gmin wchodzących w skład powiatu;
- zewnętrzne środki publiczne, dostępne przede wszystkim w ramach programów operacyjnych perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020;
- środki z sektora prywatnego, dostępne w ramach podejmowanych przez przedsiębiorstwa przedsięwzięć inwestycyjnych.

Możliwości finansowania strategii z budżetu powiatu i gmin są dość ograniczone. Z analizy wdrażania strategii w latach 2007-2012 wynika, że powiat przeznaczał średnio niecałe 20% na działania o charakterze inwestycyjnym. Przy obecnym budżecie powiatu, kształtującym się na poziomie 40 mln zł, są to więc środki rzędu 8 mln złotych rocznie. Zakładając, że dochody budżetu powiatu w najbliższych siedmiu latach będą co roku rosły średnio o 5% (jak to miało miejsce w latach 2007-2013) i powiat będzie przeznaczał co najmniej 15% środków na działania inwestycyjne, szacuje się, że samorząd powiatu w latach 2014-2020 może dysponować łącznie środkami inwestycyjnymi na zadania własne na poziomie około **50 mln zł**.

Tabela 14. Projekcja dochodów i wydatków inwestycyjnych powiatu janowskiego w okresie obowiązywania strategii (w mln zł)

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem
Dochody ogółem (w mln zł)	40	42	44,1	46,3	48,6	51	53,6	325,6
Wydatki inwestycyjne (w mln zł)	6	6,3	6,62	6,95	7,29	7,65	8,04	48,85

Do tego należy dodać środki inwestycyjne będące w dyspozycji gmin wchodzących w skład powiatu. Przyjmując co roku 7,5-procentowy wzrost dochodów gmin (jak to miało miejsce na przestrzeni ostatnich 7 lat) oraz zakładając, że około 20% wydatków gmin będzie przeznaczanych na zadania inwestycyjne (w latach 2007-2013 było to średnio 25%), należy oczekiwać, że w okresie obowiązywania strategii gminy powiatu janowskiego będą dysponowały środkami inwestycyjnymi na poziomie około **280 mln zł**.

Tabela 15. Projekcja dochodów i wydatków inwestycyjnych gmin powiatu janowskiego w okresie obowiązywania strategii (w mln zł)

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem 2014-2020
Dochody ogółem (w mln zł)	158,3	170,2	183,0	196,7	211,4	227,3	244,3	1 391,20
Wydatki inwestycyjne (w mln zł)	31,66	34,04	36,60	39,34	42,28	45,46	48,86	278,24

Znaczna część oszacowanych powyżej środków inwestycyjnych samorządów powiatu janowskiego będzie pochodziła ze środków perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2014-2020. Przy czym, podobnie jak w latach 2007-2013, głównym źródłem środków unijnych będzie **Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego (RPOWL) na lata 2014-2020**. Łączna alokacja środków unijnych na program wynosi **2 095 mln euro**, z czego 1 511 mln euro będzie finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), zaś 584 mln euro będzie pochodziło z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Tabela 16. Alokaacja środków unijnych na osie priorytetowe RPO WL na lata 2014-2020 (w mln euro)

Nazwa osi priorytetowej	Nazwa funduszu	Wkład unijny w mln euro	Procent w całości
-------------------------	----------------	-------------------------	-------------------

	finansującego		alokacji
1.Badania i innowacje	EFRR	42,3	2,02
2.Cyfrowe lubelskie	EFRR	67,9	3,24
3.Konkurencyjność przedsiębiorstw	EFRR	274,1	13,08
4.Energia przyjazna środowisku	EFRR	149,3	7,13
5.Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna	EFRR	222,8	10,63
6.Ochrona środowiska oraz efektywne wykorzystanie zasobów	EFRR	160,4	7,66
7.Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego	EFRR	92,8	4,43
8.Mobilność regionalna i ekologiczny transport	EFRR	254,8	12,16
9.Rynek pracy	EFS	187,9	8,97
10.Adaptacyjność przedsiębiorstw i pracowników do zmian	EFS	58,4	2,79
11.Włączenie społeczne	EFS	168,2	8,03
12.Edukacja, umiejętności i kompetencje	EFS	100,2	4,78
13.Infrastruktura społeczna	EFRR	246,0	11,74
14.Pomoc techniczna	EFRR	69,9	3,34
Łącznie		2 095,0	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie projektu RPO WL z dnia 8 kwietnia 2014 r.

Biorąc pod uwagę dotychczasową zdolność podmiotów z powiatu janowskiego w zakresie pozyskiwania środków z EFRR w ramach RPO WL 2007-2013 (na poziomie 2,53%) oraz EFS w ramach POKL (na poziomie 1,56%), można oczekiwać, że z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 powiatowi janowskiemu uda się pozyskać co najmniej **200 mln zł**, z tego ok. 160 mln może pochodzić z działań finansowanych z EFRR.

Drugim kluczowym źródłem pozyskiwania środków unijnych na wdrażanie działań strategii będzie **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2014-2020**, który będzie finansowany z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Alokacja środków z EFRROW kształtuje się na poziomie 8 242 mln euro, które w dużej mierze będą wydatkowane na działania inwestycyjne związane z modernizacją gospodarstw rolnych oraz rozwój przetwórstwa produktów rolnych, a także na rozbudowę infrastruktury na obszarach wiejskich oraz wspieranie przedsiębiorczości pozarolniczej.

Tabela 17. Alokacja środków unijnych na działania i poddziałania zaplanowane do wdrożenia w ramach PROW na lata 2014-2020 (w mln euro)

Lp.	Nazwa działania (art. EFRROW)	Nazwa poddziałania	Wkład unijny (w tys. euro)	Procent w całości alokacji
1.	Transfer wiedzy i działalność informacyjna (art. 14)	– Szkolenie zawodowe i nabywanie umiejętności – Demonstracje i działania informacyjne	27 361	0,33
2.	Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw (art. 15)	– Udzielanie pomocy rolnikom lub właścicielom lasów w korzystaniu z usług doradczych – Wsparcie szkoleń dla doradców	41 360	0,50

3.	Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych (art. 16)	– Wsparcie dla nowych uczestników systemów jakości – Wsparcie na przeprowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych	21 000	0,25
4.	Inwestycje w środki trwałe (art. 17)	– Modernizacja gospodarstw rolnych – Przetwórstwo i marketing produktów rolnych – Scalanie gruntów	2 321 243	28,18
5.	Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzenie odpowiednich środków zapobiegawczych (art. 18)	– Inwestycje zapobiegawcze – Inwestycje odtworzeniowe	264 046	3,20
6.	Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej (art. 19)	– Premie dla młodych rolników – Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej – Restrukturyzacja małych gospodarstw – Rozwój przedsiębiorczości – rozwój usług rolniczych – Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa	1 236 882	15,00
7.	Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art. 20)	– Inwestycje związane z tworzeniem, ulepszaniem, lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycje w energię odnawialną i w oszczędzanie energii – Badania i inwestycje związane z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej – Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury	683 983	8,30
8.	Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów (art. 21-26)	– Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych	191 519	2,32
9.	Tworzenie grup i organizacji producentów (art. 27)	– Tworzenie grup i organizacji producentów w sektorze rolnym i leśnym	224 600	2,76
10.	Działania rolno-środowiskowo-	– Płatności w ramach zobowiązań rolno-środowiskowo	674 500	8,18

	klimatyczne (art.28)	– Wsparcie ochrony i zrównoważonego użytkowania oraz rozwoju zasobów genetycznych w rolnictwie		
11.	Rolnictwo ekologiczne (art. 29)	– Płatności w okresie konwersji na rolnictwo ekologiczne – Płatności w celu utrzymania rolnictwa ekologicznego	445 374	5,42
12.	Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (art. 31)	– Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami	1 482 539	17,99
13.	Współpraca (art. 35)	– Wsparcie na rzecz rozwoju nowych produktów, praktyk, procesów i technologii w sektorze rolno-spożywczym poprzez współpracę w ramach grup operacyjnych na rzecz innowacji EPI	27 360	0,28
14.	Leader	– Wsparcie przygotowawcze – Realizacja operacji w ramach lokalnych strategii rozwoju – Wdrażanie projektów współpracy – Wsparcie kosztów bieżących i aktywizacji	467 668	5,69
15.	Pomoc techniczna	– Wsparcie wdrażania programu – Rozwój Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich	132 527	1,60
	Łącznie		8 241 962	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie projektu PROW 2014-2020 z dnia 7 kwietnia 2014 r.

Zważywszy na rolniczy charakter powiatu janowskiego i jego zidentyfikowane potrzeby rozwojowe, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 będzie bardzo ważnym elementem finansowania strategii i wdrożenia szeregu zaplanowanych działań, szczególnie tych odnoszących się do rozwoju infrastruktury na wsi, wsparcia sektora rolno-spożywczego i leśnego w ramach rozwijanej biogospodarki oraz podnoszenia jakości usług na rzecz rolnictwa i leśnictwa. Kluczowym wyzwaniem będzie jednak zwiększenie zdolności powiatu do pozyskiwania większych niż dotychczas środków z PROW na realizowane projekty i zadania, a także zbudowanie sieci współpracy w zakresie modernizacji sektora rolnego i leśnego oraz rozwoju systemu usług na rzecz wspierania rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.

Uzupełniającymi źródłami finansowania strategii będą inne programy operacyjne finansowane ze środków unijnych perspektywy 2014-2020, w tym:

- **Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020**, w ramach którego będzie m.in. istniała możliwość finansowania rozwoju działalności

innowacyjnej przedsiębiorstw, a także współpracy sieciowej podmiotów oferujących wspólny produkt turystyczny;

- **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020**, w ramach którego będzie m.in. możliwe finansowanie ponadlokalnych przedsięwzięć w zakresie energetyki odnawialnej, termomodernizacji budynków użyteczności, rozbudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, a także przebudowy dróg krajowych (np. S19, S74);
- **Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020**, w ramach którego zaplanowano finansowanie przedsięwzięć związanych z poprawą dostępu mieszkańców do szybkiego Internetu, rozwojem administracji elektronicznej i e-usług, a także podnoszeniem umiejętności cyfrowych społeczeństwa;
- **Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020**, w ramach którego będzie m.in. możliwość finansowania projektów podnoszących kompetencje pracowników administracji samorządowej oraz rozwijających systemy zarządzania strategicznego i finansowego w gminach i powiatach;
- **Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej 2014-2020**, w tym Program Region Morza Bałtyckiego; Program dla Europy Środkowej, Interreg Europa; Program Współpracy Transgranicznej Polska Białoruś Ukraina;
- **Szwajcarskie i Norweskie Instrumenty Finansowe**, umożliwiające finansowanie różnorodnych inicjatyw związanych ze sportem, kulturą, edukacją, zdrowiem oraz rozwojem społeczeństwa obywatelskiego.

Strategia będzie również finansowana ze środków krajowych. W szczególności dotyczy to takich programów i funduszy krajowych jak:

- **Narodowy program przebudowy dróg lokalnych „Bezpieczeństwo – Dostępność – Rozwój”**, w ramach którego będzie istniała możliwość uzyskania dotacji na modernizację dróg powiatowych i gminnych;
- **Roczne programy finansowania kultury**, realizowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, z których będą dofinansowywane imprezy i wydarzenia kulturalne;
- **Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**, w ramach, którego będzie możliwość finansowania w formie instrumentów zwrotnych przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska, efektywności energetycznej, energii odnawialnej itp.;
- **Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**, umożliwiający finansowanie różnorodnych przedsięwzięć w zakresie ekologii, ochrony przyrody oraz zarządzania gospodarką wodną i odpadową;
- **Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych**, umożliwiający finansowanie m.in. projektów z zakresu integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

9 System monitorowania i oceny realizacji strategii

System monitorowania jest ważnym elementem w procesie wdrażania strategii. Dane monitoringowe służą do oceny skuteczności realizowanych działań i pozwalają na bardziej efektywne wydatkowanie środków publicznych. Proces monitorowania umożliwia również ocenić postępy we wdrażaniu strategii, a także zmobilizować władze i społeczność lokalną do większej aktywności na rzecz realizacji strategii. Głównymi elementami systemu monitoringu są:

- instytucje odpowiedzialne za proces monitorowania wdrażania strategii,
- przyjęty system raportowania z procesu monitorowania strategii,
- zestaw wskaźników służących do oceny postępów we wdrażaniu strategii.

Instytucją odpowiedzialną za koordynację procesu monitorowania realizacji strategii będzie Zarząd Powiatu. Za proces monitorowania i raportowania będzie odpowiedzialny wydział Starostwa Powiatowego ds. planowania i rozwoju. Zadanie to zostanie powierzone Wydziałowi Organizacji, Promocji i Rozwoju, który w szczególności będzie odpowiedzialny za:

- promocję wdrażania strategii wśród społeczności lokalnej;
- bieżące monitorowanie wartości osiągniętych wskaźników w ramach wdrażanej strategii;
- gromadzenie i przekazywanie partnerom społecznym i gospodarczym informacji o stanie realizacji strategii, a także o możliwościach realizacji zadań i projektów wynikających z procesu wdrażania strategii;
- wyrażanie opinii co do zgodności proponowanych zmian w dokumentach planistycznych z zapisami strategii;
- wydawanie opinii o zgodności planowanej inwestycji/zadania z zapisami strategii (w przypadku gdy taka opinia jest wymagana),
- współpraca z innymi jednostkami organizacyjnymi powiatu w zakresie przygotowywania innych dokumentów o charakterze strategicznym (np. powiatowego programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy; powiatowego programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli).

Ocena postępów we wdrażaniu strategii będzie dokonywana w cyklu dwuletnim, na podstawie opracowanego raportu monitorującego obejmującego analizę zebranych danych na bazie przyjętych wskaźników monitoringowych. Przy czym pierwszy raport z procesu monitorowania wdrażanej strategii obejmie lata 2014-2016 i zostanie przygotowany do połowy 2017 roku. Zarząd i Rada Powiatu, na podstawie przedstawionego raportu i zawartych w nim wniosków i rekomendacji dokonają śródkresowej oceny stanu wdrażania strategii i zaproponują ewentualne zmiany do strategii.

Przyjęty zestaw wskaźników zakłada monitorowanie strategii na dwóch poziomach, tj. **strategicznym** – odnoszącym się do priorytetowych obszarów rozwoju oraz **operacyjnym**, pozwalającym na ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych celów operacyjnych w strategii. Przy konstruowaniu systemu wskaźników starano się ograniczyć ich liczbę do minimum, a także wykorzystać przede wszystkim te, których wartości dostępne są w oficjalnej statystyce Głównego Urzędu Statystycznego. Dla każdego ze wskaźników podano wartość bazową oraz oczekiwaną wartość docelową w roku 2020, a także wskazano możliwe źródła pozyskiwania informacji o wartościach monitorowanych wskaźników.

Priorytetowe obszary rozwoju

1. Zrównoważony rozwój gospodarki powiatu					
Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa (rok 2012)	Wartość docelowa (rok 2020)	Źródło danych
1.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto osiągnięte w gospodarce powiatu ^(a)	zł	2 972	4 755 (wzrost o 60%)	GUS: BDL
2.	Udział dochodów własnych powiatu w dochodach ogółem ^(b)	%	20,97	24	GUS: BDL Wieloletnia Prognoza Finansowa
3.	Pracujący na 1000 ludności ^(a)	osoby	119	124	GUS: BDL
2. Wykształcone, aktywne i zintegrowane społeczeństwo					
4.	Odsetek osób legitymujących się wykształceniem wyższym w powiecie	%	11,4	13	GUS: Narodowy Spis Powszechny
5.	Liczba organizacji pozarządowych przypadających na 10 tys. mieszkańców	szt.	29	32	GUS: BDL
6.	Odsetek ludności powiatu zagrożony ubóstwem (wykluczeniem społecznym)	%	24,9	21	GUS: Dochody i warunki życia ludności Polski
3. Otwarta i sprawna administracja					
7.	Odsetek osób deklarujących zaufanie do urzędników administracji publicznej	%	32	48	GUS: STRATEG.GOV.PL
8.	Odsetek uchylonych lub zaskarżonych aktów prawnych przez organy nadzorcze (Wojewodę, RIO itp.)	%	powyżej 1%	poniżej 1%	Starostwo Powiatowe
9.	Dochody powiatu na 1 mieszkańca	zł	863	1550	GUS: BDL
10.	Dochody gmin w powiecie na 1 mieszkańca	zł	2 894	5 200	GUS: BDL

^(a) – dotyczy podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób

^(b) – dochody własne obejmują wpływy z podatku PIT i CIT oraz podatków i opłat lokalnych oraz dochody majątkowe

Cele operacyjne

1. Zrównoważony rozwój gospodarki powiatu					
Cel 1.1. Rozbudowa infrastruktury technicznej poprawiającej konkurencyjność i niskoemisyjność lokalnej gospodarki					
Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa (rok 2012)	Wartość docelowa (rok 2020)	Źródło danych
1.	Średni czas dojazdu samochodem osobowym z Lublina do Janowa Lubelskiego	min.	72	60	mapy komunikacyjne (Google, Targeo)
2.	Średni czas dojazdu samochodem osobowym z Rzeszowa do Janowa Lubelskiego	min.	74	61	mapy komunikacyjne (Google, Targeo)
3.	Długość przebudowanych odcinków dróg powiatowych na terenie powiatu	km	0	50 km	Zarząd Dróg Powiatowych
4.	Zużycie energii pierwotnej	MWh	0	-20%	PGE Dystrybucja / Oddział Rzeszów
5.	Odsetek ludności korzystającej z instalacji wodociągowej	%	74,2	79	GUS: BDL
6.	Odsetek ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej	%	28,6	32	GUS: BDL
7.	Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej	%	9,9	11	GUS: BDL
8.	Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku ^(a)	%	87,3	92	GUS: BDL
9.	Emisja dwutlenku węgla z zakładów szczególnie uciążliwych	tys. ton	4,9	4,5	GUS: BDL
Cel 1.2. Administracja i instytucje otoczenia biznesu aktywnie wspierające lokalną gospodarkę i przedsiębiorczość					
10.	Odsetek przedsiębiorstw objętych wspólnym systemem informacyjno-konsultacyjnym w zakresie wsparcia przedsiębiorstw ze środków unijnych	%	0	20%	Starostwo Powiatowe w Janowie Lubelskim
11.	Łączna wartość środków unijnych pozyskanych z programów perspektywy finansowej UE 2014-2020 na rozwój przedsiębiorczości w powiecie	mln zł	18	36	System SIMIK 2014-2020
Cel 1.3. Poprawa zdolności inwestycyjnej przedsiębiorstw w zakresie wdrażania innowacji i tworzenia nowych miejsc pracy					
12.	Produkcja sprzedana przemysłu na jednego mieszkańca	tys. zł	11,7	14,0	GUS: BDL
13.	Nakłady inwestycyjne ogółem w przeliczeniu na jedno przedsiębiorstwo ^(b)	tys. zł	12	18	GUS: BDL
14.	Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych ponoszących nakłady na działalność innowacyjną ^(b)	%	11	20	GUS: Badanie działalności innowacyjnej przedsiębiorstw
Cel 1.4. Rozwój bazy produkcyjnej i przetwórczej w rozwijanych sektorach biogospodarki					
15.	Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w powiecie janowskim	ha	4,87 ^(c)	5,20	GUS: Powszechny Spis Rolny
16.	Odsetek gospodarstw rolnych produkujących głównie na rynek	%	9 ^(c)	15	GUS: Powszechny Spis Rolny
17.	Liczba gospodarstw ekologicznych działających w powiecie	szt.	43	60	Dane Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych
18.	Liczba grup producentów rolnych działających na terenie powiatu	szt.	1	3	Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego

19.	Wielkość środków pozyskanych z działania „Inwestycje w środki trwałe” w ramach PROW 2014-2020	mln zł	0	60	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
Cel 1.5. Promocja zatrudnienia oraz rozwój lokalnego rynku pracy					
20.	Liczba zarejestrowanych podmiotów w systemie REGON na 10 tys. mieszkańców	szt.	687	700	GUS: BDL
21.	Poziom rejestrowanego bezrobocia w powiecie	%	14,8	12	GUS: BDL PUP w Janowie Lubelskim
Cel 1.6. Rozwój zintegrowanych form turystyki w oparciu o lokalne walory i istniejącą infrastrukturę turystyczną					
22.	Liczba miejsc noclegowych dostępnych na terenie powiatu	szt.	636	900	GUS: BDL
23.	Liczba turystów korzystających z noclegów w turystycznych obiektach	osoba	19 146	27 000	GUS: BDL
2. Wykształcone, aktywne i zintegrowane społeczeństwo					
Cel 2.1. Poprawa jakości kształcenia w zakresie edukacji ogólnej i zawodowej					
24.	Średni poziom zdawalności egzaminu maturalnego w szkołach ponadgimnazjalnych powiatu janowskiego ^(d)	%	78	88	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna
25.	Odsetek osób poniżej 25 roku życia w ogólnej grupie osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie	%	27,8	18	GUS: BDL PUP w Janowie Lubelskim
Cel 2.2. Promocja wśród mieszkańców idei kształcenia przez całe życie oraz kształtowanie właściwych postaw społecznych					
26.	Odsetek osób dorosłych uczestniczących w różnych formach kształcenia ustawicznego	%	3,2	4,8	GUS: STRATEG.GOV.PL
27.	Odsetek osób mających poczucie wpływu na sprawy swojej gminy/powiatu	%	50 ^(e)	65	GUS: STRATEG.GOV.PL
Cel 2.3. Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w korzystaniu z usług kultury, sportu i rekreacji					
28.	Liczba czytelników bibliotek na 1000 mieszkańców	osoba	175	190	GUS: BDL
29.	Liczba widzów w kinach na 1000 mieszkańców	osoba	184	250	GUS: BDL
30.	Liczba zwiedzających muzea na 1000 mieszkańców	osoba	151	220	GUS: BDL
31.	Liczba uczestników imprez organizowanych przez domy (ośrodki kultury), kluby i świetlice na 1000 mieszkańców	osoba	740	1100	GUS: BDL
32.	Liczba ćwiczących w klubach sportowych na 1000 mieszkańców	osoba	17	25	GUS: BDL
Cel 2.4. Poprawa dostępu mieszkańców do usług ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej					
33.	Porady lekarskie udzielone na 1 mieszkańca w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	szt.	5,14	6,45	GUS: BDL
34.	Odsetek ludności powiatu objętych profilaktyką zdrowia w zakresie chorób cywilizacyjnych (układu krążenia, cukrzycy, nowotworów)	%	3	15	Dane Starostwa Powiatowego
35.	Zgony na 1000 ludności	osoba	10,4	9,4	GUS: BDL
Cel 2.5. Integracja społeczna oraz proaktywna polityka prorodzinna					
36.	Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	%	12	10	GUS: BDL
37.	Liczba podmiotów działających w sferze ekonomii społecznej	szt.	3	8	Dane Starostwa Powiatowego
38.	Przyrost naturalny na 1000 ludności	osoba	-1,4	-1,0	GUS: BDL
39.	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	osoba	-3,5	-1,5	GUS: BDL

40.	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 mieszkańców	jedn. mieszk.	1,16	2	GUS: BDL
3. Otwarta i sprawna administracja					
Cel 3.1. Skuteczne planowanie i zarządzanie strategiczne w powiecie					
41.	Wielkość środków pozyskanych z Unii Europejskiej perspektywy 2014-2020 na projekty realizowane na terenie powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca	tys. zł	4,2	7	Dane z SIMIK 2014-2020
42.	Liczba dokumentów o charakterze strategicznym objętych zbiorczym systemem ewaluacji i monitorowania	szt.	0	10	Dane systemu wdrożone w Starostwie Powiatowym
43.	Odsetek klientów zadowolonych z usług publicznych świadczonych przez samorząd powiatowy i gminny	%	brak danych	60	Badania własne w ramach wprowadzonego modelu
Cel 3.2. Cyfryzacja administracji publicznej i rozwój e-usług dla społeczeństwa					
44.	Odsetek obywateli korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną	%	9	35	GUS: STRATEG.GOV.PL
45.	Liczba e-usług udostępnionych dla mieszkańców powiatu w ramach powiatowego systemu informacji przestrzennej	szt.	0	15	Dane Starostwa Powiatowego
Cel 3.3. Marketing i promocja gospodarcza powiatu					
46.	Liczba inwestorów zewnętrznych, którzy zainwestowali na terenie powiatu	szt.	0	5	Dane Starostwa Powiatowego
47.	Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów w powiecie	osoba	357	1 100	GUS: BDL
Cel 3.4. Otwartość powiatu na innowacje i współpracę sieciową					
48.	Odsetek urzędników powiatowych i gminnych objętych specjalistycznymi szkoleniami w zakresie podnoszenia swoich kompetencji	%	brak danych	20	Dane Starostwa Powiatowego
49.	Liczba projektów realizowanych przez powiat w partnerstwie z innymi podmiotami i instytucjami	szt.	0	15	Dane Starostwa Powiatowego
Cel 3.5. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego w powiecie					
50.	Wskaźnik zagrożeń przestępstwami kryminalnymi na 10 tys. mieszkańców	%	70	60	Komenda Powiatowa Policji w Janowie Lubelskim
51.	Stopień wykrywania przestępstw ogółem (kryminalnych, drogowych)	%	89	92	Komenda Powiatowa Policji w Janowie Lubelskim

(a) – z wyłączeniem odpadów komunalnych

(b) – dotyczy podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób

(c) – dane z Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku

(d) – dane obejmują wyniki testów maturalnych liceów (ogólnych, profilowanych i uzupełniających) oraz techników z 2013 roku

(e) – dane obejmują poziom krajowy, ale w przyszłości będą dostępne również dla powiatów

10 Załączniki

10.1 Informacja nt. przeprowadzonego procesu konsultacji społecznych

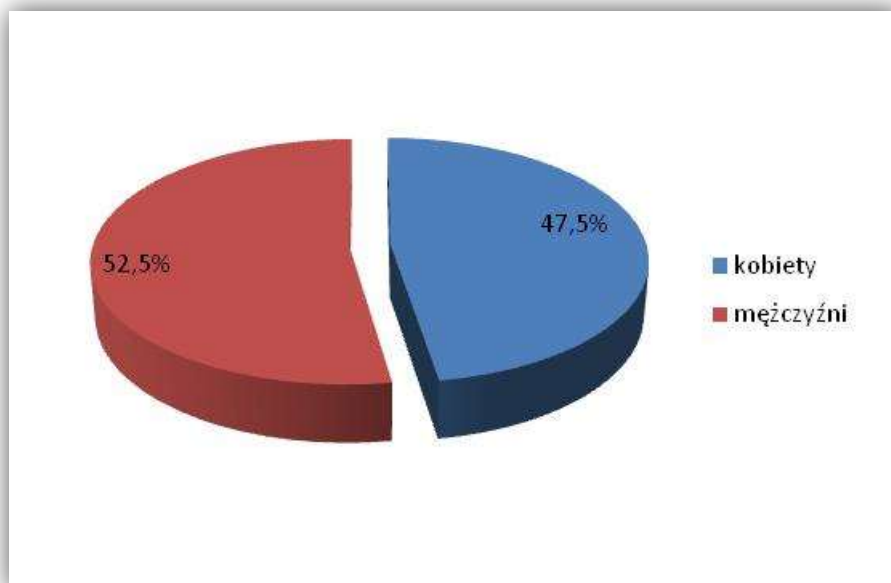
Ważnym etapem pracy nad strategią były przeprowadzone konsultacje społeczne. W oparciu o metodologię stosowaną przy sporządzaniu dokumentu zorganizowano trzy spotkania konsultacyjne. Głównym ich celem było przedstawienie władzom oraz społeczności lokalnej postępów związanych z procesem aktualizacji strategii oraz uzyskania opinii i uwag na temat kierunków rozwoju powiatu w perspektywie do 2020 r. Uczestnikami konsultacji byli głównie przedstawiciele władz powiatu (starosta, radni, wójtowie i burmistrzowie gmin, pracownicy administracyjni) oraz zaproszeni reprezentanci społeczności lokalnej (sołtysi, przedsiębiorcy, nauczyciele, koła gospodyń wiejskich itp.).

Pierwsze spotkanie konsultacyjne zostało przeprowadzone z wykorzystaniem metody otwartej przestrzeni. Uczestnicy mieli możliwość określenia potrzeb oraz oczekiwań w stosunku do podjętych prac nad aktualizacją strategii. Zgłaszano postulaty oraz propozycje rozwiązań, które wspomogą ukierunkowanie działań mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz lepsze funkcjonowanie lokalnej administracji. Spotkanie to umożliwiło opracowanie raportu, który stanowił bazę przy pracach nad aktualizacją strategii.

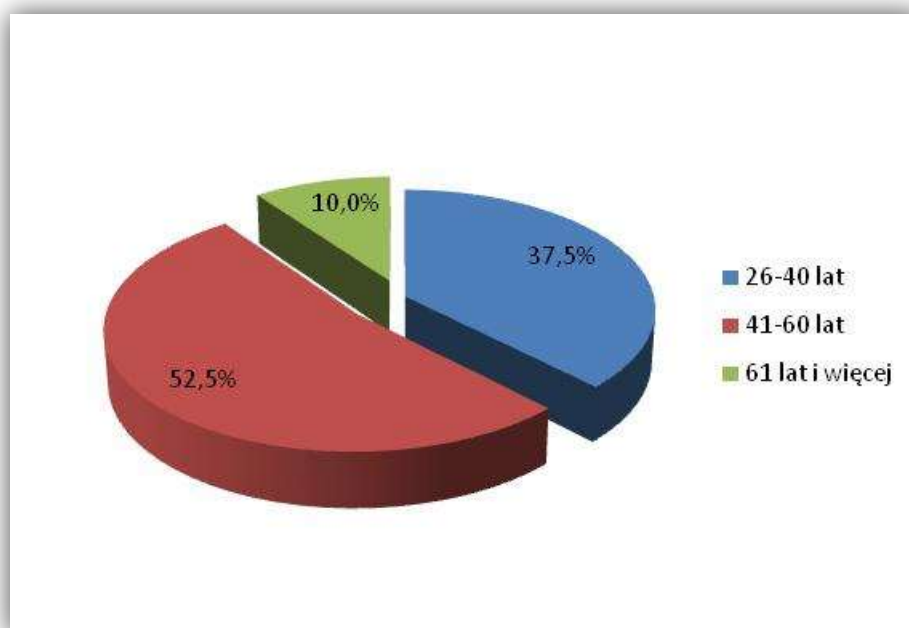
Podczas drugiego spotkania konsultacyjnego uczestnicy mogli zapoznać się z obecną sytuacją społeczno-gospodarczą na terenie powiatu oraz proponowanymi możliwymi kierunkami działań operacyjnych w ramach rozwoju powiatu w latach 2014-2020. Podczas konsultacji, uczestnicy mieli możliwość wypełnienia ankiety, która miała za zadanie zidentyfikować główne potrzeby oraz szanse rozwoju powiatu do 2020r.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym w dniu 5 marca w siedzibie Starostwa Powiatowego w Janowie Lubelskim przy ul. Zamoyskiego 59, wzięło udział 57 osób, wśród nich przeważały kobiety, które stanowiły prawie 51 % respondentów.

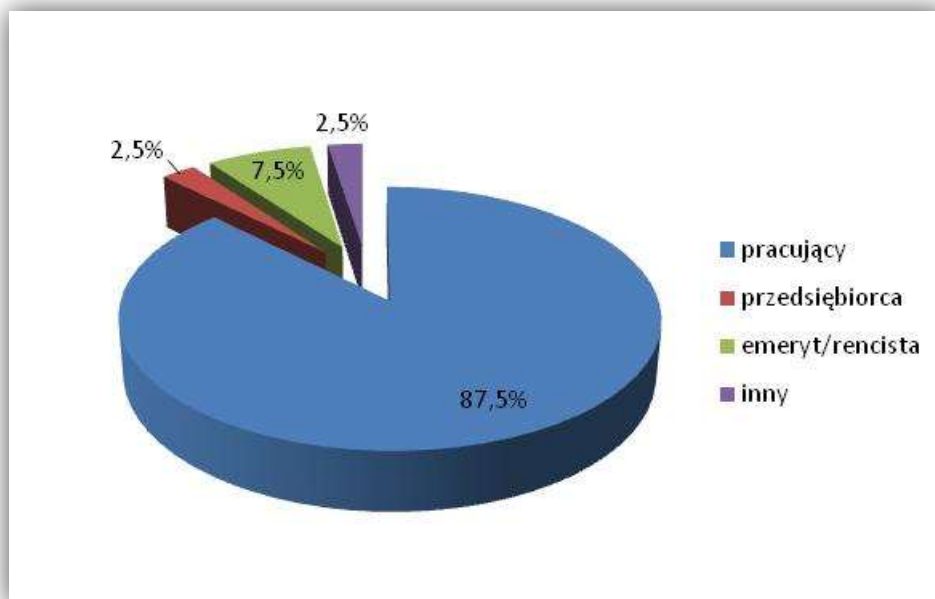
77,4% respondentów posiada wykształcenie wyższe, 20,8% biorących udział w badaniu to osoby posiadające wykształcenie średnie, a jedynie niecałe 2% stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym. Ankiety nie wypełniały osoby z wykształceniem zawodowym.

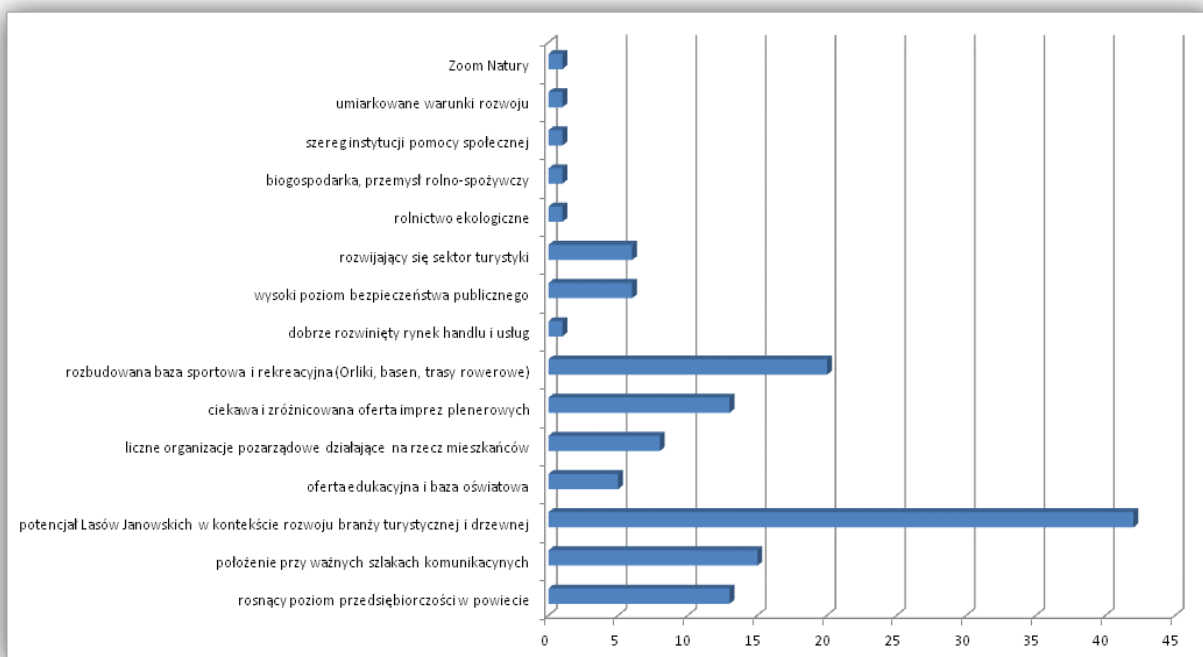
W badaniu ankietowym udział wzięły osoby w wieku powyżej 26 lat, największą grupą osób ankietowanych stanowiły osoby w wieku od 41 do 60 lat (57,9% osób ankietowanych), natomiast 33,3% stanowiły osoby w wieku 26-40 lat, osoby powyżej 61 roku życia to 8,8% osób biorących udział w badaniu.

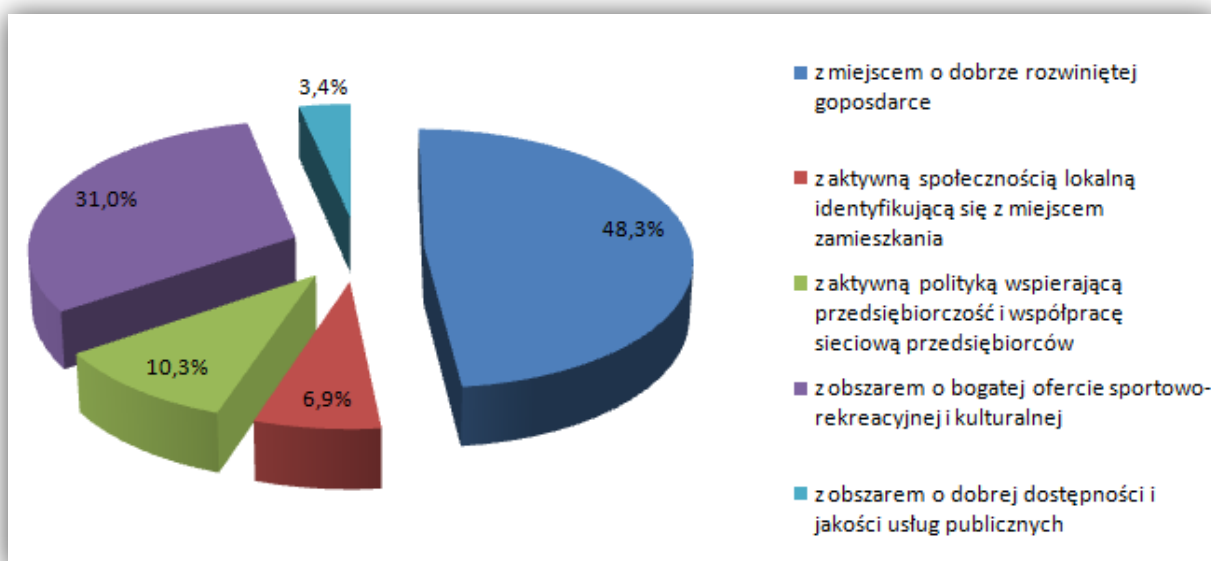
W konsultacjach społecznych brały udział głównie osoby pracujące, które stanowiły ponad 71% respondentów, a 14,3% to osoby bezrobotne. Niewielki udział mieli ankietowani posiadający status emeryta bądź rencisty (8,9%), przedsiębiorcy (1,8%) oraz pozostali badani (3,6%). Ankiety nie były uzupełniane przez studentów i uczniów.

Na pytanie dotyczące największych atutów powiatu janowskiego, największa liczba respondentów wybrała odpowiedź wskazującą potencjał Lasów Janowskich w kontekście rozwoju branży turystycznej oraz drzewnej jako najistotniejszą. Na drugim miejscu znalazła się odpowiedź dotycząca rozbudowanej bazy sportowej i rekreacyjnej na terenie Powiatu Janowskiego. Równie często ankietowani jako główne atuty wskazywali ciekawą i zróżnicowaną ofertę imprez plenerowych, położenie przy ważnych szlakach komunikacyjnych oraz rosnący poziom przedsiębiorczości w powiecie. Szczegółowy rozkład odpowiedzi na zadane pytanie obrazuje poniższy wykres.

Uczestnicy spotkania odpowiadali również na pytanie z czym chcieliby utożsamiać Powiat Janowski w 2020 roku. Największy procent respondentów (48,3%) zaznaczyło odpowiedź dotyczącą miejsca o dobrze rozwiniętej gospodarce, 31% ankietowanych wskazało obszar o bogatej ofercie sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej, a około 10% badanych za cechę, z którą powinno się utożsamiać powiat janowski uznało aktywną politykę wspierającą przedsiębiorczość i współpracę sieciową przedsiębiorców. Nieco mniej, bo prawie 6,9% respondentów udzieliło odpowiedzi wskazującej na aktywną społeczność identyfikującą się z miejscem zamieszkania. Najmniejszy procent osób biorących udział w badaniu (3,4%) chciałoby utożsamiać Powiat Janowski z obszarem o dobrej dostępności i jakości usług publicznych.

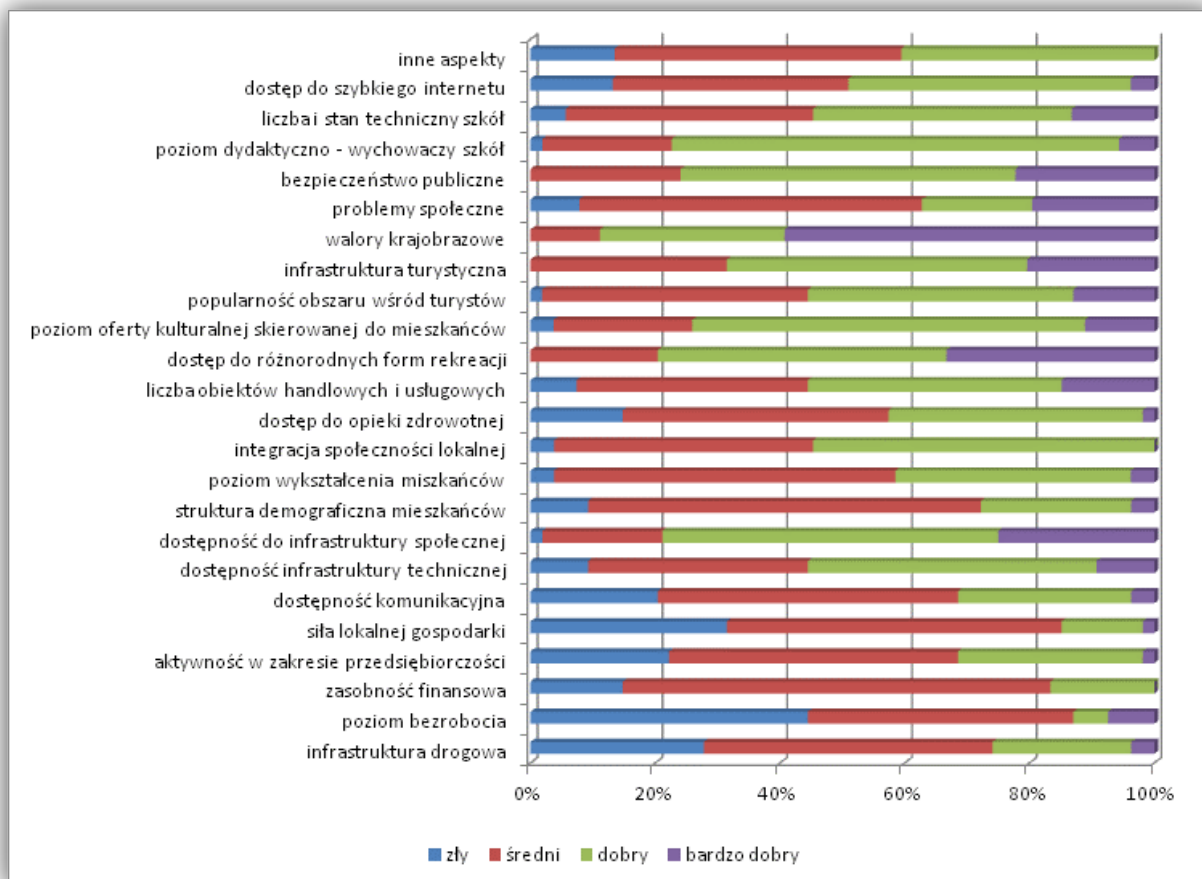

Ankietowani oceniali również poszczególne aspekty życia w powiecie. Największy udział mają odpowiedzi określające stan poszczególnych aspektów jako średni bądź dobry. Mniejsza ilość respondentów wskazywała na odpowiedź opisującą dane zagadnienie jako złe lub bardzo dobre. Najgorzej zostały ocenione takie aspekty jak poziom bezrobocia, infrastruktura drogowa, siła lokalnej gospodarki, aktywność w zakresie przedsiębiorczości oraz dostępność komunikacyjna. Najlepszej ocenie w badaniu ankietowym zostały poddane takie kategorie jak walory krajobrazowe, infrastruktura turystyczna, dostęp do różnorodnych form rekreacji, dostępność do infrastruktury społecznej, czy też bezpieczeństwo publiczne.

W ankiecie wypełnianej przez uczestników spotkania konsultacyjnego znalazło się także kilka pytań opisowych dotyczących najważniejszych atutów, słabości, zagrożeń i szans rozwojowych powiatu janowskiego, a także proponowanych zmian oraz wskazania cech wyróżniających powiat janowski na tle innych powiatów. Wyniki ankietyzacji wskazano w poniższej tabeli.

Najważniejsze atuty powiatu janowskiego	Największe słabości powiatu janowskiego	Największe zagrożenia dla powiatu janowskiego	Największe szanse rozwojowe powiatu janowskiego	Proponowane zmiany na terenie powiatu janowskiego	Cechy wyróżniające powiat janowski na tle powiatów w regionie i kraju
– położenie przy ważnych szlakach komunikacyjnych – potencjał Lasów Janowskich – walory klimatyczne, przyrodnicze i krajobrazowe – rozbudowana baza rekreacyjno – sportowa i turystyczna – korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego – wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego	– wysoka stopa bezrobocia wśród młodych ludzi – brak nowoczesnej infrastruktury drogowej i kolejowej – niedostateczny rozwój gospodarki i przedsiębiorczości – peryferyjne położenie w województwie – niekorzystne zmiany demograficzne ludności – zbyt mało inicjatyw podejmowanych na rzecz seniorów	– emigracja młodych, dobrze wykształconych ludzi – potencjalny wzrost bezrobocia – brak środków finansowych na inwestycje i rozwój gospodarki – starzenie się społeczeństwa – zbyt mała oferta edukacyjna niedostosowana do potrzeb rynku pracy – brak dostępu do nowoczesnych technologii	– rozwój rolnictwa ekologicznego oraz przetwórstwa rolno – spożywczego – wykorzystanie potencjału Lasów Janowskich – stworzenie specjalnej strefy ekonomicznej w celu przyciągnięcia inwestorów – poprawa infrastruktury drogowej – wykorzystanie korzystnych warunków środowiskowych do rozwoju turystyki – promowanie przedsiębiorczości i inicjatyw społecznych wśród mieszkańców	– ułatwienie dostępu do szkolnictwa i zaawansowanych usług medycznych – zwiększenie wsparcia dla lokalnych przedsiębiorców w celu stworzenia nowych miejsc pracy – zachęcanie inwestorów do lokowania środków finansowych i wdrażania nowych technologii na terenie powiatu – poprawa jakości krajowych oraz lokalnych szlaków komunikacyjnych przebiegających przez teren powiatu – polepszenie dostępu do szerokopasmowego Internetu	– zasoby przyrodnicze i środowiskowe w postaci Lasów Janowskich – bogata oferta kulturalna i turystyczna – walory klimatyczne i krajobrazowe – wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego – sprzyjające warunki do wypoczynku i spędzania wolnego czasu

Ostatnie pytanie w badaniu ankietowym odnosiło się do stanu różnych aspektów życia w powiecie. Poruszone zostały między innymi takie zagadnienia jak liczba i stan techniczny szkół, problemy społeczne, infrastruktura turystyczna, integracja społeczności lokalnej, dostępność komunikacyjna czy poziom bezrobocia. Anketowani mogli określić stan wymienionych aspektów jako zły, średni, dobry lub bardzo dobry. Rozkład procentowy odpowiedzi dotyczących wskazanych kategorii przedstawia poniższy wykres.

Trzecie spotkanie konsultacyjne pozwoliło na wypracowanie struktury celów strategicznych i operacyjnych oraz określenie systemu wdrażania i finansowania strategii.

Ponadto po zamieszczeniu projektu Strategii na stronie internetowej przeprowadzono konsultacje społeczne mające na celu zgłoszenie uwag do poszczególnych części dokumenty. Formularz zgłoszeniowy składał się z dwóch załączników. W załączniku 1 można było zgłosić zadania inwestycyjne do realizacji w powiecie w latach 2014-2020, a w 2 - Formularz zgłoszenia uwag, wniosków i sugestii do projektu. Do Starostwa Powiatowego w Janowie Lubelskim wpłynęły liczne formularze uwag do projektu aktualizacji strategii, które obejmowały zagadnienia zarówno części diagnostycznej jak i strategicznej dokumentu. Przeanalizowano wszystkie formularze, uzupełniono brakujące informacje i uwzględniono najbardziej uzasadnione uwagi i wnioski.